

ΝΟΜΙΚΗ ΣΧΟΛΗ

Π.Μ.Σ.: ΔΙΕΘΝΩΝ & ΕΥΡΩΠΑΪΚΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ

ΕΙΔΙΚΕΥΣΗ: ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΔΙΚΑΙΟ

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΑΚΟ ΕΤΟΣ: 2019 - 2020

ΔΙΠΛΩΜΑΤΙΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

του Γεράσιμου Ραυτόπουλου

A.M.: 7340012019009

**"Η ΑΦΕΡΕΓΓΥΟΤΗΤΑ ΟΜΙΛΟΥ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ ΜΕ ΔΙΕΘΝΕΙΣ ΣΥΝΕΠΕΙΕΣ
ΥΠΟ ΤΟ ΠΡΙΣΜΑ ΤΟΥ ΚΑΝΟΝΙΣΜΟΥ 848/2015"**

Επιβλέπουσες:

- 1) **Ελίνα Μουσταΐρα, Καθηγήτρια Νομικής Ε.Κ.Π.Α**
- 2) **Μεταξία Κουσκουνά, Επίκουρη Καθηγήτρια Νομικής Ε.Κ.Π.Α**
- 3) **Ρεβέκκα – Εμανουέλα Παπαδοπούλου, Αναπληρώτρια Καθηγήτρια Νομικής Ε.Κ.Π.Α**

Αθήνα, 30 Νοεμβρίου 2020

Στη μητέρα μου...

Copyright © *Γεράσιμος Ραυτόπουλος, 2020*

Με επιφύλαξη παντός δικαιώματος. All rights reserved.

Απαγορεύεται η αντιγραφή, αποθήκευση και διανομή της παρούσας εργασίας, εξ ολοκλήρου ή τμήματος αυτής, για εμπορικό σκοπό. Επιτρέπεται η ανατύπωση, αποθήκευση και διανομή για σκοπό μη κερδοσκοπικό, εκπαιδευτικής ή ερευνητικής φύσης, υπό την προϋπόθεση να αναφέρεται η πηγή προέλευσης και να διατηρείται το παρόν μήνυμα.

Οι απόψεις και θέσεις που περιέχονται σε αυτήν την εργασία εκφράζουν την συγγραφέα και δεν πρέπει να ερμηνευθεί ότι αντιπροσωπεύουν τις επίσημες θέσεις του Εθνικού και Καποδιστριακού Πανεπιστημίου Αθηνών.

Περιεχόμενα

Περίληψη	5
Πίνακας Συντομογραφιών	6
A.ΕΙΣΑΓΩΓΗ:	7
B. ΜΕΘΟΔΟΛΟΓΙΑ:	9
ΔΟΜΗ ΤΗΣ ΕΡΓΑΣΙΑΣ:	9
Γ. ΜΕΡΟΣ ΠΡΩΤΟ: ΑΦΕΡΕΓΓΥΟΤΗΤΑ	11
2.1 Ιστορική εξέλιξη του όρου:	11
2.2 Ο βηματισμός της στην πάροδο των ετών σε Διεθνές και Ευρωπαϊκό επίπεδο.....	11
Δ. ΜΕΡΟΣ ΔΕΥΤΕΡΟ: ΟΜΙΛΟΣ ΕΤΑΙΡΕΙΩΝ	17
3.1 Έννοια:	17
3.3 Απουσία νομοθετικής ρύθμισης αφερεγγυότητας ομίλου σε ευρωπαϊκό επίπεδο και προσπάθεια δημιουργίας ενιαίου πλαισίου με τον Καν. 848/2015	18
Ε. Η ΑΝΤΙΜΕΤΩΠΙΣΗ ΤΗΣ ΑΦΕΡΕΓΓΥΟΤΗΤΑΣ ΟΜΙΛΟΥ ΕΤΑΙΡΕΙΩΝ ΑΠΟ ΤΟΝ Κ. 1346/2000 ΕΩΣ ΤΟΝ Κ. 848/2015.	20
4.1 Κανονισμός 1346/2000	20
4.2 Νομολογιακά παραδείγματα.....	27
4.3 Γενικά χαρακτηριστικά του νέου κανονισμού 848/2015	33
4.4 Forum shopping, καταχρηστική πρακτική ή δικαίωμα?!	35
4.5 Το πέρασμα από τον Κανονισμό στον νέο Κανονισμό υπό το πρίσμα του ομίλου εταιρειών	36
4.6 Το κέντρο των κύριων συμφερόντων στον όμιλο εταιρειών.....	37
4.7 Η διατήρηση της αυτοτέλειας της νομικής προσωπικότητας.....	38
4.8 Μοντέλα συντονισμού των παράλληλων διαδικασιών	38
4.9 Σχέδιο συντονισμού σε επίπεδο ομίλου εταιρειών (άρθρο 70, καν.848/2015)	40
4.10 Μοντέλα συνεργασίας.....	40
ΣΤ. ΣΗΜΑΝΤΙΚΑ ΝΟΜΟΛΟΓΙΑΚΑ ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑΤΑ	45
Ζ. ΜΠΟΡΕΙ ΕΝΤΕΛΕΙ ΝΑ ΥΠΑΡΞΕΙ ΕΝΙΑΙΑ ΠΡΟΣΕΓΓΙΣΗ ΤΟΥ ΖΗΤΗΜΑΤΟΣ?	53
5.1: Προσωπικές προτάσεις για την επίλυση των δημιουργούμενων ζητημάτων:.....	53
Η. ΕΠΙΛΟΓΟΣ	55
Θ. ΠΑΡΑΡΤΗΜΑΤΑ:	57
Ι. ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΚΕΣ ΑΝΑΦΟΡΕΣ:	59

Περίληψη

Η παρούσα διπλωματική εργασία πραγματεύεται το ζήτημα της διαδικασίας αφερεγγυότητας των ομίλων εταιρειών σε διεθνές και ευρωπαϊκό επίπεδο. Το θέμα αυτό παρουσιάζει μία εγγενή ιδιαιτερότητα λόγω της πολυπλοκότητας του νομικού μορφώματος του ομίλου εταιρειών. Μέσα από την εργασία γίνεται αναφορά στις καθοριστικότερες νομοθετικές πρωτοβουλίες και συγκεκριμένα στους σχετικά πρόσφατους κανονισμούς 1346/2000 και 848/2015 καθώς και στην πλέον πρόσφατη οδηγία 2019/1023 για την ουσιαστική προστασία των αφερέγγυου οφειλέτη. Μέσα από την παράθεση της σχετικής νομολογίας θα αντιληφθεί κανείς το πραγματικό εύρος των νομοθετημάτων αλλά και την ιδιαιτερότητα του όλου εγχειρήματος που απαιτεί ακόμα περισσότερες και πρακτικότερες λύσεις.

Λέξεις – Κλειδιά: Αφερεγγυότητα, Όμιλος Εταιρειών, ΠΝ UNCITRAL, Καν. 1346/2000, Καν. 848/2015, Οδηγία 2019/1023/ΕΕ.

Πίνακας Συντομογραφιών

αρ.	άρθρο
ΔΕΕ	Δικαστήριο της Ευρωπαϊκής Ένωσης
ΔΕΚ	Δικαστήριο των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων
Ε.Ε	Ευρωπαϊκή Ένωση
Καν.	Κανονισμός
ΚΜ	Κράτη Μέλη
ό.π	όπως παραπάνω
παρ.	παράγραφος
ΠΝ	Πρότυπος Νόμος UNCITRAL
ΣΕΕ	Συνθήκη για την Ευρωπαϊκή Ένωση
ΣΛΕΕ	Συνθήκη για τη Λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης
COMI	Center of Main Interests («Κέντρο Κύριων Συμφερόντων»)
EIR	European Insolvency Regulation (EU) 1346/2000
GoCs	Group of Companies («Όμιλος Εταιρειών»)
R-EIR	Recast European Insolvency Regulation. Regulation (EU) 2015/848
Κ.Κ.Σ	Κέντρο Κύριων Συμφερόντων

A.ΕΙΣΑΓΩΓΗ:

Η κρίση στην οικονομία η οποία έπληξε ανεπανόρθωτα πολλές επιχειρήσεις σε ευρωπαϊκό αλλά και διεθνές επίπεδο οδήγησε τα κράτη να αναζητήσουν λύσεις οι οποίες να καλύπτουν τα συμφέροντα και των πιστωτών οι οποίοι θα πρέπει να προφυλαχθούν από μια ενδεχόμενη αθέτηση ενδοσυμβατικής υποχρέωσης έναντι του αντισυμβαλλομένου μέρους αλλά και του οφειλέτη ο οποίος τις περισσότερες φορές προσπαθεί να αποπληρώσει τις υποχρεώσεις του έναντι τρίτων και να καταβάλει κάθε προσπάθεια ώστε να σταθεί και πάλι στα πόδια του για την διάσωση της επιχείρησής του.

Η κατάσταση της αφερεγγυότητας είναι ουσιαστικά η κατάσταση η οποία ρυθμίζει το πτωχευτικό Δίκαιο. Όπου αφερεγγυότητα, έχουμε τον έμπορο ο οποίος αδυνατεί την συγκεκριμένη χρονική στιγμή να ανταπεξέλθει στις ληξιπρόθεσμες και απαιτητές οφειλές του προς τους πιστωτές του με αποτέλεσμα να υπεισέρχεται σε διαδικασία πτώχευσης και εξυγίανσης της επιχείρησής του ύστερα από αίτηση. Με απλά λόγια, όταν το παθητικό μίας επιχείρησης υπερέχει του ενεργητικού τότε δημιουργούνται οι προϋποθέσεις για την έναρξη της διαδικασίας αφερεγγυότητας. Κομβικό σημείο για να ελέγξουμε εάν η συγκεκριμένη πτώχευση έχει υπερεθνικές διαστάσεις και άρα επηρεάζει σε διεθνές επίπεδο και έτερο κράτος, θα πρέπει να αναγνωρίσουμε κάποια στοιχεία σε αυτή όπως η ύπαρξη συναλλαγών της επιχείρησης με αλλοδαπούς πιστωτές, η ύπαρξη υποκαταστημάτων στην αλλοδαπή, δικονομικές εκκρεμότητες της επιχείρησης από αγωγές που έχουν ασκηθεί από αλλοδαπό δικαστήριο προς αυτή. Αυτά είναι ορισμένα μόνο κριτήρια της ύπαρξης του αλλοδαπού στοιχείου ώστε να θεωρηθεί πως έχουμε να αντιμετωπίσουμε μία διαδικασία αφερεγγυότητας με υπερεθνικό χαρακτήρα. Την οποία και θα αναλύσουμε ως κάτωθι.

Στον δρόμο προς την διάσωση ή την εκκαθάριση της εταιρείας και την λύση της δεν υπάρχουν δόλιοι και ειλικρινείς παίκτες ή καλοί και κακοί συνομιλητές. Θα πρέπει κάθε φορά να "φοράμε" το ρούχο της έτερης πλευράς και να σκεφτόμαστε πως μπορεί να επιτευχθεί η βέλτιστη λύση προς την διευθέτηση των όποιων ζητημάτων έχουν ανακύψει ύστερα από την συνεργασία που έχει προηγηθεί. Η παρούσα εργασία έχει ως στόχο να αναδείξει το προισχύσαν καθεστώς από τους δύο κανονισμούς, τον 1346/2000 και τον 848/2015 και να επισημάνει τις κύριες διαφοροποιήσεις από τον κανονισμό στον νέο κανονισμό. Σε καμία περίπτωση δεν οδηγείται σε εξάντληση της θεματικής όμως αυτό που επιδιώκει είναι να εντοπίσει τα βασικά σημεία των δύο αυτών νομοθετημάτων και στο τέλος να προσφέρει στον αναγνώστη κάποιες διορθωτικές προτάσεις επί των ζητημάτων που αναλύθηκαν σε αυτή.

Ο πολλαπλασιασμός των πολυεθνικών ομίλων εταιρειών στο παγκόσμιο εμπόριο φέρνει νέες προκλήσεις στη διασυνοριακή αφερεγγυότητα και θέτει τους πιστωτές σε υπερβολική νομική αβεβαιότητα, η οποία μπορεί να τους θέσει σε μειονεκτική θέση. Η παρούσα μεταπτυχιακή εργασία εξετάζει το βαθμό στον οποίο οι ευρωπαϊκοί κανονισμοί περί αφερεγγυότητας, δηλαδή ο ευρωπαϊκός κανονισμός περί αφερεγγυότητας 2000 (EIR 2000) και ο αναδιατυπωμένος ευρωπαϊκός κανονισμός αφερεγγυότητας 2015 (New Recast EIR 2015) ενισχύουν την ασφάλεια δικαίου και μειώνουν την ευκαιρία για καταχρηστικές αγορές φόρουμ (forum shopping), προς όφελος πιστωτών σε περιπτώσεις διασυνοριακής αφερεγγυότητας πολυεθνικών ομίλων

εταιρειών. Αυτή η εργασία εξετάζει κριτικά το EIR 2000 και αποδεικνύει ότι η έννοια του Κέντρου Κύριου Ενδιαφέροντος (COMI) από μόνη της δεν είναι ικανή να παρέχει ικανοποιητική λύση στο πρόβλημα της έλλειψης ασφάλειας δικαίου, δεδομένου μάλιστα ότι τόσο ως κανονισμός όσο και η νομολογία των δικαστηρίων δεν βοηθούν σημαντικά στην προσθήκη περισσότερης βεβαιότητας στην έννοια του COMI. Στη συνέχεια συνεχίζουμε με μία κριτική εξέταση του New Recast EIR 2015 αναλύοντας τις νέες διατάξεις για τις δευτερεύουσες διαδικασίες, τις διευκρινίσεις της έννοιας της COMI και το νέο κεφάλαιο για τις ομάδες. Η άποψη του γράφοντος είναι ότι ο Νέος Κανονισμός New Recast EIR 2015 κάλυψε πολλά από τα κενά του EIR 2000 και συνέβαλε στην ενίσχυση της ασφάλειας δικαίου στη διασυνοριακή αφερεγγυότητα των πολυεθνικών εταιρικών ομάδων (MCGs) προς όφελος των πιστωτών, αλλά εξακολουθεί να υπάρχει περιθώριο βελτίωσης. Μάλιστα, να τονίσω στο σημείο αυτό ότι στο τέλος της παρούσας εργασίας θα προβώ και σε μία ανάλυση προτάσεων βελτίωσης ως προς τις διαδικασίες αφερεγγυότητας σε διεθνές και ευρωπαϊκό επίπεδο.

Βασικός στόχος της παρούσας εργασίας είναι να εξετάσει το βαθμό στον οποίο οι κανόνες αφερεγγυότητας της Ευρωπαϊκής Ένωσης μπορούν να βοηθήσουν στη βελτίωση της ασφάλειας δικαίου στις διαδικασίες αφερεγγυότητας των MCGs. Ο EIR 2000 και ο New Recast EIR 2015 υιοθετούν και οι δύο την έννοια του Κέντρου Κύριων Συμφερόντων (COMI) ως μηχανισμό για τον προσδιορισμό του δικαστηρίου που έχει δικαιοδοσία για διασυνοριακές διαδικασίες αφερεγγυότητας. Έτσι, η παρούσα εργασία εξετάζει το βαθμό στον οποίο η έννοια του COMI μπορεί να χρησιμοποιηθεί για την ενίσχυση της ασφάλειας δικαίου σε υποθέσεις διασυνοριακής αφερεγγυότητας που αφορούν MCGs και το βαθμό στον οποίο η έννοια της COMI επιτυγχάνει ή αποτυγχάνει στην αποτροπή καταχρηστικών αγορών φόρουμ εις βάρος πιστωτών. Το EIR 2000 και το New Recast EIR 2015 δεν είναι τα μόνα διαθέσιμα εργαλεία για την ενίσχυση της ασφάλειας δικαίου σε περιπτώσεις διασυνοριακής αφερεγγυότητας που αφορούν MCGs, και είναι σημαντικό να εξεταστούν άλλοι μηχανισμοί που μπορούν να βοηθήσουν στην παροχή λύσης σε τέτοιες περιπτώσεις αφερεγγυότητας, όπως προσέγγιση ουσιαστικής ενοποίησης, προσέγγιση συντονισμού και συνεργασίας, προσέγγιση εναρμόνισης και προσέγγιση αυτονομίας των κομμάτων. Το New Recast EIR 2015 περιέχει συγκεκριμένες διατάξεις για εταιρικούς ομίλους και, ως εκ τούτου, είναι απαραίτητο να αξιολογηθεί ο βαθμός στον οποίο τέτοιες διατάξεις συμβάλλουν στην επίλυση των αδυναμιών του ισχύοντος ευρωπαϊκού κανονισμού περί αφερεγγυότητας (δηλ. EIR 2000) και στην ενίσχυση της ασφάλειας δικαίου στις περιπτώσεις που ενδιαφέρουν την παρούσα εργασία, δηλαδή υποθέσεις διασυνοριακής αφερεγγυότητας που αφορούν ομίλους εταιρειών.

B. ΜΕΘΟΔΟΛΟΓΙΑ:

Στους στόχους της εργασίας, είναι μια συγκριτική προσέγγιση με σκοπό να εξετάσει τις ομοιότητες και τις διαφορές μεταξύ του EIR 2000 και του New Recast EIR 2015 με τη σειρά. Η αξιολόγηση του βαθμού βελτίωσης της ασφάλειας δικαίου σε περιπτώσεις διασυνοριακής αφερεγγυότητας που αφορούν τους ομίλους εταιρειών.

Ο πρότυπος νόμος της UNCITRAL και οι κανονισμοί EIR 2000 και ο New Recast EIR 2015 είναι τα κύρια νομικά μέσα που ρυθμίζουν τις διαδικασίες αφερεγγυότητας στην Ευρωπαϊκή Ένωση. Αυτά τα μέσα έχουν επιλεγεί ως τα κύρια μέσα ανάλυσης στην παρούσα εργασία επειδή είναι νομικά δεσμευτικά μέσα για όλα τα κράτη μέλη της Ευρωπαϊκής Ένωση και κατά συνέπεια, όλοι οι εσωτερικοί νόμοι περί αφερεγγυότητας πρέπει να συμμορφώνονται με αυτούς. Η εργασία εξετάζει και τους δύο κανονισμούς κατά την έννοια του COMI στο πλαίσιο του EIR 2000 και στη συνέχεια εξετάζει το βαθμό στον οποίο το New Recast EIR 2015 συμβάλλει στην επίλυση των ελλείψεων του EIR 2000. Η αποτελεσματική εξέταση της λειτουργίας του EIR 2000 απαιτεί να εξεταστεί ο τρόπος με τον οποίο το Δικαστήριο της Ευρωπαϊκής Ένωσης και τα εθνικά δικαστήρια στην ΕΕ έχουν εφαρμόσει την έννοια της COMI για την αντιμετώπιση υποθέσεων αφερεγγυότητας ομίλου εταιρειών. Αυτό θα βοηθήσει στην κατανόηση του τρόπου λειτουργίας του νόμου στην πράξη και του βαθμού στον οποίο τα δικαστήρια μπόρεσαν να χρησιμοποιήσουν αυτήν την έννοια για να ενισχύσουν την ασφάλεια δικαίου σε τέτοιες περιπτώσεις. Εκτός από τις κύριες πηγές που αναφέρονται παραπάνω, η εργασία εξετάζει δευτερεύον υλικό, όπως ακαδημαϊκή βιβλιογραφία, όπως άρθρα και βιβλία περιοδικών, επίσημες εκθέσεις από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή και άλλες εκθέσεις του κλάδου, όπως αυτές που εκπονήθηκαν από την INSOL Europe. Αυτοί οι πόροι χρησιμοποιούνται για να εκτιμηθεί ο βαθμός στον οποίο η έννοια της COMI καθώς και άλλοι μηχανισμοί διαχείρισης διαδικασιών αφερεγγυότητας επιτυγχάνουν την ενίσχυση της ασφάλειας δικαίου στις διαδικασίες αφερεγγυότητας των ομίλων εταιρειών.

Η εργασία ακόμα αναγνωρίζει ότι υπάρχουν πολλές πρωτοβουλίες σε όλο τον κόσμο που στοχεύουν στην εξεύρεση πρακτικής λύσης στις δυσκολίες που παρουσιάζονται από τη διασυνοριακή αφερεγγυότητα των ομίλων. Συγκεκριμένα, οι πρωτοβουλίες αυτές υπερασπίστηκαν κορυφαίοι διεθνείς οργανισμοί, οι οποίοι έχουν αναπτύξει νομοθετικούς οδηγούς, αρχές και πρότυπα ορθής πρακτικής όσον αφορά διάφορες πτυχές του νόμου περί αφερεγγυότητας.

ΔΟΜΗ ΤΗΣ ΕΡΓΑΣΙΑΣ:

Αυτή η διατριβή περιλαμβάνει μια εισαγωγή, πέντε ουσιαστικά κεφάλαια και ένα συμπέρασμα. Στο κεφάλαιο 1 γίνεται προσπάθεια παρουσίασης στον αναγνώστη του ορισμού της αφερεγγυότητας και μία ιστορική αναδρομή αυτής. Επιπλέον στο κλείσιμο αυτού παρουσιάζονται τα βήματα της διαδικασίας αφερεγγυότητας σε διεθνές και ευρωπαϊκό επίπεδο με στόχο ο αναγνώστης να μπορέσει πιο εύκολα να εισέλθει στο κύριο θέμα της εργασίας. Το δεύτερο μέρος πραγματεύεται την ιστορική εξέλιξη του ομίλου εταιρειών, την έννοια αυτού

καθώς και την παρατήρηση της απουσίας ενιαίου πλαισίου αντιμετώπισης σε διεθνές και ευρωπαϊκό επίπεδο της διαδικασίας αφερεγγυότητας στους ομίλους. Συνεχίζοντας στο τρίτο και βασικότερο κεφάλαιο της εργασίας ο αναγνώστης έρχεται σε επαφή με το κύριο ζήτημα αυτού του πονήματος που δεν είναι άλλο από την αντιμετώπιση της αφερεγγυότητας ομίλου εταιρειών υπό το πρίσμα του κανονισμού 1346/2000 όπου και αν αυτός αναφέρεται και στην κύρια αντιμετώπιση του ζητήματος από τον νέο κανονισμό 848/2015. Τέλος, ο αναγνώστης έρχεται σε επαφή με τα πλέον πρόσφατα νομολογιακά παραδείγματα σε ευρωπαϊκό και διεθνές επίπεδο και με την παρουσίαση ορισμένων προτάσεων από τον γράφοντα με σκοπό την βελτίωση του υφιστάμενου καθεστώτος αφερεγγυότητας.

Γ. ΜΕΡΟΣ ΠΡΩΤΟ: ΑΦΕΡΕΓΓΥΟΤΗΤΑ

2.1 Ιστορική εξέλιξη του όρου:

«Η σύγχρονη νομική αντιμετώπιση της ατυχούς συγκυρίας της υπερχρεώσεως, ιδίως των ιδιωτών, είτε ασκούντων είτε όχι επαγγελματική ή εμπορική δραστηριότητα, απέχει πολύ από τη δραματικότητα με την οποία περιέγραψε αριστουργηματικά ο Honoré de Balzac¹ την οδύνη του César Birotteau καθώς αντιμετώπιζε τους πιστωτές του. Έχοντας στερηθεί την αξιοπρέπειά του, τα δικαιώματά του και τη μικρή κληρονομιά που του είχε αφήσει ο συμβολαιογράφος του Roguin, το μυθιστορηματικό αυτό πρόσωπο επιτυγχάνει χάρη στην επιμονή του την αποκατάστασή του, εξοφλώντας ένα ένα τα χρέη του: συμπεριφορά ελάχιστα συνηθισμένη εκείνη την εποχή. Η εξαιρετική τιμότητα του Birotteau δεν φαίνεται ορθό να θεωρηθεί ως δείγμα της «bêtise de la vertu», όπως έγραφε ο δημιουργός του στο πρώτο σχέδιασμα του έργου το 1833, διότι, έστω και αν συνιστά κίνδυνο στον οποίο είναι εκτεθειμένος οποιοσδήποτε πιστωτής, λόγοι οικονομικής (ασφάλεια των εμπορικών συναλλαγών) και νομικής φύσεως (pacta sunt servanda) συνηγορούν υπέρ της θεσπίσεως κανονιστικού πλαισίου που να διασφαλίζει την εξόφληση των απαιτήσεων και σε ευρωπαϊκό επίπεδο.», όπως αναφέρει γλαφυρά στις προτάσεις του ο Γενικός Εισαγγελέας, DÁMASO RUIZ-JARABO COLOMER².

Η πορεία της ρυθμίσεως των διαδικασιών αφερεγγυότητας παρουσιάζει «καφκικά» χαρακτηριστικά, όχι λόγω της βραδύτητάς της, αλλά λόγω της μεταλλάξεως που υπέστη το σχέδιο συμβάσεως, η οποία επηρέασε αποφασιστικά την εξέλιξή της, όπως στην περίπτωση της μεταμορφώσεως του Gregor Samsa.

2.2 Ο βηματισμός της στην πάροδο των ετών σε Διεθνές και Ευρωπαϊκό επίπεδο

Διεθνές επίπεδο:

Όπως προαναφέραμε η πρώτη προσπάθεια ρύθμισης της κατάστασης που υπεισέρχεται ο αφερέγγυος οφειλέτης και η δυνατότητα αυτή η κατάσταση να έχει έναν διακρατικό χαρακτήρα εμφανίζεται στον Μεσαίωνα με την μορφή διμερών συμφωνιών με τις πρώτες συμφωνίες να λαμβάνουν σάρκα και οστά με την έκδοση πτωχών εμπόρων οι οποίες συνήφθησαν τον 14^ο αιώνα. Περίπου τέσσερις αιώνες αργότερα βλέπουμε την συνθήκη των κρατιδίων της Ολλανδίας και της Ουτρέχτης 1679 με αντικείμενο την δικαστική συνεργασία σε περιπτώσεις πτωχεύσεων με περιουσιακά αγαθά σε δύο εδαφικές επικράτειες. Αξιοσημείωτο είναι το γεγονός ότι στην

¹ Balzac, H. de, Histoire de la grandeur et de la décadence de César Birotteau, marchand parfumeur, adjoint au maire du deuxième arrondissement de Paris, chevalier de la légion d'honneur, etc., πρώτη δημοσίευση το 1838. Βλ. έκδοση μικρού σχήματος με τον τίτλο César Birotteau, εκδόσεις Garnier Flammarion, Παρίσι, 1995, ιδίως το κεφάλαιο XVI, σ. 353 επ.

² ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ ΤΟΥ ΓΕΝΙΚΟΥ ΕΙΣΑΓΓΕΛΕΑ DÁMASO RUIZ-JARABO COLOMER της 6ης Σεπτεμβρίου 2005, <http://curia.europa.eu/juris/showPdf.jsf;jsessionid=9ea7d0f130d5b9f4d31f1f664460a4f29028e357dbd6.e34KaxiLc3eQc40LaxqMbN4PaxuPe0?docid=59558&pageIndex=0&doclang=EL&mode=lst&dir=&occ=first&part=1&cid=481735>

περίπτωση που προαναφέραμε ο σύνδικος είχε την εξουσία να εκποιεί πτωχευτική περιουσία όπου και αν αυτή βρισκόταν. Αυτή όμως η προσπάθεια για την δημιουργία διμερών συμφωνιών μεταξύ των κρατών άρχισε ήδη από τα μέσα του 20^{ου} αιώνα να εγκαταλείπεται και να γίνεται μια προσπάθεια δημιουργίας πολυμερών συνεργασιών, άξια αναφοράς είναι η άκαρπη τελικά προσπάθεια μεταξύ Η.Π.Α και Καναδά για την σύναψη διμερούς συμφωνίας με στόχο την επίτευξη μίας ενιαίας πτωχευτικής διαδικασίας στον τόπο όπου εντοπίζεται το μεγαλύτερο, υπό το πρίσμα της οικονομικής αξίας, περιουσιακό στοιχείο.

Το σχέδιο το οποίο εκπονήθηκε το 1979 δεν κατέστη εφαρμοστέο διότι όπως θα δούμε και στην συνέχεια η εμφάνιση στοιχείου αλλοδαπότητας σε μία διασυνοριακή διαδικασία αφερεγγυότητας υπερβαίνει πολλές φορές την «αντοχή» των εκάστοτε δύο κρατών-μερών να ξεπεράσουν την εθνοκεντρική αντίληψη που έχουν διαμορφώσει με την πάροδο των ετών και να αποτινάξουν αγκυλώσεις σχετικά με την διευθέτηση ζητημάτων που ξεπερνούν τα στενά σύνορα μεταξύ αυτών. Βέβαια στην ως άνω περίπτωση μεταξύ Η.Π.Α και Σκωτίας υπάρχει η άποψη πως ίσως είδαν πως δεν θα τους προσέφερε κάτι παραπάνω στις μεταξύ τους σχέσεις λόγω του γεγονότος ότι μεταξύ των είχαν αγαστές επί μακρόν σχέσεις συνεργασίας παρά την πολλές φορές ανυπαρξία ασφάλειας δικαίου στις συναλλαγές τους³.

Από το τελευταίο τέταρτο λοιπόν του 20^{ου} αιώνα διαφαίνεται εύλογα πως η ανάγκη δημιουργίας ενός διεθνούς και προβλέψιμου πλαισίου αντιμετώπισης της διασυνοριακότητας ήταν πλέον επιτακτική. Έτσι λοιπόν το έτος 1994 στη Βιέννη η Επιτροπή των Ηνωμένων Εθνών για το Διεθνές Εμπόριο (UNCITRAL) σε συνεργασία με την INSOL⁴ οργάνωσαν ένα συνέδριο με στόχο την εξέταση της αναγκαιότητας διεθνούς σύγκλισης πάνω στο θέμα. Με αυτές τις σκέψεις το αμέσως επόμενο έτος 1995 σε επόμενο συνέδριο πλέον συμφώνησαν όλοι πως έχει έρθει το πλήρωμα του χρόνου για την σύνταξη μιας μετριοπαθούς και με ήπιο χαρακτήρα ρύθμισης που να δίνει την δυνατότητα βιώσιμης λύσης επί του ζητήματος. Η UNCITRAL⁵ σύστησε ομάδα εργασίας αποτελούμενη από ομάδα εμπειρογνομόνων και διεθνών ενώσεων εκπόνησε και υπέβαλε στην επιτροπή ένα προσχέδιο πρότυπου νόμου. Το σχέδιο αυτό ολοκληρώθηκε και υιοθετήθηκε στην 13^η Σύνοδο της Επιτροπής, την 30^η Μαΐου του έτους 1997⁶ με επακόλουθο την απόφαση της Γενικής Συνέλευσης των Ηνωμένων Εθνών κατά την 72^η συνεδρίαση της 52^{ης} διάσκεψης της με την οποία συστήνει στα συμβαλλόμενα κράτη να επανεξετάσουν την νομοθεσία τους υπό το πρίσμα του νέου ΠΝ, ενός πρότυπου νόμου ο οποίος ουσιαστικά αντιμετώπιζε μόνο εμμέσως το ζήτημα της διασυνοριακής αφερεγγυότητας και δεν γινόταν καθόλου λόγος για το εφαρμοστέο δίκαιο που θα διέπει την διαδικασία⁷.

Εύλογα θα μπορούσε να αναρωτηθεί κάποιος γιατί δεν αποτέλεσε ένα δεσμευτικό κείμενο το οποίο τα κράτη θα υποχρεούνταν να ενσωματώσουν στο δικαϊκό τους σύστημα, η απάντηση έρχεται από την ίδια την UNCITRAL⁸ που εξαρχής απέρριψε κάθε δεσμευτικότητα από πλευράς

³ Βλ Wessels/Markell/Kilborn, 75 επ.

⁴ Διεθνής Ένωση νομικών με ενασχόληση το Δίκαιο της αφερεγγυότητας.

⁵ Μουσταίρα Ε., Οι εργασίες της Uncitral σχετικά με τις διαδικασίες αφερεγγυότητας, Αφιέρωμα Κοτσίρη, 2004, σελ719.

⁶ Συμμετείχαν και συνεισέφεραν στην προετοιμασία του κειμένου εκτός από τους αντιπροσώπους των 36 κρατών μελών της UNCITRAL και εκπρόσωποι από 40 κράτη-παρατηρητές καθώς και μέλη διεθνών ενώσεων.

⁷ Αθανασίου Ι. Λία, Μιχαλόπουλος Ν. Γεώργιος, Το Δίκαιο της Διασυνοριακής Αφερεγγυότητας, εκδόσεις Νομική Βιβλιοθήκη 2020, σελ. 30.

⁸ Κ. Καλαβρός, Διεθνής Εμπορική Διαιτησία, εκδόσεις Σάκκουλα, τομ 1, 2019.

κειμένου προς τα κράτη. Ήταν λοιπόν μια περισσότερο εφικτή λύση η οποία θα ήταν βιώσιμη το κάθε κράτος να επιλέγει εάν επιθυμεί να ενσωματώσει τον ΠΝ⁹ και να τον εμπλουτίσει ή να αφαιρέσει από αυτόν ό,τι δεν προσιδιάζει στον χαρακτήρα του δικού του συστήματος. Με αυτές τις σκέψεις λοιπόν ο ΠΝ παρέχει στα κράτη τις γενικές κατευθύνσεις με τις οποίες μπορούν να κινηθούν, χωρίς τα κράτη να αισθάνονται δέσμια αυτού και με ένα ήπιο τρόπο μπορούν με αργούς αλλά σταθερούς ρυθμούς να οδηγηθούν προς μια συγκλίνουσα κατεύθυνση επί του ζητήματος¹⁰.

Ευρωπαϊκό επίπεδο:

Εντός της εσωτερικής αγοράς της ΕΕ, που βασίζεται στις αρχές της ελεύθερης κυκλοφορίας, της ασφάλειας και της δικαιοσύνης, η διεθνοποίηση και η εναρμόνιση υποκινήθηκαν με την εξάλειψη των εμποδίων στη λειτουργία της αγοράς, αλλά και με την ενεργό προώθηση της ανάπτυξης της (Γράφημα 1). Αν και η ολοκλήρωση της εσωτερικής αγοράς ήταν ένας στόχος που είχε ήδη τεθεί το 1958 από τη Συνθήκη της Ρώμης όσον αφορά την κοινή αγορά, η εναρμόνιση στον τομέα της ευρωπαϊκής νομοθεσίας περί αφερεγγυότητας ήταν μάλλον άκαρπη για δεκαετίες. Αυτό, παρά το γεγονός ότι η απουσία εναρμονισμένων κανόνων σχετικά με τις διαδικασίες αφερεγγυότητας θεωρήθηκε ως έλλειψη νομικής προστασίας των προσώπων και των επιχειρήσεων, και ως εκ τούτου η αφερεγγυότητα των επιχειρήσεων θεωρήθηκε ότι επηρεάζει την ορθή λειτουργία της εσωτερικής αγοράς.

Το ενδιαφέρον της ΕΕ για θέματα αφερεγγυότητας είναι μακροχρόνιο, με την πρωτοβουλία που χρονολογείται από το 1968 όταν εγκρίθηκε η Σύμβαση των Βρυξελλών για εναρμόνιση στον τομέα της δικαιοδοσίας και της αναγνώρισης και εκτέλεσης των αποφάσεων. Ωστόσο, ο ευρωπαίος νομοθέτης έκρινε ότι ο νόμος περί αφερεγγυότητας πρέπει να αντιμετωπίζεται χωριστά, μέσω ενός χωριστού νομοθετικού εργαλείου, λόγω των εγγενών ιδιαιτεροτήτων της διασυνοριακής αφερεγγυότητας και, ως εκ τούτου, η αφερεγγυότητα αποκλείστηκε από το πεδίο εφαρμογής των νομοθετικών κειμένων³. Εν τω μεταξύ, η κατανομή της διεθνούς δικαιοδοσίας σε θέματα αφερεγγυότητας των συνόρων αφέθηκε στο κανονιστικό πεδίο εφαρμογής των εθνικών κανόνων ιδιωτικού διεθνούς δικαίου και η αναγνώριση δικαστικών αποφάσεων εξαρτάται σε μεγάλο βαθμό από τη διακριτική ευχέρεια των εθνικών δικαστηρίων, βάσει της προσέγγισης της «εδαφικότητας». Η ανάγκη εναρμόνισης στον τομέα του ευρωπαϊκού νόμου περί αφερεγγυότητας έγινε πιο επείγουσα όταν οι διασυνοριακές δραστηριότητες άρχισαν να αυξάνονται τη δεκαετία του 1980, οδηγώντας στην πρόταση οδηγίας για την εκκαθάριση του 1987, το σχέδιο σύμβασης περί πτώχευσης της ΕΟΚ και στη συνέχεια της σύμβασης της Κωνσταντινούπολης του 1990 – ωστόσο όλα απορρίφθηκαν προτού καν επικυρωθούν!

Η μακρά και αντιφατική προσπάθεια για τη δημιουργία εναρμονισμένων κανόνων περί αφερεγγυότητας εντατικοποιήθηκε και οδήγησε στη Σύμβαση του 1995 για τα Πρακτικά Αφερεγγυότητας, η οποία τελικά δεν επικυρώθηκε έγκαιρα. Σταδιακά, η ιδέα μιας σύμβασης εγκαταλείφθηκε και η έγκριση κανονισμού κρίθηκε καταλληλότερη. Η Σύμβαση του 1995, σε μεγάλο βαθμό, θεωρήθηκε ως η κύρια επιρροή του UNCITRAL Model Law και αποτέλεσε τη

⁹ Περάκης Ε., Μερικές σκέψεις για το διεθνές πτωχευτικό δίκαιο, μετά τον κανονισμό 1346/2000 και τον πρότυπο νόμο της Uncitral εις Τιμητικό τόμο4 Κωνσταντίνου Παμπούκη, 2003,σελ.313 επ.

¹⁰ Στην Ελλάδα έχει κυρωθεί και εφαρμόζεται έως σήμερα ο νόμος 3858/2010 (ΦΕΚ 102/Α/1-7-2010) ο οποίος ενσωματώνει στην ελληνική έννομη τάξη τον Π.Ν της UNCITRAL περί διασυνοριακής αφερεγγυότητας του 1997.

βάση μιας νέας πρότασης που την ανέπτυξε στον κανονισμό EK 1346/2000 σχετικά με τις διαδικασίες αφερεγγυότητας. Ο κανονισμός του 2000, βάσει των πρώην άρθρων 65 και 67 της συνθήκης EK (άρθρο 81 ΣΛΕΕ), τέθηκε σε ισχύ το 2002 με γενική ισχύ σε όλα τα κράτη μέλη, που ρυθμίζει τις ενδοκοινοτικές διασυνοριακές διαδικασίες αφερεγγυότητας. Αποτελούσε ένα επαναστατικό βήμα, καθώς εγκατέλειψε τον αρνητικό όρο «πτώχευση». Εξάλλου, καθόρισε ένα αναγνωρίσιμο νομικό πλαίσιο για διασυνοριακές διαδικασίες αφερεγγυότητας εντός της ΕΕ με στόχο τη διατήρηση της ασφάλειας δικαίου και την προστασία των δικαιωμάτων των πιστωτών.

Το βασικό σκεπτικό για τον αρχικό κανονισμό αναλύθηκε εκτενώς στην έκθεση Virgós / Schmidt και αντικατοπτρίζει την ανάγκη εναρμόνισης των κανόνων σύγκρουσης νόμων και την καταπολέμηση καταστάσεων φόρουμ αγορών σε διασυνοριακή αφερεγγυότητα εντός της ΕΕ. Η σημαντικότερη συμβολή του ήταν η παροχή κανόνων για τον καθορισμό της κατάλληλης δικαιοδοσίας για την έναρξη διαδικασιών αφερεγγυότητας, εισάγοντας την έννοια του «Κέντρου Κύριων Ενδιαφερόντων» ως παράγοντα σύνδεσης.

Ο κανονισμός 2000 θέσπισε επίσης κανόνες για τον εφαρμοστέο νόμο, την αναγνώριση αυτών των διαδικασιών, τη συνεργασία μεταξύ των αρμόδιων δικαιοδοσιών και τον ρόλο του εκκαθαριστή. Επιπλέον, ο κανονισμός υιοθέτησε μια συνδυασμένη μέθοδο, την αποκαλούμενη «τροποποιημένη οικουμενικότητα», που βρίσκεται κατ' αρχήν στο πλαίσιο της προσέγγισης «οικουμενισμός» με την εισαγωγή βασικών διαδικασιών αφερεγγυότητας, με καθολικό αποτέλεσμα και κεντρική διαχείριση σε όλα τα περιουσιακά στοιχεία και τους πιστωτές του οφειλέτη. Ταυτόχρονα, επέτρεψε παράλληλες δευτερεύουσες διαδικασίες που καλύπτουν μόνο το τμήμα των περιουσιακών στοιχείων που βρίσκονται στη συγκεκριμένη δικαιοδοσία, διατηρώντας έτσι στοιχεία της αρχής της «εδαφικότητας», απαραίτητα για την προστασία συγκεκριμένων τοπικών συμφερόντων.

Ωστόσο, παρά τις ευγενείς προθέσεις του, ο κανονισμός 2000 δεν έλυσε όλα τα κρίσιμα ζητήματα. Αντιθέτως, προοριζόταν ως βραχυπρόθεσμος πολιτικός συμβιβασμός, ο οποίος έπρεπε να αναθεωρηθεί δέκα χρόνια μετά τη λειτουργία του, προκειμένου να προσδιοριστεί η σκοπιμότητά του λαμβάνοντας υπόψη τις εσωτερικές ελλείψεις που απορρέουν από το πεδίο συγκράτησης και την προσέγγιση «εκκαθάρισης», καθώς και τις σοβαρές επιφυλάξεις που εκφράστηκαν κατά τη διαδικασία έγκρισης του Κανονισμού αυτού. Εκτός αυτού, αντανάκλασε διαφορετικές ανάγκες και ενδιαφέροντα που ανταποκρίνονταν σε ένα διαφορετικό ιστορικό και οικονομικό πλαίσιο. Πιο συγκεκριμένα, ήταν προσανατολισμένο να αντιμετωπίσει τα ζητήματα ενός κόσμου που ήταν διαφορετικός από εμπορική, τεχνολογική και νομική άποψη, πριν από την αύξηση της διασυνοριακής δραστηριότητας και σύνθετων δομών εταιρικών ομίλων που εμπλέκονται σε μεγάλες χρεοκοπίες, σε μια εποχή που οι διαδικασίες αφερεγγυότητας προσανατολίστηκαν κυρίως, στα περισσότερα νομικά συστήματα, σε απλές εκκαθαρίσεις, όχι σε αναδιάρθρωση.

Ειδικά, η έννοια του COMI αφέθηκε αόριστη αφήνοντας περιθώρια για καταχρηστική μετεγκατάσταση και αγορές στο φόρουμ, ενώ δεν περιλαμβάνονται ειδικές διατάξεις για ομίλους εταιρειών, καθιστώντας προβληματική τη διασυνοριακή διαδικασία αφερεγγυότητας για τέτοιες εταιρείες στην ΕΕ. Επιπλέον, δεν διέθετε αποτελεσματικό μηχανισμό διαφάνειας και συμμετοχής πιστωτών.

Σύμφωνα με την ανάγκη αποτελεσματικής εναρμόνισης του διαδικαστικού νόμου περί αφερεγγυότητας, το 2012 η Ευρωπαϊκή Επιτροπή υπέβαλε προτάσεις για την τροποποίηση του κανονισμού 2000. Μετά από εκτεταμένες τριμερείς συζητήσεις μεταξύ της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, ο κανονισμός (ΕΕ) 2015/848 σχετικά με τις διαδικασίες αφερεγγυότητας υιοθετήθηκε στις 26 Ιουνίου 2015, με άμεση ισχύ στα κράτη μέλη που εφαρμόζουν διαδικασίες αφερεγγυότητας που κινήθηκαν μετά τις 26 Ιουνίου 2017. Το R-EIR αποτελεί επικαιροποίηση και ενίσχυση των κανόνων της ΕΕ για τις διασυνοριακές διαδικασίες αφερεγγυότητας, ως διάδοχος του κανονισμού 2000, και ως μέρος της στρατηγικής της ΕΕ (2020) για την οικονομική ανάπτυξη, που αποτελεί το νέο νομικά δεσμευτικό μέσο, το οποίο εφαρμόζεται άμεσα σε όλα τα κράτη μέλη που ρυθμίζει τις διαδικασίες αφερεγγυότητας σε περιπτώσεις όπου ο οφειλέτης έχει περιουσιακά στοιχεία ή πιστωτές σε περισσότερα από ένα κράτη μέλη.

Η ιδέα της ρυθμίσεως των διαδικασιών αφερεγγυότητας στην Ευρωπαϊκή Κοινότητα προέρχεται από το άρθρο 220 της Συνθήκης ΕΚ (νυν άρθρο 293 ΕΚ), το οποίο καλεί τα κράτη μέλη, εφόσον είναι αναγκαίο, να διεξαγάγουν μεταξύ τους διαπραγματεύσεις για να εξασφαλίσουν προς όφελος των υπηκόων τους, μεταξύ άλλων, την απλούστευση των διατυπώσεων για την αμοιβαία αναγνώριση και εκτέλεση δικαστικών και διαιτητικών αποφάσεων. Προϊόν της διατάξεως αυτής ήταν, καταρχάς, η πασίγνωστη Σύμβαση της 27ης Σεπτεμβρίου 1968 για τη διεθνή δικαιοδοσία και την εκτέλεση των αποφάσεων σε αστικές και εμπορικές υποθέσεις (στο εξής: Σύμβαση των Βρυξελλών). Εντούτοις, το άρθρο 1, σημείο 2, της εν λόγω Συμβάσεως αποκλείει από το πεδίο εφαρμογής της «τις πτωχεύσεις, «τους πτωχευτικούς συμβιβασμούς και άλλες ανάλογες διαδικασίες», με αποτέλεσμα η ρύθμιση των διαδικασιών αυτών να εξαρτάται από μελλοντική σύμβαση μεταξύ των κρατών μελών. Ωστόσο μια επιτροπή εμπειρογνομόνων κατήρτισε δύο σχέδια κατά το διάστημα μεταξύ 1963 και 1980· για το δεύτερο, το οποίο βασιζόταν στις αρχές της ενότητας και της καθολικότητας, ζητήθηκε η γνωμοδότηση ομάδας εργασίας του Συμβουλίου, της οποίας όμως οι εργασίες ανεστάλησαν το 1985 διότι ήταν αδύνατο να επιτευχθεί συμφωνία.

Αξίζει να επισημανθεί ότι τα κράτη μέλη, πριν επιδιώξουν κοινή κανονιστική ρύθμιση, είχαν ήδη κινήσει τη διαδικασία αμοιβαίας αναγνώρισεως και εκτελέσεως αποφάσεων επί πτωχευτικών υποθέσεων μέσω διμερών συμβάσεων, απαρίθμηση των οποίων περιέχεται στο άρθρο 44, παράγραφος 1, του κανονισμού 1346/2000. Σύμφωνα με το άρθρο αυτό, ο εν λόγω κανονισμός αντικαθιστά τις συμβάσεις αυτές. Και εκτός της Κοινότητας, ιδίως στο πλαίσιο του Συμβουλίου της Ευρώπης, υπήρξαν πρωτοβουλίες που κατέληξαν στη σύναψη της Ευρωπαϊκής Συμβάσεως περί ορισμένων διεθνών ζητημάτων πτωχεύσεως, η οποία τέθηκε προς υπογραφή στην Κωνσταντινούπολη το 1990 (στο εξής: «Σύμβαση της Κωνσταντινουπόλεως»). Ωστόσο, μετά τη θέση του κανονισμού 1346/2000¹¹ σε ισχύ, η επικύρωσή της φαίνεται αμφίβολη. Η κύρια συμβολή της Συμβάσεως της Κωνσταντινουπόλεως συνίσταται στην πρόβλεψη μεγαλύτερης ελαστικότητας κατά την εφαρμογή των προαναφερθεισών αρχών. Η επίδραση της Συμβάσεως αυτής στη μετέπειτα εξέλιξη της επεξεργασίας του προαναφερθέντος κανονισμού ήταν αισθητή, διότι, προκειμένου να αποφευχθεί η πολυπλοκότητα του σχεδίου συμβάσεως του 1985, μια ad hoc ομάδα εθνικών εμπειρογνομόνων συνέταξε το οριστικό κείμενο της

¹¹ Μουσταίρα Ε., Ο κανονισμός 1346/2000 για τις διαδικασίες αφερεγγυότητας, Προβλήματα κατά την εφαρμογή του, ΕλλΔνση 2004, σελ. 327επ.

Συμβάσεως περί των διαδικασιών αφερεγγυότητας, που υπογράφηκε στις Βρυξέλλες στις 23 Νοεμβρίου 1995, με μια λιγότερο αυστηρή προσέγγιση και απλούστερες λύσεις.

Σε αντίθεση με την αμέσως προηγούμενη κοινοτική ρύθμιση, η τελευταία αυτή σύμβαση διάρθρωσε το σύστημα με βάση την αρχή της καθολικότητας, θέτοντας ως όριο τη δυνατότητα ενάρξεως μιας ή περισσότερων δευτερευουσών διαδικασιών σε άλλα κράτη, των οποίων όμως τα αποτελέσματα περιορίζονταν στην επικράτεια του καθενός. Επειδή δεν προσχώρησαν και τα δεκαπέντε κράτη μέλη, η εν λόγω Σύμβαση ναυάγησε οριστικά. Τούτο όμως προκάλεσε αλλαγή της μορφής της: μια εντυπωσιακή μεταμόρφωση, διότι, χωρίς μεταβολή του περιεχομένου της, μεταβλήθηκε η νομική της φύση, και απέβαλε την ιδιότητα της διεθνούς συμβάσεως προκειμένου να μετατραπεί σε κανονισμό κατά την έννοια του άρθρου 249, δεύτερη παράγραφος, ΕΚ. Η Φινλανδία και η Γερμανία ανέλαβαν την πρωτοβουλία για τη μεταβολή αυτή, η οποία βρήκε πρόσφορο έδαφος ανάπτυξης στις πολλά υποσχόμενες διατάξεις των άρθρων 61, στοιχείο γ' (πρώην άρθρο 73 Θ), και 67, παράγραφος 1 (πρώην άρθρο 73 Ξ), ΕΚ, τα οποία «κοινοτικοποιήθηκαν» με τη Συνθήκη του Άμστερνταμ, γεγονός που αποτελεί, εξάλλου, μια από τις σπουδαιότερες επιτυχίες της. Ο κανονισμός, απαλλαγμένος επιτέλους από τον δευτερεύοντα ρόλο στον οποίο τον περιόριζε η προηγούμενη μορφή του ως Συνθήκης, απέκτησε χάρη στη νέα φύση του τη γεμάτη χάρη άνεση που αποδίδει στις πράξεις της ίδιας φύσεως το έμφυτο σε αυτές χαρακτηριστικό της άμεσης εφαρμογής.

Δ. ΜΕΡΟΣ ΔΕΥΤΕΡΟ: ΟΜΙΛΟΣ ΕΤΑΙΡΕΙΩΝ

3.1 Έννοια:

Για τους ομίλους εταιρειών δεν υπάρχει μέχρι σήμερα αυτοτελής και ενιαίος ορισμός. Λόγω του ιδιαίτερου και πολύπλοκου χαρακτήρα των ομίλων, γίνεται ξεχωριστή αναφορά σε κάθε νομοθέτημα, ανάλογα με το σκοπό που θέλει να επιδιώξει. Σε γενικές γραμμές μπορούμε να πούμε ότι στην έννοια του ομίλου επιχειρήσεων ανήκουν περισσότερων της μίας επιχειρήσεις, οι οποίες λειτουργούν υπό το μανδύα αυτοτελών υποκειμένων δικαίου και οι οποίες, ως νομικά πρόσωπα, συνδέονται μεταξύ τους κατά νομικό ή πραγματικό και σταθερό τρόπο, ώστε να υπάρχει συντονισμός και κοινή διαχείριση/ διοίκηση της επιχειρηματικής δράσης και ενότητα οικονομικής λειτουργίας. Παρά το γεγονός ότι ο όμιλος αναπτύσσεται και δρα ως ενιαία οικονομική οντότητα, τα περισσότερα εθνικά δίκαια προσδίδουν μεγαλύτερο ενδιαφέρον και σημασία στις επιμέρους εταιρείες, που συνιστούν τμήματα του ομίλου, και λειτουργούν ως νομικά αυτόνομες εταιρείες υπό ενιαία διεύθυνση, και όχι στον όμιλο συνολικά. Και αυτό είναι απολύτως λογικό γιατί πρέπει να αποδίδεται μεγάλη σημασία στο στοιχείο του διακριτού των εκάστοτε υποκειμένων δικαίου που απαρτίζουν το όμιλο. Καταλήγουμε, λοιπόν, ο όμιλος συνιστά μία ενιαία ομάδα εταιρειών μεταξύ των οποίων υπάρχει εν τοις πράγμασι δεσμός λόγω διοικητικής και διαχειριστικής ενότητας και ενός ευρύτερο ελεγκτικού πλαισίου, στην οποία, ωστόσο, ο νομοθέτης δεν αναγνωρίζει ξεχωριστή νομική προσωπικότητα. Η πραγματικότητα και οι αγορές έχουν αποδείξει ότι η παρουσία τους είναι η ισχυρή και η σημασία τους στην οικονομική ζωή του πλανήτη η πλέον καθοριστική. Άραγε γιατί μέχρι σήμερα δεν υπάρχουν αυτοτελείς νομοθετικές ρυθμίσεις και εξειδικευμένες διατάξεις που να αποδίδουν στο οικονομικό και νομικό αυτό μόρφωμα την αξία και την προστασία που του αρμόζει;!

3.2: Ιστορική εξέλιξη

Οι όμιλοι επιχειρήσεων εμφανίστηκαν για πρώτη φορά στα μέσα του 19ου αιώνα και αναπτύχθηκαν ραγδαία ιδιαίτερα μετά το Δεύτερο Παγκόσμιο Πόλεμο. Η σύλληψή του συγκεκριμένου μορφώματος θεωρείται καθοριστική στιγμή στην εδραίωση του εταιρικού δικαίου, μετά την αναγνώριση της νομικής προσωπικότητας και τη θέσπιση του περιορισμού της ευθύνης για τις κεφαλαιουχικές εταιρείες. Είναι γνωστό ότι μετά την έναρξη της Βιομηχανικής Επανάστασης, το εμπόριο και η βιομηχανία μεταβάλλονταν συνεχώς και πολυτρόπως. Το δίκαιο προκειμένου να «εναρμονισθεί» με τις πολιτικές και οικονομικές εξελίξεις, απέδωσε μεγάλη σημασία στο δίκαιο των επιχειρήσεων - ομίλων, που συνιστούν οικονομική οντότητα ως σύνολο και όχι στα επιμέρους στοιχεία της, δηλαδή τις ξεχωριστές εταιρείες που την απαρτίζουν. Η αλήθεια είναι, ωστόσο, ότι αρχικά οι όμιλοι δεν είχαν την μορφή που παρουσιάζουν σήμερα και σε καμία περίπτωση την οικονομική και νομική αξία που διατηρούν εν έτη 2020. Αυτό οφειλόταν σε πολλούς λόγους, όπως π.χ στο γεγονός ότι σε πολλά κράτη υπήρχαν συνταγματικές και νομοθετικές δυσχέρειες που δημιουργούσαν σημαντικά κωλύματα στην σύσταση και ανάπτυξη ομίλου εταιρειών. Παρ' όλ' αυτά, στην ελληνική έννομη τάξη, η δημιουργία ομίλων εταιρειών είχε σχετικά εξαρχής θεωρηθεί ότι συμβαδίζει με τους κανόνες, τις βασικές αρχές και τους σκοπούς του εταιρικού δικαίου.

Οι όμιλοι εταιρειών σήμερα, αν όχι νομοθετημένοι, σίγουρα θεσμικά αναγνωρισμένοι από όλες τις έννομες τάξεις του κόσμου, συμβάλλουν ενεργά, καθοριστικά και ουσιαστικά στην επιχειρηματική δραστηριότητα και το σχεδιασμό «κολοσσιαίων» εγχειρημάτων με πρωταρχικό σκοπό το κέρδος, έχοντας καταστεί ο κυριότερος και ίσως μοναδικός τρόπος οργάνωσης και διαχείρισης των πολυεθνικών εταιρειών. Οι λόγοι που καθιστούν αναγκαία την ομιλοποίηση των εταιρειών είναι πολλοί και διάφοροι, αλλά ο σημαντικός ίσως είναι το γεγονός ότι τηρείται ένα συγκεκριμένο σχέδιο οικονομικής οργάνωσης από μία μητρική εταιρεία, με αποτέλεσμα να δημιουργείται εξαιρετική ασφάλεια και εμπιστοσύνη στις επιμέρους επιχειρήσεις. Φυσικά, το κίνητρο πίσω από την «ομιλοποίηση» επιχειρήσεων είναι λόγοι ακόμα πιο πρακτικοί όπως φορολογικοί, ωστόσο, δεν αναιρείται η αξία των οικονομικών και οργανωτικών πλεονεκτημάτων. Τέλος, θα θέσω άλλη μία παράμετρο, που κατά πολλούς έχει θεωρηθεί ως το βασικότερο κίνητρο πίσω από την τακτική δημιουργίας ομίλων επιχειρήσεων, ο διαμοιρασμός της ευθύνης, σε περίπτωση αποτυχίας. Ωστόσο, όπως έχει αποδειχθεί στην πράξη και όπως έχει διαφανεί και από τη σχετική νομολογία – case studies, εξαιτίας των ισχυρών οικονομικών δεσμών μεταξύ των εταιρειών, «κατάρρευση» σπάνια περιορίζεται σε ένα μόνο μέλος του ομίλου.

Άλλοι λόγοι που επιτάσσουν την ομιλοποίηση είναι ο σύγχρονος κόσμος, η διεθνοποίηση και ο άκρατος ανταγωνισμός σε σημείο που οι συνεργασίες – στενές- είναι μονόδρομο! Την σήμερον ημέρα απαιτείται οργάνωση, σχέδιο και δυνατότητα διείσδυσης στις αγορές όλου του κόσμου μέσω των πολυεθνικών επιχειρήσεων. Άλλωστε, ο σκοπός είναι ένας: το κέρδος, από οπουδήποτε και εάν προέρχεται αυτό. Μέσω της σύστασης ομίλου καθίσταται εφικτή η συγκέντρωση κεφαλαίων και η κατά συνέπεια αύξηση των κερδών. Η συγκέντρωση των εταιρειών σε όμιλο δημιουργεί μία ισχυρή κεφαλαιουχική βάση, με ελάχιστο εταιρικό κεφάλαιο, χωρίς την ανάγκη εξωτερικής δανειοδότησης, η οποία θα είχε ως συνέπεια τη δέσμευση περιουσιακών στοιχείων και χωρίς την υποχρέωση καταβολής τόκου – τις περισσότερες φορές -, με αποτέλεσμα να οδηγούμαστε σε αύξηση του κεφαλαίου και των περιουσιακών αγαθών της χρηματοδοτούμενης εταιρείας και σε καθαρό κέρδος.

3.3 Απουσία νομοθετικής ρύθμισης αφερεγγυότητας ομίλου σε ευρωπαϊκό επίπεδο και προσπάθεια δημιουργίας ενιαίου πλαισίου με τον Καν. 848/2015

Η ιδιαιτερότητα του Ομίλου Εταιρειών¹² απαιτούσε πάντοτε ενιαίο πλαίσιο - που εξέλειπε -, καθώς τέτοιες περίπλοκες καταστάσεις και διαδικασίες απαιτούν εξειδικευμένη μεταχείριση. Μέχρι την έκδοση του νέου κανονισμού δεν είχαν αναπτυχθεί νομικά κείμενα που προέβλεπαν ενιαία προσέγγιση. Η απουσία κανόνων που αντιμετωπίζουν ενιαία τους GoCs οφειλόταν κατ' αρχήν στις ετερόκλητες αγκυλώσεις εκάστης έννομης τάξης στον ευρωπαϊκό χώρο, καθώς και στο φόβο για πιθανή ζημία σε πιστωτές, εργοδότες και μετόχους. Για αυτό, λοιπόν, οι νομοθέτες δεν μπόρεσαν να επιτύχουν συναίνεση και να ακολουθήσουν μια ολοκληρωμένη προσέγγιση για να προβλέψουν ένα συνεκτικό σύνολο κανόνων που αφορούν την αφερεγγυότητα του ομίλου εταιρειών καθαυτή. Παρόλα αυτά, η απουσία τέτοιων κανόνων είχε και ένα θετικό. Δημιούργησε ένα διευρυμένο σώμα νομολογίας, μαζί με την πρακτική της αγοράς, με ιδιαίτερη

¹² Παίξης Α. Η αντιμετώπιση της διασυννοριακής αφερεγγυότητας των ομίλων εταιριών στην Ευρωπαϊκή Ένωση, εκδόσεις Νομική Βιβλιοθήκη 2019, σελ 21.

έμφαση στο εξαιρετικά αμφισβητούμενο ζήτημα του τρόπου εξακρίβωσης του λεγόμενου «Κέντρου κύριων συμφερόντων» στην περίπτωση διασυνοριακού ομίλου αφερεγγυότητας.

Για πρώτη φορά αναφορά στο θεσμό του Ομίλου Εταιρειών γίνεται από τον Κανονισμό 848/2015. Ουδέν προηγούμενο επίσημο ή μη κείμενο αναφέρεται σε διαδικασίες αφερεγγυότητας σε πλαίσιο ομίλου εταιρειών, γεγονός που δημιουργούσε μεγάλη νομική και οικονομική ανασφάλεια. Ο κανονισμός 848/2015 καλύπτει το κενό του προκατόχου του και προβλέπει έναν συγκεκριμένο ορισμό για τους Ομίλους εταιρειών, καθορίζοντάς τους ως αριθμό εταιρειών που αποτελούνται από μητρικές και θυγατρικές εταιρείες, υπό την έννοια ότι η τελευταία ελέγχεται (άμεσα ή έμμεσα) από τον Όμιλο, και κάθε επιχείρηση (τόσο η μητρική όσο και η θυγατρική) είναι «μέλος» του ομίλου. Μια επιχείρηση που συντάσσει ενοποιημένες οικονομικές καταστάσεις σύμφωνα με την κοινοτική λογιστική οδηγία (2013/34 / ΕΕ) θεωρείται μητρική επιχείρηση¹³. Με αυτόν τον νέο ορισμό που αναφέρεται μόνο σε μητρικές και θυγατρικές εταιρείες, ο κανονισμός 848/2015 περιορίζει τη δυνατότητα εφαρμογής των διατάξεων των άρθρων 56-77 σχετικά με τους ομίλους εταιρειών στους «κάθετα ολοκληρωμένους ομίλους», εξαιρουμένων των ομίλων «οριζόντια ολοκληρωμένων ομίλων» που απαρτίζονται από εταιρείες στο ίδιο επίπεδο. Σε κάθε περίπτωση, όμως, ούτε ο Καν. 848/2015 επέτυχε το στόχο του ενιαίου πλαισίου και οι σχετικές προσπάθειες βρίσκονται ακόμα εν εξελίξει.

Κατά το εθνικό μας δίκαιο όταν ένας έμπορος δεν μπορεί να ανταπεξέλθει στις οικονομικές του υποχρεώσεις τότε αυτό που επιδιώκει και του προτείνεται είναι να υπεισέλθει στη διαδικασία της πτώχευσης ώστε να διαχειριστεί τις εκκρεμότητες με τους πιστωτές του και να διευθετηθούν τα όποια ανακλύπτοντα ζητήματα της επιχείρησής του. Στην αντίπερα όχθη έχουμε την Ευρωπαϊκή πρακτική όπου η πτώχευση αποτελεί μία εκ των διαδικασιών αφερεγγυότητας και με τον πρόσφατο κανονισμό 848/2015 δίνεται η δυνατότητα στην επιχείρηση να ξεπεράσει τον ολισθηρό δρόμο της πτώχευσης και να συνεχίσει την λειτουργία της διευθετώντας όμως τις όποιες οικονομικές εκκρεμότητες έχει δημιουργήσει. Με αυτόν βεβαίως τον κανονισμό θα μπορούσαμε να πούμε πως ουσιαστικά ανοίγει ο ασκός τους Αιόλου σε σύγκριση με τον προγενέστερο του, 1346/2000, όπου δεν έδινε την δυνατότητα στην επιχείρηση προς διάσωση αλλά την οδηγούσε σε μία προστατευμένη για τους πιστωτές της αποψίλωση.

¹³ Παΐζης Α. Η αντιμετώπιση της διασυνοριακής αφερεγγυότητας των ομίλων εταιρειών στην Ευρωπαϊκή Ένωση, εκδόσεις Νομική Βιβλιοθήκη 2019, σελ 186.

E. Η ΑΝΤΙΜΕΤΩΠΙΣΗ ΤΗΣ ΑΦΕΡΕΓΓΥΟΤΗΤΑΣ ΟΜΙΛΟΥ ΕΤΑΙΡΕΙΩΝ ΑΠΟ ΤΟΝ Κ. 1346/2000 ΕΩΣ ΤΟΝ Κ. 848/2015

4.1 Κανονισμός 1346/2000

Πως φθάσαμε ως εδώ:

Η συζήτηση για την επίλυση του ζητήματος σχετικά με την αμοιβαία αναγνώριση των δικαστικών αποφάσεων και την εκτέλεση των ήταν μακροχρόνια και πολλές φορές οδηγούσε τις πλευρές σε ένα ιδιότυπο τέλμα. Ο καν. 1346/2000 αποτέλεσε ουσιαστικά το αποτέλεσμα πολυετών προσπαθειών οι οποίες διήρκησαν τέσσερις δεκαετίες με σημείο αναφοράς τον Ιούλιο του 1960 όπου έλαβε χώρα η σύσταση της επιτροπής των εμπειρογνομόνων με σκοπό την ουσιαστική υλοποίηση του άρθρου 220 ΣυνθΕΚ όπου υπήρχε η υποχρέωση των κρατών μελών να απλοποιήσουν τις διατυπώσεις για τον σκοπό της αμοιβαίας αναγνώρισης και εκτέλεσης των δικαστικών και διαιτητικών αποφάσεων¹⁴. Μπορούμε να πούμε πως η δικονομική πτυχή του ζητήματος σχετικά με την αναγνώριση των δικαστικών αποφάσεων από έτερο κράτος από το εκδόν βρήκε μια πρώτη λύση στην Σύμβαση των Βρυξελλών του 1968¹⁵ για την διεθνή δικαιοδοσία και την εκτέλεση των αποφάσεων σε αστικές και εμπορικές υποθέσεις από την οποία εξέλειπε η πρόβλεψη για τις δικαστικές αποφάσεις που αφορούσαν τις πτωχεύσεις και γενικότερα τους πτωχευτικούς συμβιβασμούς.

Τρία κυρίως συστήματα αντιμετώπισης μιας διεθνούς πτώχευσης έχουν αναπτυχθεί. Έχουμε λοιπόν, i) την πτώχευση η οποία χαίρει μίας διεθνούς αναγνώρισης και εμπεριέχεται σε αυτή το σύνολο του ενεργητικού αλλά και του παθητικού της περιουσίας του πτωχέσαντα όπου αυτό κι αν βρίσκεται και διέπεται από το δίκαιο του κράτους στο οποίο κηρύσσεται καθώς και τον διορισμό ενός συνδίκου ο οποίος έχει διεθνή δραστηριότητα και επιλαμβάνεται του συνόλου των υποθέσεων όπου υπάρχει περιουσιακό στοιχείο του οφειλέτη. ii) Η ουσιαστική διαφορά με το πρώτο σύστημα που αναπτύξαμε ως άνω είναι πως εδώ βλέπουμε μια περισσότερο εθνοκεντρική προσέγγιση με αποτέλεσμα να ακολουθείται πιστά το δίκαιο του κράτους στο οποίο κηρύσσεται και αυτό και μόνο να διέπει το σύνολο της διαδικασίας με τον σύνδικο να εξαντλεί τις αρμοδιότητες του μόνο εντός των «τυχών» του κράτους όπου διορίστηκε καθώς και τα αποτελέσματα της όποιας διαδικασίας να λαμβάνουν χώρα εξαντλούνται στα περιουσιακά στοιχεία που υπάρχουν στην επικράτεια του κράτους κήρυξης της. iii) Στο τρίτο και τελευταίο σύστημα παρατηρείται συνύπαρξη μεταξύ δύο διαδικασιών του ίδιου υποκειμένου. Έχουμε λοιπόν την κύρια διαδικασία αφερεγγυότητας εκεί όπου το υποκείμενο-πτωχέσας έχει την κύρια έδρα των δραστηριοτήτων του και συγχρόνως έχουμε και την κήρυξη δευτερευουσών διαδικασιών αφερεγγυότητας με γνώμονα την ύπαρξη και εκεί εγκατάστασης του οφειλέτη. Η καθολικότητα λοιπόν της κύριας διαδικασίας κατά του ίδιου πάντα οφειλέτη δεν θίγεται στον

¹⁴ Περάκης Ε. οι προσπάθειες για μια κοινοτική σύμβαση αναγνώρισης των αλλοδαπών αποφάσεων, ΕΕΕυρΔ 1994, σελ.253 επ.

¹⁵ Υπογράφηκε στις 27.9.1968 μεταξύ του Βελγίου, της Γερμανίας, της Γαλλίας, του Λουξεμβούργου και της Ολλανδίας. Στην Ελλάδα άρχισε να ισχύει από την 1.4.1989.Πραγματοποιήθηκαν τέσσερις τροποποιήσεις της, η πρώτη το 1978 όταν προσχώρησε η Δανία, το Ηνωμένο Βασίλειο και η Ιρλανδία. Η δεύτερη τροποποίηση έγινε όταν προσχώρησε η Ελλάδα στις 25.10.1982. Η Τρίτη τροποποίηση έλαβε χώρα με την προσχώρηση της Ισπανίας και της Πορτογαλίας στις 26.5.1989 και η τέταρτη τέλος έγινε το έτος 1996 με την προσχώρηση της Αυστρίας και της Φιλανδίας.

πυρήνα της, απλώς παραμερίζεται στο σημείο που αρχίζουν τα «εδαφικά σύνορα» της δευτερεύουσας διαδικασίας αφερεγγυότητας.

Δύο αρχές ήταν οι πυλώνες για την ανάλυση και την προσπάθεια επίλυσης του ζητήματος της διασυννοριακής αφερεγγυότητας ήταν i) η αρχή της εδαφικότητας και ii) η αρχή της καθολικότητας καθώς και μία τρίτη η οποία όμως δεν έχαιρε ιδιαίτερης υποστήριξης παρά μόνο σε χώρες του Common Law. Η αναζήτηση για το ποιο τελικά σύστημα είναι αυτό που προσφέρει την μεγαλύτερη ασφάλεια δικαίου και νομική προβλεψιμότητα έτεινε στην εξασφάλιση ενός συστήματος που θα διευκόλυνε τις συναλλαγές μεταξύ των ιδιωτών οι οποίοι αυτό που πρωτίστως θέλουν να γνωρίζουν είναι στην περίπτωση που οι μεταξύ τους συναλλαγές δεν οδηγηθούν στον σωστό δρόμο, πως θα λύσουν τα όποια ανακύπτοντα ζητήματα και πως θα απεμπλακούν όσο το δυνατόν ανώδυνα από την μεταξύ τους ενδοσυμβατική σχέση.

- i) Κατά την πρώτη λοιπόν θεωρία, εφαρμοστέο Δίκαιο για την εκδίκαση της πτωχευτικής αιτήσεως είναι αυτό στο οποίο βρίσκονται τα περιουσιακά στοιχεία του οφειλέτη. Αυτό ευλόγως οδηγεί την εκάστοτε έννομη τάξη στην έναρξη ξεχωριστών αυτοτελών διαδικασιών αφερεγγυότητας. Με απλά λόγια, τόσες διαδικασίες όσες και τα κράτη που θα βρεθεί περιουσιακό στοιχείο του αφερέγγυου οφειλέτη. Υπάρχει η άποψη πως η εδαφικότητα αποτελεί τον ιδανικότερο και πιο ασφαλή τρόπο εντοπισμού για την έναρξη της διαδικασίας. Μέσω αυτής αυξάνεται η πιθανότητα να ικανοποιηθούν οι πιστωτές λόγω του τοπικού χαρακτήρα που θα έχουν και την εγγύτητα από την οποία χαρακτηρίζεται η σύνδεση των με την πτωχευτική περιουσία με αποτέλεσμα να είναι περισσότερο ενθαρρυντικά τα αποτελέσματα για εκείνους από μια ενδεχόμενη εκποίηση της περιουσίας του οφειλέτη.
- ii) Κατά την δεύτερη, ο νομοθέτης αρκείται στην ύπαρξη μίας μόνο έναρξης διαδικασίας αφερεγγυότητας η οποία όμως θα καλύπτει το σύνολο της πτωχευτικής περιουσίας του οφειλέτη όπου και αν αυτή βρίσκεται. Δηλαδή, σύμφωνα με αυτό το σκεπτικό η πτωχευτική διαδικασία θα διέπεται μόνο από το δίκαιο ενός μόνο δικαιοϋκού συστήματος και η περιουσία του αφερέγγυου οφειλέτη θα είναι υπό την διαχείριση ενός μόνο διαχειριστή αφερεγγυότητας. Με την οριζόντια όμως εφαρμογή της αρχής της καθολικότητας ελλοχεύει ο κίνδυνος οι όποιες προσδοκίες υπήρχαν από την πλευρά των κατά τόπους πιστωτών να εξαλειφθούν λόγω της μεταβολής της σειράς με την οποία πλέον θα ικανοποιηθούν. Ακόμα ένα ανακύπτον ζήτημα είναι και η έλλειψη εναρμόνισης μεταξύ των διαφορετικών δικαιοϋκών συστημάτων με αποτέλεσμα να υπάρχει το φαινόμενο υποσκελισμού του εκάστοτε δικαίου έναντι αυτού στο οποίο τελικά κηρύχθηκε η διαδικασία.
- iii) Η τελευταία κατά σειρά θεωρία είχε ως βάση την ελευθερία των συμβάσεων με τα μέρη να μπορούν να προαποφασίζουν με σύμπτωση εκατέρωθεν βουλήσεων για το κατά περίπτωση εφαρμοζόμενο δίκαιο, την δικαιοδοσία καθώς και άλλα δικονομικά ζητήματα. Μόνο στα κράτη του Common Law βρήκε κάποια ανταπόκριση καθώς για τα κράτη του ηπειροτικοευρωπαϊκού δικαιοϋκού μοντέλου ήταν κάτι ξένο και μη αποδεκτό.

Γενικά χαρακτηριστικά του Κ. 1346/2000

Ο κανονισμός 1346/2000¹⁶ εκδόθηκε στις 29/5/2000 και η ισχύς του άρχισε στις 31/5/2002. Αποτελούνταν από ένα ιδιαίτερα εκτενές προοίμιο από σαράντα επτά άρθρα και τρία παραρτήματα. Διαιρούνταν σε πέντε κεφάλαια όπου το πρώτο από αυτά περιλάμβανε γενικές διατάξεις με τις οποίες οριοθετείτε το εύρος εφαρμογής του και παράλληλα επιβάλλονταν υποχρεωτικοί κανόνες για τη λήψη δικαιοδοσίας από τα κράτη μέλη για την έναρξη διαδικασιών αφερεγγυότητας που εμπίπτουν στο πεδίο εφαρμογής του καθώς και ένα ενιαίο σύνολο κανόνων επιλογής εφαρμοστέου δικαίου. Έχουμε έναν αφερέγγυο οφειλέτη όπου συνεπάγεται την μερική ή ολική του πτώχευση. Στο δεύτερο κεφάλαιο ασχολούνταν με την αναγνώριση των διαδικασιών που έχουν κηρυχθεί στο έδαφος των υπολοίπων κρατών μελών, ενώ το τρίτο κεφάλαιο περιείχε ειδικότερες διατάξεις οι οποίες αφορούσαν τις δευτερεύουσες διαδικασίες αφερεγγυότητας. Ο στόχος αυτού του κανονισμού δεν ήταν άλλος από την δημιουργία νομικού πλαισίου το οποίο θα προήγαγε την αποδοτική και αποτελεσματική λειτουργία των διασυνοριακών διαδικασιών αφερεγγυότητας στην Ευρωπαϊκή ένωση μέχρι να επιτευχθεί τελικά ο στόχος της εύρυθμης λειτουργίας της εσωτερικής αγοράς.

Σύμφωνα με την ανωτέρω ανάλυση που προηγήθηκε, ο κανονισμός δεν μπορούμε να πούμε ότι υιοθέτησε αυτούσια μία εκ των τριών θεωριών-αρχών για την εύρεση του δικαίου που θα διέπει μια ενδεχόμενη διασυνοριακή διαδικασία αφερεγγυότητας. Εφήρμοσε λοιπόν ένα μείγμα των πρώτων δύο αρχών, της εδαφικότητας και της καθολικότητας η οποία ονομάστηκε τροποποιημένη καθολικότητα διότι είχε τα σημαντικότερα στοιχεία και από τις δύο. Με αυτό τον τρόπο επετεύχθη η μεγαλύτερη δυνατή ισορροπία μέσω της οποίας θα υπάρχει σεβασμός στην εθνική κυριαρχία των κρατών μελών να αποφασίζουν σχετικά με τα περιουσιακά στοιχεία του οφειλέτη τα οποία όμως βρίσκονται στο έδαφος τους αλλά και θα υπάρχει ο σεβασμός σε ένα και μοναδικό εφαρμοστέο δίκαιο το οποίο θα ακολουθείται από το σύνολο των διαδικασιών της αφερεγγυότητας. Θα υπάρχει λοιπόν μια αρμονική συνύπαρξη των δικαίων συστημάτων με παράλληλη εφαρμογή τους η οποία θα επιτυγχάνεται με την κήρυξη μιας κύριας διαδικασίας αφερεγγυότητας στο κράτος μέλος όπου ο οφειλέτης θα έχει το κέντρο των κύριων συμφερόντων του, αλλά σύμφωνα θα επιτρέπεται και η έναρξη δευτερευουσών διαδικασιών αφερεγγυότητας στα κράτη τα οποία αυτός εμφανίζεται να έχει εγκατάσταση με μόνο γνώμονα την παροχή προστασίας και στα συμφέροντα των τοπικών πιστωτών σε μία ισότιμη διαδικασία με γνώμονα το γενικό συμφέρον.

Ας κάνουμε όμως μικρή ανάλυση της έννοιας της «εγκατάστασης» κατά τον καν. 1346/2000 με τον οποίο ουσιαστικά τέθηκαν και οι βάσεις των αντικειμενικών κριτηρίων για την ύπαρξη της. Για να υπάρχει λοιπόν εγκατάσταση θα πρέπει να υφίσταται στον τόπο αυτής, πραγματική άσκηση οικονομικής δραστηριότητας δημιουργώντας μια μόνιμη εγκατάσταση για αόριστο χρονικό διάστημα. Στοιχείο αναπόσπαστο από την στοιχειοθέτηση της εγκατάστασης σε ένα κράτος είναι και η παρουσία δραστηριότητας ανθρώπινου παράγοντα δηλαδή θα πρέπει να

¹⁶ European Commission, Commission Staff Working Document Executive Summary of the Impact Assessment Accompanying the Document Revision of Regulation (EC) No 1346/2000 on Insolvency Proceedings (12 December 2012) SWD/2012/0417.

έχουμε σταθερή δομή με οργάνωση και σταθερότητα ρυθμού εργασίας. Να σημειώσουμε σε αυτό το σημείο πως η ύπαρξη οικονομικής δραστηριότητας δεν απαιτείται να οδηγεί σε οικονομικό κέρδος, απλώς να περιλαμβάνονται σε αυτή οι παράγοντες που αναλύθηκαν προγενεστέρως. Η δραστηριότητα λοιπόν αυτή θα πρέπει να έχει αντίκτυπο στην αγορά στην οποία ασκείται ανεξάρτητα με το εάν είναι η φύση της είναι εμπορική, βιομηχανική, ή απλώς και μόνο επαγγελματική. Η εγγραφή από μόνη της σε οιοσδήποτε επαγγελματικό μητρώο δεν αρκεί για την επιβεβαίωση της άσκησης δραστηριότητας. Το γεγονός ότι η οικονομική δραστηριότητα θα πρέπει να ασκείται σε συνδυασμό με την εκμετάλλευση ανθρώπινων πόρων και περιουσιακών στοιχείων υποδηλώνει αυτό ακριβώς που παρατηρήσαμε και προγενέστερα, την υποχρεωτική ύπαρξη ενός ελαχίστου βαθμού οργάνωσης της εκάστοτε δομής.

Επιπλέον, φρόνιμο είναι να επισημανθεί ότι εάν για την εγκατάσταση-απόδεδειγμένη δραστηριότητα χρειάζεται κάποια μορφής άδεια λειτουργίας, θα πρέπει επί ποινή ακυρότητάς αυτή να έχει χορηγηθεί στην εκάστοτε εταιρεία και να τηρούνται καθ'όλη την διάρκεια λειτουργίας της οι προϋποθέσεις που ορίζονται από τον νόμο. Η εγκατάσταση λοιπόν αποτελεί μπορούμε να πούμε ένα νευραλγικό στοιχείο της οφειλέτριας εταιρίας για να αποδείξει μέσω αυτής την σύνδεση της με ορισμένο γεωγραφικό τόπο. Το 2012 το ανώτατο δικαστήριο της Γερμανίας¹⁷ έκρινε πως ο οφειλέτης παρά το γεγονός ότι είχε ακίνητο στην ιδιοκτησία του δεν μπορούσε να αποδείξει πως ασκούσε οικονομική δραστηριότητα σταθερά και με οργάνωση διότι δεν διέθετε προσωπικό παρά μόνο ένα πρόσωπο το οποίο ασκούσε την διαχείριση αυτού με αποτέλεσμα να απορριφθεί η αίτηση την οποία είχε υποβάλλει.

Συνεπώς, η οικονομική δραστηριότητα φρόνιμο είναι να χαρακτηρίζεται από έναν βαθμό οργάνωσης, ελευθερίας διαχειρίσεως, σταθερότητας και την ελευθερία συναλλαγών με τρίτους καθώς και την ύπαρξη μίας ξεχωριστής βάσης γεωγραφικά από την πραγματική έδρα της εταιρείας.

Σύντομη ανάλυση της διάρθρωσης κύριας και δευτερεύουσας διαδικασίας

Ξεκινώντας ως προσπαθήσουμε να δούμε πως ερμηνεύεται η έννοια της «κύριας διαδικασίας» σύμφωνα πάντα με το κέντρο των κύριων συμφερόντων του οφειλέτη που είναι και το έναυσμά για να ξεκινήσει γεωγραφικά η κύρια διαδικασία σ'έναν συγκεκριμένο τόπο. Αν αρχίσουμε την αναζήτηση μας ετυμολογικά θα διαπιστώσουμε ότι ακριβώς η λέξη «κέντρο» ανταποκρίνεται στον αποκλεισμό μιας περιοχής από το σύνολο η οποία ανταποκρίνεται σε ένα κράτος μέλος στην κλίμακα της Ευρώπης. Η λέξη όμως η οποία ουσιαστικά θα μας δείξει ποιο θα είναι αυτό το γεωγραφικό σημείο στον χάρτη θα είναι η λέξη «συμφέροντα». Επομένως θα είναι αυτό το σημείο χωρικά όπου ο οφειλέτης θα προσπαθεί να διαφυλάξει τα κύρια συμφέροντα του. Η φύση όμως αυτών των συμφερόντων σύμφωνα με τους Virgos και Schmit¹⁸ εμπεριέχει συμφέροντα εμπορικά, βιομηχανικά και οικονομικά αλλά και συμφέροντα τα οποία ανταποκρίνονται στην εν γένει οικονομική δραστηριότητα συμπεριλαμβάνοντας με αυτόν τον τρόπο και τους καταναλωτές. Ο εύλογος προβληματισμός που ανέκυψε είναι πως από μόνος του ο όρος «συμφέροντα» δεν θα μπορούσε να εξασφαλίσει πως ο ίδιος οφειλέτης δεν θα έχει

¹⁷ BGH v.21/06/12-IX ZB 287/11

¹⁸ Virgos M.,Schmit E., Report on the Convention of Insolvency Proceedings, 3 Μαΐου 1996, υποπαρ.75.

συμφέροντα σε άλλες χώρες συνεπώς σημαίνουντα ρόλο διαδραμάτισε η προσθήκη του προσδιορισμού «κύρια» για να γίνει πιο εύκολα αντιληπτός ο τόπος των κύριων συμφερόντων έναντι του τόπου που απλώς ο οφειλέτης θα μπορούσε να εμφανίσει εγκατάσταση. Το κέντρο λοιπόν των κύριων συμφερόντων είναι αυτό στο οποίο ο οφειλέτης ασκεί την διοίκηση των συμφερόντων του και ο οποίος επαληθεύεται από τους συναλλασσόμενους-τρίτους. Όπου τρίτοι, έχουμε κατά κύριο λόγο τους πραγματικούς και δυνητικούς πιστωτές του οφειλέτη, εκείνοι δηλαδή που έρχονται σε επαφή με τον οφειλέτη μέσω μιας εταιρείας απόλυτα συνδεδεμένης με εκείνον και οι οποίοι παραδείγματος χάριν προβαίνουν στην σύναψη συμβάσεων χρηματοδότησης. Στους πιστωτές του οφειλέτη μπορούν να συμπεριληφθούν ακόμα και οι εργαζόμενοι του οφειλέτη οι οποίοι ενδεχομένως να έχουν απαιτήσεις από μισθούς.

Μπορούμε να συμφωνήσουμε όλοι πως μεταξύ κύριας και δευτερεύουσας διαδικασίας υπάρχει ένα είδος εξάρτησης. Η δευτερεύουσα διαδικασία¹⁹ θέτει όρια στην καθολικότητα της κύριας έχοντας λάβει ένα μέρος του πεδίου μέσα στο οποίο κυριαρχεί η κύρια. Η δευτερεύουσα διαδικασία συμβάλει καθοριστικά στην δημιουργία μιας ζώνης ασφαλείας έναντι των διαδικασιών της κύριας ώστε να προστατευθούν και οι τοπικοί πιστωτές από την εκμετάλλευση των εκάστοτε περιουσιακών στοιχείων. Κατά τον Καν. 1346/2000 η δευτερεύουσα διαδικασία έναντι της κύριας είχε έναν επιβοηθητικό ρόλο και σε καμία περίπτωση δεν θα μπορούσαν τα συμφέροντα της δευτερεύουσας να αντιταχθούν στην κύρια. Όπως ακριβώς αναφέρεται στον Καν. 1346/2000 «Όταν αρχίσει η διαδικασία αφερεγγυότητας, κατ' εφαρμογή της παραγράφου 1, τυχόν μεταγενέστερες διαδικασίες αφερεγγυότητας που αρχίζουν κατ' εφαρμογή της παραγράφου 2, είναι δευτερεύουσες, και συνιστούν υποχρεωτικώς διαδικασίες εκκαθάρισης.»²⁰ συνεπώς η δευτερεύουσα διαδικασία διαδραματίζει έναν καθαρά επιβοηθητικό ρόλο έναντι της κύριας με τις δυνατότητες της να ολοκληρώνονται στην διαδικασία της εκκαθάρισης.

Στην πράξη ανακύπτει το εξής ακανθώδες ζήτημα, εάν η φύση της μίας διαδικασίας δύναται να περιορίσει την έναρξη της άλλης και επιπλέον θα πρέπει να απαντηθεί το εύλογο ερώτημα, πότε μπορούμε να πούμε πως αρχίζει μια διαδικασία και πότε περατώνεται..? Στην προσπάθεια επίλυσης των ως άνω προβληματισμών έχει προσπαθήσει να δώσει λύση το ίδιο το ΔικΕΕ²¹ με την απόφαση christianpol²². Η christianpol ήταν μία πολωνική θυγατρική που είχε ως εξειδίκευση την κατασκευή επίπλων και η οποία ανήκε κατά 100% σε μια γερμανική εταιρία η οποία ελεγχόταν κατά ποσοστό 90% από μία γαλλική εταιρεία. Λόγω οικονομικών προβλημάτων η christianpol αιτήθηκε και πέτυχε την έναρξη διαδικασίας στη Γαλλία ενώ στη συνέχεια κατατέθηκε αίτηση από έναν πιστωτή της, την Bank Handlowy, για την έναρξη της δευτερεύουσας διαδικασίας στην Πολωνία έναντι της ίδιας εταιρίας όπου βρισκόταν το εργοστάσιο παραγωγής επίπλων. Την ίδια λοιπόν περίοδο στη Γαλλία εγκρίνεται το σχέδιο αναδιάρθρωσης και ξεκινά η διαδικασία επί της εκκαθάρισης στην Πολωνία. Τα ζητήματα λοιπόν τα οποία ανέκυψαν είναι, σύμφωνα με ποιο δίκαιο μπορούμε να πούμε πως περατώνεται η διαδικασία, κατά πόσο επηρεάζει την κήρυξη της δευτερεύουσας διαδικασίας- εκκαθαριστικής το γεγονός ότι η κύρια διαδικασία έχει εξυγιαντικό χαρακτήρα και εάν μπορεί το δικαστήριο της

¹⁹ Αθανασίου Ι. Λία, Μιχαλόπουλος Ν. Γεώργιος, Το Δίκαιο της Διασυννοριακής Αφερεγγυότητας, εκδόσεις Νομική Βιβλιοθήκη 2020, σελ. 41.

²⁰ Άρθρο 3 παράγραφος 3 του Καν 1346/2000.

²¹ Μιχαλόπουλος Γ., Ο κανονισμός 1346/2000 περί των διαδικασιών αφερεγγυότητας: η πρώτη νομολογία, ΧρΙΔ 2005, σελ 385 επ.

²² ΔικΕΕ απόφαση της 22ας Νοεμβρίου 2012 επι της υποθ. C-116/2011.

δευτερεύουσας διαδικασίας να εξετάσει την κατάσταση αφερεγγυότητας του οφειλέτη. Το δικαστήριο με σκοπό να μην επιτρέψει κανέναν απολύτως έλεγχο επί της αποφάσεως της κύριας διαδικασίας απέκλεισε κάθε δυνατότητα ελέγχου της αφερεγγυότητας του οφειλέτη από το δικαστήριο της δευτερεύουσας διαδικασίας. Επιπλέον το ΔικΕΕ τόνισε πως ο καν. 1346/2000 προβλέπει ρητά πως «Το δίκαιο του κράτους έναρξης ρυθμίζει τις προϋποθέσεις έναρξης, τη διεξαγωγή και την περάτωση της διαδικασίας αφερεγγυότητας. Βάσει του δικαίου αυτού, ορίζονται συγκεκριμένα.....»²³ η περάτωση της διαδικασίας διέπεται από το εφαρμοστέο δίκαιο του κράτους έναρξης της με αποτέλεσμα αυτό να μην επιδέχεται περεταίρω ερμηνείας²⁴.

Να σημειωθεί πως ο κανονισμός αυτός, δεν ισχύει στις ασφαλιστικές επιχειρήσεις και στα πιστωτικά ιδρύματα, σε επιχειρήσεις επενδύσεων καθώς και σε οργανισμούς συλλογικών επενδύσεων. Ο κανονισμός αυτός ευλόγως καλύπτει τα κενά του 44/2001/22-12-2000 κανονισμού «Σύμβαση των Βρυξελλών» όπου στο ΑΡ 1§2 εξαιρούνται οι διαδικασίες αφερεγγυότητας αλλά και κάθε άλλη ανάλογη διαδικασία που σχετίζεται με αυτή. Έρχεται λοιπόν εδώ ο παρών κανονισμός στο αρ.25 να καλύψει αυτό το κενό αναγνωρίζοντας λοιπόν συνολικώς όλες τις διαδικασίες τις σχετιζόμενες άμεσα με την διαδικασία αφερεγγυότητας όπως ενδεικτικά αναφέρω τα προσωρινά μέτρα του πτωχευτικού δικαστηρίου, ο διορισμός προσωρινού συνδίκου κ.α.

Αρμόδια δικαστήρια για την έναρξη της διαδικασίας είναι:

ι) τα δικαστήρια του κράτους μέλους όπου βρίσκεται το κέντρο των κύριων συμφερόντων του οφειλέτη.

ιι) για εταιρίες και νομικά πρόσωπα, ο τόπος της καταστατικής τους έδρας μέχρι όμως να αποδειχθεί το αντίθετο^{25,26}.

Στον κανονισμό υπάρχει η πρόβλεψη για την δυνατότητα παράλληλων διαδικασιών αφερεγγυότητας όμως με τον ίδιο οφειλέτη αλλά σε διαφορετικά κράτη μέλη λόγω του ότι σε αυτά υπάρχουν περιουσιακά στοιχεία που βρίσκονται στην κυριότητα του. Σύμφωνα λοιπόν με το παραπάνω, προβλέπεται δυνατότητα τοπικής διαδικασίας αφερεγγυότητας σε κράτος στο οποίο ο οφειλέτης μπορεί να έχει μόνο μια «Έγκατάσταση» δηλαδή (άσκηση οικονομικών δραστηριοτήτων με περιουσιακά στοιχεία και ανθρώπινο δυναμικό)²⁷.

Να σημειωθεί στο σημείο αυτό πως παρά του ότι δεν έχει κηρυχθεί κύρια διαδικασία γίνεται να ξεκινήσει μια «δευτεροβάθμια, τοπική» για τους εξής λόγους:

1) Εφόσον δεν είναι δυνατόν να κηρυχθεί μία κύρια διαδικασία, λόγω των προϋποθέσεων που τάσσει η νομοθεσία του κράτους μέλους στο οποίο βρίσκεται το κέντρο των κύριων συμφερόντων του οφειλέτη.

²³ Άρθρο 4 παράγραφος 2 του Καν.1346/2000

²⁴ ΔικΕΕ,υποθ. C-116/11,sk 49-52

²⁵ Χαρακτηριστικό παράδειγμα είναι αυτό του ομίλου εταιρειών όπου οι θυγατρικές εταιρείες αποτελούν βραχίονες της μητρικής εταιρείας και λαμβάνουν εντολές από τελείως διαφορετικές πηγές ανάλογα με το στάδιο της παραγωγικής δραστηριότητας στο οποίο ανήκουν.

²⁶ Προς την κατεύθυνση αυτή τα αγγλικά δικαστήρια στην υπόθεση in re Harley medical group (Ireland) LTD 2013.

²⁷ C-396/2009, σκέψεις 48-50.

2)Εφόσον την κήρυξη της τοπικής διαδικασίας ζητά τοπικός πιστωτής ο οποίος όμως ή έχει κατοικία ή συνήθη διαμονή ή έδρα στο κράτος μέλος στο οποίο βρίσκεται η συγκεκριμένη εγκατάσταση.

Επιπλέον, σύμφωνα με τον κανονισμό και για να μπορέσει να επιτευχθεί επαρκώς μία αγαστή συνεργασία μεταξύ κύριας και δευτερεύουσας διαδικασίας επιβάλλεται να υπάρχει μια συνεργασία μεταξύ των δύο δικαιοσύνης συστημάτων μέσω των λειτουργιών τους, εδώ δεν υπάρχει καμία απολύτως πρόβλεψη, γεγονός που αποτελεί την ανεπάρκεια του κανονισμού για τον λόγο του ότι τα αγγλοσαξονικά δικαιοσύνης συστήματα λειτουργούν με επιτυχία σε αντίθεση όμως με την υπάρχουσα νοοτροπία των λειτουργιών της δικαιοσύνης στα Ηπειρωτικά συστήματα.

Όταν το κέντρο των κύριων συμφερόντων του οφειλέτη βρίσκεται εκτός κράτους μέλους της Ε.Ε, ο κανονισμός δεν δύναται να τεθεί σε εφαρμογή! Δεν αρκεί δηλαδή μια απλή εγκατάσταση του προσώπου, χρειάζεται να αποδείξει ενεργή επαγγελματική δραστηριότητα. Σε αυτό το σημείο έρχεται η απόφαση Brac-budget/07-02-03 όπου παρ'ότι η καταστατική έδρα του οφειλέτη ήταν εκτός κράτους μέλους της Ε.Ε, το κέντρο των συμφερόντων του όμως ήταν εντός, με αποτέλεσμα το Αγγλικό δικαστήριο να αποφανθεί ότι έπρεπε να εφαρμοσθεί ο κανονισμός.

Το ζήτημα το οποίο ανακύπτει είναι το εξής, όταν ο οφειλέτης πριν από την ένταξη του στην διαδικασία αφερεγγυότητας μεταφέρει την κατοικία του ή την έδρα του σε άλλο κράτος διότι θεωρεί πως είναι περισσότερο ευνοϊκό το νομικό καθεστώς που θα διέπει την διαδικασία, ποιο εν τέλει θα είναι το εφαρμοστέο Δίκαιο διότι εδώ έχουμε έναν οφειλέτη που συνειδητά επιδιώκει την αποκοπή του από μια *lex fori concursus* έχοντας ως μόνο στόχο μία περισσότερο ευνοϊκή μεταχείριση.

Στη εισηγητική έκθεση της Σύμβασης του έτους 1995 αναφέρεται ότι το κέντρο των κύριων συμφερόντων του οφειλέτη λογίζεται αυτό όπου κατά κανόνα ο οφειλέτης διοικεί εμφανώς για τους συναλλασσόμενους με αυτόν τις υποθέσεις του-επιχειρηματικές του δραστηριότητες²⁸. Σύμφωνα λοιπόν με το Αρ4§1+2, επί μεταβολής της δικαιοδοσίας, εφαρμοστέο ως προς την απόφαση περί κηρύξεως διαδικασίας αφερεγγυότητας δίκαιο είναι το δίκαιο του κράτους μέλους εντός της επικράτειας του οποίου έχει το αρμόδιο πλέον δικαστήριο την έδρα του.

Επιπλέον ζήτημα το οποίο είχε ανακύψει ήταν και η αντιμετώπιση των ομίλων εταιριών που στον παρόντα κανονισμό δεν είχε προβλεφθεί κάποια ρύθμιση. Παρά το γεγονός λοιπόν ότι στις ρυθμίσεις του Κανονισμού 1346/2000 δεν υπήρχαν επίσημες προβλέψεις για τη διαχείριση της αφερεγγυότητας ομίλων εταιριών η νομολογία ανέδειξε και προσπάθησε ακούσια ή εκούσια να περιορίσει αυτές τις αρνητικές συνέπειες στην πτωχευτική περιουσία. Ακολουθεί σύντομη ανάλυση των σημαντικότερων υποθέσεων αφερεγγυότητας ομίλων, κατά τη διάρκεια ισχύος του Κανονισμού 1346/2000. Αξίζει να παρατηρηθεί ότι σε όλες τις περιγραφόμενες εν τέλει ο όμιλος εταιριών αντιμετωπίστηκε με ενιαία διαδικασία, λόγω διαφορετικής αιτίας όμως κατά την πάροδο των χρόνων. Αρχικά, στην υπόθεση Daisytek – ISA και στην υπόθεση Eurofood (C-341/04) δεν αμφισβητήθηκε ποτέ η αυτοτέλεια της κάθε εταιρείας του ομίλου και κατά συνέπεια η ξεχωριστή διαδικασία αφερεγγυότητας της κάθε μίας από αυτές. Η ενιαία αντιμετώπιση αυτών

²⁸ Κινίνη Ε., Ελευθερία εγκατάστασης κοινοτικών εταιριών και προστασία εταιρικών δανειστών, ΔΕΕ 8-9/2005, σελ. 905 επ.

των περιπτώσεων οφείλεται στην αρχή της αμοιβαίας εμπιστοσύνης των κρατών, η οποία επιτάσσει την άμεση αναγνώριση των αποφάσεων δικαστηρίου μίας χώρας σε όλες τις άλλες, ανεξαρτήτως ορθότητας και περιεχομένου αυτής. Κατά την πάροδο των χρόνων, είχε γίνει πλέον αντιληπτό ότι εναπόκειται στη νομολογία να διαχειριστεί με ενιαίο τρόπο την αφερεγγυότητα ενός ομίλου. Κατά συνέπεια, στις δύο πιο πρόσφατες αποφάσεις του το ΔΕΕ, στην BurgoGroup (C-327/13) και στη Nortel (C-649/13) κάνει μία στροφή και χωρίς να απορρίπτει την αυτοτέλεια των νομικών προσωπικοτήτων των εταιρειών ενός ομίλου, αντιμετωπίζει τον όμιλο από οικονομική σκοπιά, και τον αντιλαμβάνεται ως μία ενιαία οντότητα.

4.2 Νομολογιακά παραδείγματα

Ορισμένες δικαστικές αποφάσεις έχουν ερμηνεύσει και εφαρμόσει τις διατάξεις του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 1346/2000 του Συμβουλίου αναφορικά με τις Διαδικασίες αφερεγγυότητας από την έναρξη ισχύος του κανονισμού, ήτοι 31 Μαΐου 2002. Στην παράγραφο αυτή θα εξετάσουμε τη Νομολογία βάσει της οποίας ερμηνεύτηκε ο Κανονισμός.

Όπως προαναφέραμε ο Κανονισμός 1346/2000 είχε ορισμένες εξαιρετικές πτυχές, όπως η θέσπιση πλαισίου στις κύριες διαδικασίες αφερεγγυότητας, σε δευτερεύουσες διαδικασίες, και στην αυτόματη αναγνώριση της διαδικασίας αφερεγγυότητας σε μέλος αναφορικά με ζητήματα δικαιοδοσίας. Ωστόσο, αρχικά, τουλάχιστον ο κανονισμός αντιμετωπίστηκε με μεγάλο βαθμό σκεπτικισμού, υπό το πρίσμα ότι δεν ασχολήθηκε ρητά με την αφερεγγυότητα σε ομίλους εταιρειών, αλλά επικεντρώθηκαν κυρίως στο ζήτημα του προσδιορισμού του κέντρου κυρίων συμφερόντων της εκάστοτε εταιρείας. Ωστόσο, αυτές οι ανησυχίες σχετικά με την περιορισμένη χρήση του κανονισμού, λόγω ασαφειών του και παραλείψεων του είχαν «καταλαγιάσει» μέσω της εκτεταμένης δικαστικής ερμηνείας και δικαστικής πρακτικής, ιδίως στο Ηνωμένο Βασίλειο. Οι πιο αξιοσημείωτες ερμηνευτικές περιπτώσεις περιλαμβάνουν:

- ENRON DIRECTO SOCIEDAD LIMITADA
- BRAC RENT-A-CAR.
- CRISSCROSS.
- DAISYTEC-ISA.
- EUROFOOD.

A. ENRON DIRECTO SOCIEDAD LIMITADA

Αυτή η υπόθεση εκτυλίχθηκε στο Ηνωμένο Βασίλειο και είναι ιδιαίτερος σημαντική επειδή σηματοδότησε την αρχή μιας εποχής δικαστικού ακτιβισμού που σχετίζεται με την εφαρμογή του Κανονισμού 1346/2000. Οι διαδικασίες εκκαθάρισης που τέθηκαν σε ισχύ για την εταιρεία Enron Directo, μια εταιρεία του ομίλου Enron που έχει συσταθεί στην Ισπανία, ξεκίνησαν και έλαβαν χώρα στο Ηνωμένο Βασίλειο, με την αιτιολογία ότι το COMI του ήταν στο Ηνωμένο

Βασίλειο, εκεί δηλαδή που βρισκόταν η έδρα του και λαμβάνονταν όλες οι στρατηγικές και επιχειρηματικές αποφάσεις της εταιρείας²⁹.

B. BRAC RENT – A – CAR

Σε αυτήν την περίπτωση, η διαδικασία εκκαθάρισης για την εταιρεία BRAC Rent-a-car³⁰ (αμερικανική εταιρεία) εκκινήθη στο Ηνωμένο Βασίλειο, με την αιτιολογία ότι, ακόμη και αν η εταιρεία ενσωματώθηκε στο Ντελαγουέρ, το COMI του βρισκόταν στο το ΗΒ επειδή:

- Όλοι οι υπάλληλοι της BRAC Rent-a-car είχαν την έδρα τους στο Ηνωμένο Βασίλειο.
- Η νομοθεσία του Ηνωμένου Βασιλείου διέπει όλες τις συμβάσεις εργασίας.
- Η επιχείρηση διοικείται στο Ηνωμένο Βασίλειο.
- Η BRAC Rent-a-car καταχωρήθηκε ως εταιρεία εξωτερικού στο Ηνωμένο Βασίλειο.

Αυτή η απόφαση αντιπροσώπευε μια σημαντική επέκταση στο πεδίο εφαρμογής του κανονισμού, ο οποίος θεωρήθηκε αρχικά ότι ισχύει μόνο για εταιρείες που έχουν συσταθεί εντός της ΕΕ. Ωστόσο, τα δικαστήρια του Ηνωμένου Βασιλείου αιτιολόγησαν ότι εάν συνέβαινε αυτό, ο κανονισμός θα είχε κάνει ρητή πρόβλεψη περί τούτου και ότι μια υπερβολικά αυστηρή ερμηνεία του κανονισμού θα επέτρεπε στις εταιρείες να αποφύγουν τον εφαρμογή του, με το να απομακρύνονται εντελώς από την Ε.Ε. Αυτή η υπόθεση θέτει ένα σημαντικό προηγούμενο στο ότι, αναμφισβήτητα, ο κανονισμός μπορεί τώρα να χρησιμοποιηθεί για την έναρξη διαδικασιών αφερεγγυότητας σε κράτος μέλος της ΕΕ κατά εταιρείας που έχει συσταθεί οπουδήποτε στον κόσμο, υπό τον όρο ότι μπορεί να αποδειχθεί ότι το COMI του βρίσκεται σε αυτό το κράτος μέλος της Ε.Ε.³¹.

Γ. CRISSCROSS TELECOMMUNICATIONS GROUP

Στην περίπτωση του ομίλου της CRISSCROSS TELECOMMUNICATIONS GROUP ο συγκεκριμένος όμιλος αποτελείται από εταιρείες οι οποίες είχαν συσταθεί με διαφορετικές εθνικές νομοθεσίες μεταξύ Ηνωμένου Βασιλείου και Ελβετίας. Στα προσκομισθέντα αποδεικτικά στοιχεία υπήρχαν κοινά στοιχεία μεταξύ των όπως: α) αποφάσεις του συμβουλίου οι οποίες είχαν ληφθεί στο Λονδίνο, β) η διοίκηση, η διαχείριση, οι λογαριασμοί αλλά και το σύνολο των λειτουργιών είχαν υλοποιηθεί από υπαλλήλους που είχαν συμβληθεί σε μία εκ των εταιρειών που ήταν καταχωρημένες στην Αγγλία και που οι εν λόγω υπάλληλοι εργάζονταν στο Λονδίνο, γ) το σύνολο των τοπικών προμηθευτών είχαν συμβληθεί με εταιρείες της δικής τους τοπικής δικαιοδοσίας και οι συμβάσεις είχαν γίνει με συνεργασία Άγγλων υπαλλήλων καθώς και οι προμηθευτές είχαν λάβει εντολή αποστολής των λογαριασμών στα κτίρια που ευρίσκοντο στο Λονδίνο.

Η απόφαση στο Crisscross έχει σιωπήσει οποιαδήποτε κριτική για το Κανονισμό ως προς τον προβληματισμό ότι δεν μπορούσε να εφαρμοστεί καταλλήλως για την περίπτωση ομίλου

²⁹ Η υπόθεση εκδικάστηκε στις 04/07/2002 από το High Court ωστόσο το δικαστήριο παρότι δέχθηκε το επιχείρημα του αιτούντος δεν εξέδωσε απόφαση.

³⁰ <https://www.casemine.com/judgement/uk/5a8ff72c60d03e7f57ea9142>.

³¹ Η απόφαση αυτή θεωρείται ότι ορθώς εφήρμοσε τον κανονισμό ακόμα και σε κράτος εκτός Ε.Ε καθώς η πραγματική έδρα της οφειλέτριας εταιρείας βρισκόταν εντός της Ε.Ε.

εταιρειών. Στην περίπτωση αυτή, διοικητικές εντολές διαχείρισης και εκκαθάρισης εκδόθηκαν από τα δικαστήρια του ΗΒ για μία ομάδα οκτώ εταιρειών που βρίσκονταν και είχαν περιουσιακά στοιχεία και πιστωτές, σε πολλά διαφορετικά κράτη μέλη της ΕΕ και την Ελβετία. Παρόλο που η απόφαση δεν είναι δημοσιευμένη, είναι τοις πάσι γνωστό, ότι το δικαστήριο αιτιολόγησε ότι οι εταιρείες αυτές, στην πραγματικότητα, αποτελούσαν εταιρείες υπό κοινή διαχείριση που πραγματοποιούνταν στο Ηνωμένο Βασίλειο³². Το αποτέλεσμα, λοιπόν, της απόφασης Crisscross είναι ότι ο κανονισμός έχει διαμορφωθεί σε έναν πανευρωπαϊκό μηχανισμό αναδιάρθρωσης!

Α. DAISYTEK

Σημαντική υπήρξε η παρουσία της Νομολογίας σε επίπεδο κατανόησης, ερμηνείας και εφαρμογής του ως άνω Κανονισμού. Για παράδειγμα ως προς το ζήτημα της αρχής της αμοιβαίας εμπιστοσύνης που οφείλουν να επιδεικνύουν τα κράτη μέλη έναντι εκείνου που είναι αρμόδιο όπως επιληφθεί της σχετικής αποφάσεως, εκδόθηκε μία εξαιρετική απόφαση.

Ο εταιρικός όμιλος Daisytek ήταν παγκόσμιος διανομέας προμηθειών υπολογιστών και επαγγελματικών προϊόντων ταινίας. Οι ευρωπαϊκές θυγατρικές της ήταν μεταπωλητές και χονδρικοί διανομείς ηλεκτρονικών ειδών γραφείου σε όλη την Ευρώπη. Στις αρχές του 2003, η Daisytek αθέτησε τα χρηματοοικονομικά συμβόλαια της, γεγονός που οδήγησε σε σοβαρή κάμψη της ρευστότητας του εταιρικού ομίλου Daisytek, και τελικά οδήγησε στην υποβολή αιτήσεων διαδικασιών πτώχευσης στις Ηνωμένες Πολιτείες, την Αγγλία, τη Γαλλία και Γερμανία.

Η υπόθεση που θα αναλύσουμε αφορούσε την υποβολή αίτησης στο γαλλικό δικαστήριο Cour de Commerce Pontoise προς κήρυξη διαδικασία δικαστικής ανόρθωσης, το οποίο έκρινε ότι είχε διεθνή δικαιοδοσία να επιληφθεί της αιτήσεως, δεδομένου ότι η εταιρεία «SAS Isa Daisytek» είχε την καταστατική έδρα στην Γαλλία. Οι Άγγλοι σύνδικοι της κύριας αγγλικής διαδικασίας προσέβαλλαν την απόφαση του γαλλικού δικαστηρίου, ωστόσο κατ' αρχήν το γαλλικό δικαστήριο απέρριψε την προσφυγή. Το ενδιαφέρον είναι ότι στη συνέχεια το γαλλικό εφετείο κρισιολόγησε υπέρ της αγγλικής νομικής άποψης, αναπτύσσοντας τη σκέψη ότι για την έναρξη κύριας διαδικασίας αφερεγγυότητας αρμοδιότητα έχει το δικαστήριο του κράτους μέλους όπου βάσει αντικειμενικών στοιχείων, δυνατόν όπως αποδειχθούν, συνάγεται ότι εκεί βρίσκεται το κέντρο των κύριων συμφερόντων της εταιρείας. Επομένως, αναρμόδιο είναι οποιοδήποτε άλλο κράτος μέλος, ακόμα και αυτό στο οποίο εντοπίζεται η καταστατική έδρα της εταιρείας, δεδομένου ότι είναι διάφορο του κέντρου κύριων συμφερόντων στη συγκεκριμένη εταιρεία. (Ορισμένες φορές ταυτίζονται). Επιπλέον κρίθηκε ότι η «administration order» στις 16.05.2003 από το αγγλικό δικαστήριο του Leeds κατέστησε αδύνατη και αδύναμη νομικά μία μεταγενέστερη διαδικασία δικαστικής ανόρθωσης από το γαλλικό δικαστήριο Pontoise, δεδομένου ότι ισχύει η αυτόματη αναγνώριση των αποτελεσμάτων της δημοσιευμένης αγγλικής απόφασης. Ορθότερο από τη σκοπιά της γαλλικής απόφασης θα ήταν όπως κινήσει τη

³² Παρόμοιο παράδειγμα πρέπει να θεωρηθεί και η υπόθεση *cirio del monte* στην οποία το δικαστήριο θεώρησε ότι το κέντρο των κύριων συμφερόντων της θυγατρικής ολλανδικής εταιρείας βρισκόταν στην Ρώμη επειδή ελεγχόταν από την ιταλική μητρική εταιρεία.

<https://books.google.gr/books?id=0TRkBpzHfaoC&pg=PA97&lpg=PA97&dq=cirio+del+monte+insolvency+case+pannen&source=bl&ots=d-7XuNaXA1&sig=ACfU3U0o1-PWYP42r6NzXCTDoTwP9FJ77g&hl=el&sa=X&ved=2ahUKewiT49L42KXtAhUdDmMBHat2DSIQ6AEwAHoECAIQAg#v=onepage&q=cirio%20del%20monte%20insolvency%20case%20pannen&f=false>

διαδικασία για μία δευτερεύουσα διαδικασία αφερεγγυότητας σύμφωνα με το άρθρο 4 παρ. 2 του Κανονισμού. Το ερώτημα, όμως, είναι στην έννοια του στοιχείου της εγκατάστασης που απαιτείται για την έναρξη διαδικασιών δευτερεύουσας αφερεγγυότητας, ανήκει και η έννοια της θυγατρικής εταιρείας ή όχι; Σε κάθε περίπτωση, η υπό κρίση απόφαση είχε εξαιρετική σημασία, όπως αναφέραμε και παραπάνω, για την επιβεβαίωση για ακόμη μία φορά της «fraternité» που διέπει τις διαδικασίες αφερεγγυότητας και συγκεκριμένα την αρχή της αμοιβαίας εμπιστοσύνης που διέπει το σύνολο του Κανονισμού.

Αυτή η υπόθεση αντιπροσωπεύει την πρώτη δημόσια δοκιμή για το πώς ο Κανονισμός επέτυχε τον δηλωμένο στόχο της ρύθμισης και επίλυσης διαφορών μεταξύ διαφορετικών εθνικών δικαιοδοσιών³³.

E. EUROFOOD

Μία εξαιρετική απόφαση που συνδέθηκε στενά με τις διαδικασίες αφερεγγυότητας και αποτέλεσε καθοριστικό ερμηνευτικό εργαλείο υπήρξε η απόφαση Eurofood.

Η Eurofood³⁴ εγγράφηκε στην Ιρλανδία το 1997 ως «εταιρεία περιορισμένης ευθύνης» με έδρα το Διεθνές Κέντρο Χρηματοοικονομικών Υπηρεσιών στο Δουβλίνο. Είναι θυγατρική της Parmalat SpA, μιας εταιρείας με έδρα την Ιταλία, της οποίας κύριος στόχος ήταν η παροχή χρηματοδοτικών διευκολύνσεων για εταιρείες του ομίλου Parmalat. Η εταιρική αυτοκρατορία της Parmalat, ωστόσο, κατέρρευσε οικονομικά στα τέλη του 2003, με κατηγορίες για οικονομική απάτη κατά συναυτουργία και τη σύλληψη πολλών κορυφαίων παραγόντων της Εταιρείας από την Ιταλία, συμπεριλαμβανομένων των δύο Ιταλών διευθυντών της Eurofood. Μέχρι και σήμερα εκκρεμούν αστικές και ποινικές υποθέσεις σε διάφορες χώρες, συμπεριλαμβανομένης της Ιταλίας.

Ειδικότερα, στις 24 Δεκεμβρίου 2003, σύμφωνα με το νομοθετικό διάταγμα αριθ. 347 της 23ης Δεκεμβρίου 2003 σχετικά με επείγοντα μέτρα για τη βιομηχανική αναδιάρθρωση μεγάλων αφερέγγυων επιχειρήσεων (GURI αριθ. 298 της 24ης Δεκεμβρίου 2003, σ. 4), η Parmalat SpA τέθηκε σε έκτακτη διαδικασία διαχείρισης από το ιταλικό Υπουργείο Παραγωγικών Δραστηριοτήτων, ο οποίος όρισε τον κ. Bondi ως έκτακτο διαχειριστή αυτής της επιχείρησης. Στις 27 Ιανουαρίου 2004, η Bank of America NA ζήτησε από το Ανώτατο Δικαστήριο (Ιρλανδία) να κινήσει υποχρεωτική διαδικασία εκκαθάρισης κατά της Eurofood και για το διορισμό προσωρινού εκκαθαριστή. Η αίτηση αυτή βασίστηκε στον ισχυρισμό ότι η εν λόγω εταιρεία ήταν αφερέγγυα. Την ίδια ημέρα, το Ανώτατο Δικαστήριο, βάσει της προσφυγής αυτής, διόρισε τον κ. Farrell ως προσωρινό εκκαθαριστή, με εξουσία να κατέχει όλα τα περιουσιακά στοιχεία της εταιρείας, να διαχειριστεί τις υποθέσεις της, να ανοίξει τραπεζικό λογαριασμό στο όνομά της και να δώσει εντολή σε δικηγόρους εκ μέρους του. Στις 9 Φεβρουαρίου 2004, ο Ιταλός Υπουργός Παραγωγικών Δραστηριοτήτων παραδέχθηκε την Eurofoods στη διαδικασία έκτακτης διοίκησης και διόρισε τον κ. Bondi ως έκτακτο διαχειριστή. Στις 10 Φεβρουαρίου

³³ Παρόμοια υπόθεση πρέπει να θεωρηθεί και η υπόθεση Rover στην οποία κρίθηκε ότι η έδρα της γαλλικής θυγατρικής Rover France SAS βρισκόταν στην έδρα της μητρικής εταιρείας δηλαδή στο Longbridge της μεγάλης Βρετανίας.

³⁴ Βλ. Δικ.ΕΚ απόφαση της 2ας Μάϊου 2006 επί της υποθ. C-341/04 (Eurofood), Συλλ. 2006, σελ. I-03813 με παρατ. Κοτσίρη, ΕΕμπΔ2006, σελ. 461 επ.

2004, υποβλήθηκε αίτηση ενώπιον του Tribunale Civile e Penale di Parma (District Court, Parma) (Ιταλία) για δήλωση ότι η Eurofoods ήταν αφερέγγυα. Η ακρόαση είχε οριστεί για τις 17 Φεβρουαρίου 2004, ο κ. Farrell ενημερώθηκε για την ημερομηνία αυτή στις 13 Φεβρουαρίου. Στις 20 Φεβρουαρίου 2004, το Επαρχιακό Δικαστήριο της Πάρμας, θεωρώντας ότι το κέντρο των κύριων συμφερόντων της Eurofood βρισκόταν στην Ιταλία, έκρινε ότι είχε διεθνή δικαιοδοσία για να καθορίσει εάν η Eurofoods βρισκόταν σε κατάσταση αφερεγγυότητας. Έως τις 23 Μαρτίου 2004, το Ανώτατο Δικαστήριο αποφάσισε ότι, σύμφωνα με το ιρλανδικό δίκαιο, η διαδικασία αφερεγγυότητας σχετικά με το Eurofood είχε αρχίσει στην Ιρλανδία κατά την ημερομηνία υποβολής της αίτησης από την Bank of America NA, δηλαδή στις 27 Ιανουαρίου 2004. Η άποψη ότι το κέντρο των κύριων συμφερόντων της Eurofood³⁵ ήταν στην Ιρλανδία, έκρινε ότι η διαδικασία που κινήθηκε στην Ιρλανδία ήταν η κύρια δίκη. Έκρινε επίσης ότι οι περιστάσεις υπό τις οποίες διεξήχθη η διαδικασία ενώπιον του Επαρχιακού Δικαστηρίου στην Πάρμα ήταν ικανές να δικαιολογήσουν, σύμφωνα με το άρθρο 26 του κανονισμού, την άρνηση των ιρλανδικών δικαστηρίων να αναγνωρίσουν την απόφαση του δικαστηρίου αυτού. Διαπιστώνοντας ότι το Eurofood ήταν αφερέγγυο, το Ανώτατο Δικαστήριο έδωσε εντολή για εκκαθάριση και διόρισε τον κ. Farrell ως εκκαθαριστή.

Η αίτηση υποβολής, λοιπόν, σε διαδικασία πτώχευσης για την Parmalat για την Eurofood και τη θυγατρική της στην Ιρλανδία, κατατέθηκε τόσο στην Ιρλανδία όσο και στην Ιταλία, δημιουργώντας μεγάλους νομικούς προβληματισμούς ως προς την αρμοδιότητα εκκίνησης διαδικασίας αφερεγγυότητας.

Όπως προαναφέραμε υπήρξε σφοδρή σύγκρουση τοπικής αρμοδιότητας μεταξύ ιταλικού και του ιρλανδικού δικαστηρίου αναφορικά με την υπόθεση Eurofood, καθώς από τη μία το δικαστήριο της Parma κρισιολόγησε ότι το κέντρο κυρίων συμφερόντων για την υπό κρίση εταιρεία εντοπιζόταν στην Ιταλία, εκεί που βρισκόταν και το κέντρο του ομίλου της και κατά συνέπεια ορθώς εκκίνησε από την Ιταλία η κύρια διαδικασία αφερεγγυότητας, ωστόσο, το Δικαστήριο του Δουβλίνου τόνιζε ότι το κέντρο των κύριων συμφερόντων της εταιρείας βρισκόταν στην Ιρλανδία, για αυτό και κήρυξε εκεί τη διαδικασία αφερεγγυότητας. Ως αποτέλεσμα, το Ανώτατο Δικαστήριο της Ιρλανδίας υπέβαλλε σχετικό προδικαστικό ερώτημα βάσει του άρθρου 234 ΣυνθΕΚ στο Δικαστήριο (ΔΕΚ) προκειμένου να κρίνει το ίδιο επί του ερωτήματος: πού εντοπίζεται το κέντρο κύριων συμφερόντων της θυγατρικής εταιρείας ενός ομίλου;

Ο Γενικός Εισαγγελέας Jacobs απάντησε με τις από 27.09.2005 προτάσεις του ως εξής: «Συνεπώς, καταλήγω στο συμπέρασμα ότι το πρώτο, τρίτο, τέταρτο και πέμπτο ερώτημα που υπέβαλε το Ανώτατο Δικαστήριο της Ιρλανδίας πρέπει να απαντηθούν ως εξής:

(1) Όταν υποβάλλεται αναφορά σε δικαστήριο αρμόδιας δικαιοδοσίας στην Ιρλανδία για την εκκαθάριση αφερέγγυας εταιρείας και το δικαστήριο εκδίδει εντολή, εν αναμονή της απόφασης διάλυσης, διορίζοντας προσωρινό εκκαθαριστή με εξουσία να κατέχει των περιουσιακών στοιχείων της εταιρείας, να διαχειρίζεται τις υποθέσεις της, να ανοίγει έναν τραπεζικό λογαριασμό και να διορίζει έναν δικηγόρο, όλα με νομική ισχύ να στερούν από τους διευθυντές της εταιρείας την εξουσία να ενεργούν, η εντολή σε συνδυασμό με την παρουσίαση της αναφοράς αποτελεί απόφαση για την έναρξη διαδικασίας αφερεγγυότητας για τους σκοπούς του άρθρου 16 του

³⁵ Μία απόφαση η οποία δεν ακολούθησε την Eurofood ήταν η υπόθεση Eurotunnel 2/08/2006, n 047554

κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 1346/2000 του Συμβουλίου, της 29ης Μαΐου 2000, σχετικά με τις διαδικασίες αφερεγγυότητας.

(2) Όταν η διαδικασία αφερεγγυότητας κινείται για πρώτη φορά από δικαστήριο στο κράτος μέλος στο οποίο βρίσκεται η καταστατική έδρα της εταιρείας και στο οποίο η εταιρεία διεξάγει τακτικά τη διαχείριση των συμφερόντων της με τρόπο που μπορεί να εξακριβωθεί από τρίτους, τα δικαστήρια του άλλα κράτη μέλη δεν έχουν δικαιοδοσία σύμφωνα με το άρθρο 3 παράγραφος 1 του κανονισμού 1346/2000 να κινήσουν τις κύριες διαδικασίες αφερεγγυότητας.

(3) Οσάκις οφειλέτης είναι θυγατρική εταιρία, η καταστατική έδρα της οποίας καθώς και εκείνη της μητρικής εταιρίας βρίσκονται σε δύο διαφορετικά κράτη μέλη, η δε θυγατρική διαχειρίζεται τα συμφέροντά της συνήθως κατά τρόπο δυνάμενο να αναγνωριστεί από τρίτους και με πλήρη και αδιάλειπτο σεβασμό της εταιρικής ταυτότητάς της στο κράτος μέλος όπου βρίσκεται η καταστατική έδρα της, το κατά το άρθρο 3, παράγραφος 1, του κανονισμού 1346/2000 τεκμήριο ότι το κέντρο των κύριων συμφερόντων της θυγατρικής βρίσκεται στο κράτος μέλος της καταστατικής της έδρας δεν αναιρείται απλώς και μόνον επειδή η μητρική εταιρία είναι σε θέση, δυνάμει των μετοχών που διαθέτει και της εξουσίας της να διορίζει διευθυντές, να ελέγχει, και όπως όντως πράττει, την πολιτική της θυγατρικής και το γεγονός ότι ο σχετικός έλεγχος δεν είναι αναγνωρίσιμος από τρίτους.

(4) Όταν είναι προδήλως αντίθετο με τη δημόσια τάξη ενός κράτους μέλους να επιτραπεί η δικαστική ή διοικητική απόφαση να έχει έννομο αποτέλεσμα σε σχέση με πρόσωπα ή φορείς των οποίων το δικαίωμα σε δίκαιες διαδικασίες και δίκαιη ακρόαση δεν έχει γίνει σεβαστό κατά την επίτευξη τέτοιου είδους απόφαση, το εν λόγω κράτος μέλος δεν δεσμεύεται από το άρθρο 16 του κανονισμού 1346/2000 να αναγνωρίσει την απόφαση δικαστηρίων άλλου κράτους μέλους που ισχυρίζονται ότι θα κινήσει διαδικασία αφερεγγυότητας για εταιρεία, σε περίπτωση που το δικαστήριο του πρώτου Το κράτος μέλος είναι πεπεισμένο ότι η εν λόγω απόφαση ελήφθη κατά παράβαση των αρχών αυτών.»

Η απόφαση του δικαστηρίου δημοσιεύτηκε στις 02.05.2006 (C-341/04) και έκρινε ότι:

«1. Όταν ο οφειλέτης είναι θυγατρική εταιρεία της οποίας η καταστατική έδρα και η μητρική της εταιρεία βρίσκονται σε δύο διαφορετικά κράτη μέλη, το τεκμήριο που προβλέπεται στο άρθρο 3 παράγραφος 1 δεύτερη πρόταση του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 1346/2000 του Συμβουλίου της 29ης Μαΐου 2000 σχετικά με διαδικασίες αφερεγγυότητας, βάσει των οποίων το κέντρο των κύριων συμφερόντων της θυγατρικής αυτής βρίσκεται στο κράτος μέλος στο οποίο βρίσκεται η καταστατική της έδρα, μπορεί να αμφισβητηθεί μόνον εάν τα στοιχεία που είναι αντικειμενικά και προσδιορίσιμα από τρίτους επιτρέπουν τη διαπίστωσή του ότι υπάρχει μια πραγματική κατάσταση που είναι διαφορετική από εκείνη που θεωρείται ότι αντικατοπτρίζει την τοποθεσία στην έδρα αυτή. Αυτό θα μπορούσε να ισχύει ιδίως στην περίπτωση εταιρείας που δεν ασκεί καμία δραστηριότητα στο έδαφος του κράτους μέλους στο οποίο βρίσκεται η καταστατική της έδρα. Αντιθέτως, όταν μια εταιρεία ασκεί τις δραστηριότητές της στο έδαφος του κράτους μέλους στο οποίο βρίσκεται η καταστατική της έδρα, το απλό γεγονός ότι οι οικονομικές επιλογές του ελέγχονται ή μπορούν να ελεγχθούν από μια μητρική εταιρεία σε άλλο κράτος μέλος δεν αρκεί για να αντικρούσει τεκμήριο που ορίζει ο εν λόγω κανονισμός.

2. Κατά την ορθή ερμηνεία του άρθρου 16, παράγραφος 1, πρώτο εδάφιο, του κανονισμού 1346/2000, η κύρια διαδικασία αφερεγγυότητας που κινήθηκε από δικαστήριο κράτους μέλους πρέπει να αναγνωρίζεται από τα δικαστήρια των άλλων κρατών μελών, χωρίς το τελευταίο να είναι σε θέση να ελέγξει τη δικαιοδοσία του δικαστηρίου του κράτους έναρξης.

3. Σύμφωνα με την ορθή ερμηνεία του πρώτου εδαφίου του άρθρου 16 παράγραφος 1 του κανονισμού, απόφαση για την κίνηση διαδικασίας αφερεγγυότητας για τους σκοπούς της εν λόγω διάταξης είναι απόφαση που εκδίδεται από δικαστήριο κράτους μέλους στο οποίο υποβάλλεται αίτηση για ελήφθη απόφαση, με βάση την αφερεγγυότητα του οφειλέτη και την επιδίωξη της κίνησης της διαδικασίας που αναφέρεται στο παράρτημα Α του κανονισμού, όταν η απόφαση περιλαμβάνει την εκποίηση του οφειλέτη και τον διορισμό εκκαθαριστή που αναφέρεται στο παράρτημα Γ του κανονισμού. Αυτή η εκποίηση συνεπάγεται ότι ο οφειλέτης χάνει τις εξουσίες διαχείρισης που διαθέτει επί των περιουσιακών του στοιχείων.

4. Με την ορθή ερμηνεία του άρθρου 26 του κανονισμού, ένα κράτος μέλος μπορεί να αρνηθεί να αναγνωρίσει διαδικασίες αφερεγγυότητας που κινήθηκαν σε άλλο κράτος μέλος όπου η απόφαση κίνησης της διαδικασίας ελήφθη κατά κατάφωρη παραβίαση του θεμελιώδους δικαιώματος ακρόασης, το οποίο ένα πρόσωπο απολαμβάνει τέτοιες διαδικασίες.»

Σύμφωνα, λοιπόν, με το δικαστήριο το τεκμήριο του άρθρου 3 παρ. 1 περ. 2 αναφορικά σχετικά με διαδικασίες αφερεγγυότητας, βάσει των οποίων το κέντρο των κύριων συμφερόντων της θυγατρικής αυτής βρίσκεται στο κράτος μέλος στο οποίο βρίσκεται η καταστατική της έδρα, πρέπει να ερμηνευτεί μόνο μέσω αντικειμενικών και αναγνωρίσιμων στοιχείων για κάθε τρίτο, προκειμένου να εξασφαλίζεται με αυτόν τον τρόπο η ασφάλεια δικαίου και η προβλεψιμότητα στις συναλλαγές, ειδικά τέτοιου βεληνεκούς. Παρόλα αυτά η επικρατούσα άποψη προέκρινε ότι κατά τα άλλα δεν υπήρξε επιβοηθητική η συγκεκριμένη απόφαση ως προς το ζήτημα του προσδιορισμού του κέντρου κύριων συμφερόντων σε θυγατρική εταιρεία ομίλου εταιρειών που εκ των πραγμάτων διατηρεί διασυννοριακή δραστηριοποίηση.

Η Eurofood ήταν η τελευταία, και ίσως πιο σημαντική, απόφαση αναφορικά με την ερμηνεία και εφαρμογή του κανονισμού. Ενώ η απόφαση Daisytek-ISA καταδεικνύει τη χρήση της δικαιοσύνης για επίλυση δύσκολων δικαστικών διαφορών, στην υπόθεση Eurofood απεικονίζονται σημαντικές αβεβαιότητες που εξακολουθούν να υπάρχουν σε αυτόν τον τομέα.

(Γράφημα 2)

4.3 Γενικά χαρακτηριστικά του νέου κανονισμού 848/2015

Η Πρόταση για τροποποίηση του Κανονισμού 1346/2000, επιταχύνθηκε από την Επιτροπή υπό την πίεση της έντονης οικονομικής κρίσης που μαστίζε και συνεχίζει μέχρι σήμερα να μαστίζει μεγάλο ποσοστό των χωρών της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Η σύγχρονη προσέγγιση σε συνδυασμό με κάποιες μεταβολές επί του Κανονισμού 1346/2000³⁶, ο οποίος είναι σε εναρμόνιση με τη στρατηγική «Ευρώπη 2020», είχε ως στόχο να διευκολύνει την επιβίωση των επιχειρήσεων και να δώσει μία δεύτερη ευκαιρία στους επιχειρηματίες-αφερέγγυους οφειλέτες ανά την Ευρώπη. Δεν πρόκειται για κάποια συνολική ανατρεπτική αναμόρφωση των περιεχόμενων στον Καν. 1346/2000 ρυθμίσεων, αλλά για εντοπισμένες βελτιώσεις της που κατέστησαν αναγκαία την αναδιατύπωση του σε κωδικοποιημένο κείμενο υπό νέα αρίθμηση των άρθρων του³⁷.

³⁶ Κινίνη Ε., Ο νέος κανονισμός 848/2015 για τις διασυννοριακές διαδικασίες αφερεγγυότητας, ΔΕΕ 11/2016, σελ. 1344 επ.

³⁷ Περάκης Ε., Πτωχευτικό Δίκαιο, Νομική Βιβλιοθήκη 2017, σελ. 592.

Μετά από πολλές διαπραγματεύσεις μεταξύ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου, της Ευρωπαϊκής Επιτροπής και του Συμβουλίου, ο Κανονισμός 848/2015³⁸ της 20 Μαΐου 2015 για τις διαδικασίες αφερεγγυότητας, υιοθετήθηκε και δημοσιεύθηκε στην Επίσημη Εφημερίδα της Ένωσης στις 5 Ιουνίου 2015. Ο Κανονισμός 848/2015, εκτός ορισμένων εξαιρέσεων, τέθηκε σε εφαρμογή στις 26 Ιουνίου 2017, σύμφωνα με το άρθρο 92 αυτού, αντικαθιστώντας τον προγενέστερο Κανονισμό 1346/2000. Οι πιο ρηξικέλευθες ρυθμίσεις του νέου Κανονισμού εντοπίζονται στο V Κεφάλαιο του νέου Κανονισμού 848/2015 (άρθρα 56 έως 77)³⁹, σχετικά με τη διαδικασία αφερεγγυότητας μελών ομίλου εταιρειών. Η αναγκαιότητα διασφάλισης αποτελεσματικής διαχείρισης των διαδικασιών αφερεγγυότητας που αφορούν διαφορετικές εταιρείες μέλη ομίλου εταιρειών διακηρύσσεται στη σκέψη 51 του Προοιμίου του νέου Κανονισμού. Η ιδέα βέβαια της ενιαίας αντιμετώπισης της αφερεγγυότητας μελών ομίλου εταιρειών δεν είναι καινούρια, αλλά προϋπήρχε της θέσπισης του προηγούμενου Κανονισμού (1346/2000)⁴⁰. Η καθυστέρηση αυτή δικαιολογείται απόλυτα αν αναλογιστεί κανείς ότι για την έκδοση του κανονισμού 1346/2000 είχαν προηγηθεί 40 χρόνια διαβουλεύσεων. Δεδομένης της πολυπλοκότητας των ζητημάτων των ομίλων η καθυστέρηση στη νομοθέτησή τους δε φαντάζει παράλογη. Και στο νέο Καν. 848/2015⁴¹, δε φαίνεται να αμφισβητείται αυτή η αρχική επιλογή του προηγούμενου κανονισμού (Καν 1346/2000), να μη συμπεριλάβει την αφερεγγυότητα σε επίπεδο ομίλου εταιρειών. Συνεπώς, κατά συνειδητή του επιλογή, ο Κανονισμός 1346/2000 παρέλειπε να διευκρινίσει εάν ο όμιλος εταιρειών εκλαμβάνεται ενιαία ως «οφειλέτης», παραμερίζοντας έτσι την οικονομική ενότητα της επιχείρησης υπέρ της αυτοτέλειας του νομικού προσώπου, και ο νέος Κανονισμός επιμένει στην επιλογή της κίνησης αυτοτελών πτωχεύσεων για κάθε μία από τις εταιρείες που το συγκροτούν. Άλλωστε, δεδομένης της απουσίας ευρωπαϊκού δικαίου πλαισίου για τους ομίλους εταιρειών, λόγω της πολυπλοκότητας και των άλλων αιτιών που αναφέρθηκαν ανωτέρω, τα κράτη μέλη δε θέλησαν τη συμπτωματική ρύθμιση του θέματος, μέσω της ρύθμισης της κοινοτικής αφερεγγυότητας.

Επιπλέον, άξιο μνείας σχετικά με τον νέο κανονισμό είναι η προσπάθεια να υπάρξει μια διάκριση μεταξύ του ευεργετικού και του καταχρηστικού «forum shopping». Όπου «forum shopping» έχουμε την προσπάθεια του αφερέγγυου οφειλέτη να οδηγήσει την έναρξη της διαδικασίας αφερεγγυότητας σε κράτος όπου το δίκαιο που θα διέπει το σύνολο της διαδικασίας θα είναι περισσότερο ευνοϊκό έναντι οιοσδήποτε άλλου. Να σημειωθεί ότι ακόμα κι αν υπάρχουν περισσότερες της μίας έννομες τάξεις οι οποίες διέπονται από το ίδιο εφαρμοστέο δίκαιο, ελλοχεύει και πάλι ο κίνδυνος ο οφειλέτης μεταξύ των να προσπαθήσει να επιλέξει την πλέον ευνοϊκότερη. Παράδειγμα περίπτωσης όπου περισσότερες της μίας έννομης τάξης εφαρμόζουν το ίδιο δίκαιο σε διαδικασία αφερεγγυότητας είναι αυτό που συμβαίνει στις Η.Π.Α. Έχοντας ξεχωριστή δικαστική και νομοθετική εξουσία οι πολιτείες της αντιμετωπίζονται ως ξεχωριστές οντότητες. Το πτωχευτικό δίκαιο όμως το οποίο τις διέπει είναι ομοσπονδιακό συνεπώς είναι το ίδιο ανεξάρτητα με το δικαστήριο στο οποίο επρόκειτο να εκκινήσει μια διαδικασία. Με αυτές τις σκέψεις λοιπόν οδηγούμαστε στο συμπέρασμα πως παρ'ότι το δίκαιο

³⁸ Αθανασίου Ι. Λία, Μιχαλόπουλος Ν. Γεώργιος, Το Δίκαιο της Διασυννοριακής Αφερεγγυότητας, εκδόσεις Νομική Βιβλιοθήκη 2020, σελ. 129-130.

³⁹ Κινινή Ε., Ο νέος Κανονισμός 848/2015 για τις διασυννοριακές διαδικασίες αφερεγγυότητας, ΔΕΕ 2016, σελ.1356.

⁴⁰ Μιχαλόπουλος Γ., Διασυννοριακές Κοινοτικές Πτωχεύσεις, Νομική Βιβλιοθήκη 2007, σελ. 84

⁴¹ Regulation (EU) 2015/848 of the European Parliament and of the Council of 20 May 2015 on insolvency proceedings (Recast), OJ 2015 L 141/19.

είναι κοινό, κάποια επιμέρους ζητήματα που εντάσσονται στην πτωχευτική διαδικασία όπως τα εμπράγματα δικαιώματα και οι εμπράγματες ασφάλειες και διαφοροποιούνται από πολιτεία σε πολιτεία μπορούν να αποτελέσουν ευνοϊκό έδαφος για τον οφειλέτη που θα την επιλέξει. Τέλος σημαίνοντα ρόλο διαδραματίζει και το ίδιο το πολιτειακό δικαστήριο του οποίου η κρίση διαφοροποιείται από πολιτεία σε πολιτεία.

4.4 Forum shopping, καταχρηστική πρακτική ή δικαίωμα?!

Ο βασικός στόχος του νέου κανονισμού αλλά και του προγενεστέρου του 1346/2000 ήταν η αποφυγή της άγρας δικαιοδοσίας⁴². Η αποτροπή της άγρας δικαστηρίου βρίσκεται ουσιαστικά στο κέντρο του ενδιαφέροντος κατά τον νέο κανονισμό διότι μέσω αυτής εξασφαλίζεται η προστασία των πιστωτών και συνέπεια αυτού είναι να υπάρχει στην αγορά το αίσθημα της ασφάλειας των συναλλαγών. Ο τόπος όπου οι εκάστοτε οφειλέτες επιδιώκουν να μεταφέρουν την έδρα της εταιρείας τους με στόχο την διεκδίκηση ενός ευνοϊκότερου δικαικού συστήματος έχει τα ακόλουθα χαρακτηριστικά⁴³:

- i. Ένα ευέλικτο νομικό πλαίσιο για την αναδιάρθρωση των οφειλών και των επιχειρήσεων.
- ii. Έναν υψηλό βαθμό αποτελεσματικότητας των εμπραγμάτων εξασφαλίσεων και τήρηση των συμβατικών δεσμεύσεων που έχουν συμφωνηθεί.
- iii. Δυνατότητα αποφυγής της πτωχευτικής απαλλοτρίωσης προκειμένου ο οφειλέτης να συνεχίσει τις διαπραγματεύσεις που συνήθως εκκινούν πριν από την έναρξη της πτωχευτικής διαδικασίας.
- iv. Μία όσο το δυνατόν μεγαλύτερη συμμετοχή των πιστωτών στη διαδικασία αναδιάρθρωσης.

Η ταχύτητα με την οποία ολοκληρώνονται οι πτωχευτικές διαδικασίες.

Η μεταφορά του κέντρου των κύριων συμφερόντων⁴⁴ σε καμία περίπτωση δεν συνεπάγεται την μεταφορά των δραστηριοτήτων⁴⁵ της εκάστοτε εταιρείας, αυτό το οποίο μεταβάλλεται είναι η έδρα της κεντρικής διοίκησης το οποίο όμως επιτυγχάνεται με την αναγνώριση αυτού από τους τρίτους συναλλασσόμενους. Αυτό επιτυγχάνεται στην πράξη με την άσκηση διοίκησης ουσιαστικά στο κράτος μεταφοράς δηλαδή, οι διοικητές μεταφέρονται στο «ευνοϊκό» κατ'αυτούς κράτος και εκεί λαμβάνουν αποφάσεις, διαχειρίζονται το σύνολο των πόρων της εταιρείας καθώς και ανοίγουν νέους τραπεζικούς λογαριασμούς. Στον νέο κανονισμό το δικαστήριο επιλαμβάνεται αυτεπαγγέλτως εάν είναι πράγματι το αρμόδιο σύμφωνα με το αρ.3 του κανονισμού⁴⁶ διότι στην απόφαση που διατάσσει την έναρξη της διαδικασίας αφερεγγυότητας αναφέρονται λεπτομερώς οι λόγοι οι οποίοι θεμελιώνουν την δικαιοδοσία αυτού.

⁴² Άρθρο 3 παρ.1 εδ. β' του νέου κανονισμού.

⁴³ Παΐζης Α. Η αντιμετώπιση της διασυννοριακής αφερεγγυότητας των ομίλων εταιριών στην Ευρωπαϊκή Ένωση, σελ 111, εκδόσεις Νομική Βιβλιοθήκη 2019.

⁴⁴ Αθανασίου Ι. Λία, Μιχαλόπουλος Ν. Γεώργιος, Το Δίκαιο της Διασυννοριακής Αφερεγγυότητας, εκδόσεις Νομική Βιβλιοθήκη 2020, σελ. 172-173.

⁴⁵ Αθανασίου Ι. Λία, Μιχαλόπουλος Ν. Γεώργιος, Το Δίκαιο της Διασυννοριακής Αφερεγγυότητας, εκδόσεις Νομική Βιβλιοθήκη 2020, σελ. 178.

⁴⁶ Καν (ΕΕ) 848/2015, άρθρο 3.

Κατά τον νέο κανονισμό υπάρχει ένα δίλημμά το οποίο ουσιαστικά έχει απαντηθεί στην πράξη. Η δυνατότητα forum shopping έχει ευεργετικές συνέπειες ή είναι μόνο μια καταχρηστική δυνατότητα του οφειλέτη προς τον δρόμο της αναζήτησης μίας περισσότερο ευνοϊκής μεταχείρισης. Σε κάθε περίπτωση σημαίνοντα ρόλο διαδραματίζει το κατά πόσο η μεταφορά της έδρας των κύριων συμφερόντων ήταν προϊόν αγαθής βούλησης ή προϊόν κακόπιστης συμπεριφοράς έναντι των πιστωτών του. Το κρίσιμο λοιπόν σημείο για να εντοπίσουμε εάν το εκάστοτε forum shopping⁴⁷ είναι καταχρηστικό είναι να απαντήσουμε στο εξής εύλογο ερώτημα, ενδέχεται αυτό να βλάψει τα συμφέροντα των πιστωτών κι αν ναι σε ποιο βαθμό. Βλέπουμε στον νέο κανονισμό και συγκεκριμένα στην αιτιολογική σκέψη 5 «Για την καλή λειτουργία της εσωτερικής αγοράς δεν πρέπει να υπάρχουν κίνητρα για τα μέρη να μεταφέρουν τα περιουσιακά τους στοιχεία ή τις νομικές διαφορές τους από ένα κράτος μέλος σε άλλο επιδιώκοντας να βελτιώσουν τη νομική τους θέση εις βάρος του γενικού συνόλου των πιστωτών (φόρουμ shopping)»⁴⁸ πως αναφέρεται στο «γενικό σύνολο των πιστωτών» ενώ αυτή η φράση εκλείπει από την αιτιολογική σκέψη 4 του κανονισμού 1346/2000⁴⁹. Ενδιαφέρον παρατηρείτε συγκεκριμένα λοιπόν στην φράση αυτή που διαχωρίσαμε δηλαδή, ο νέος κανονισμός παραπέμπει στην αριθμητική πλειοψηφία των πιστωτών και όχι στην πλειοψηφία που αυτοί έχουν σύμφωνα με την ονομαστική αξία της οφειλής τους. Με τα ανωτέρω οδηγούμαστε σε τέσσερα βασικά κριτήρια κατά τον Καν.848/2015 που θα πρέπει σωρευτικά να συντρέχουν ώστε να οδηγηθούμε στο συμπέρασμα πως ο οφειλέτης επιδίδεται σ'έναν αγώνα δρόμου προς άγρα δικαστηρίου-αναζήτηση ευνοϊκής έννομης τάξης προς τα συμφέροντα του. Τα κύρια χαρακτηριστικά είναι τα ακόλουθα⁵⁰:

- i) Πρόθεση: Επιδίωξη του οφειλέτη να αναζητήσει ένα ευνοικότερο νομικό καθεστώς.
- ii) Κίνητρο: Με σκοπό να βελτιώσει τη νομική του θέση.
- iii) Αποτέλεσμα: Ζημία του γενικού συνόλου των πιστωτών.
- iv) Αιτιώδης συνάφεια μεταξύ της πιθανολογούμενης ζημίας και της πράξεως του οφειλέτη.

4.5 Το πέρασμα από τον Κανονισμό στον νέο Κανονισμό υπό το πρίσμα του ομίλου εταιρειών

Για την οριοθέτηση της έννοιας του «ομίλου εταιρειών» στον Καν. 848/2015⁵¹ θα ανατρέξουμε στους ορισμούς του νομοθετήματος. Κατά τον Καν. 1346/2000, δεδομένου του στρουθοκαμηλισμού του νομοθέτη ως προς το συγκεκριμένο θέμα, δεν γινόταν λόγος σχετικά με

⁴⁷ Rudbordeh A.-A., An analysis and hypothesis on forum shopping in insolvency law: From the European insolvency Regulation to its Recast (2016) 4 NIBLeJ 2. Υπάρχει μόνο σε ηλεκτρονική έκδοση του περιοδικού διαθέσιμη στο https://www4.ntu.ac.uk/nls/document_uploads/191380.pdf.

⁴⁸ Καν (ΕΕ) 848/2015, αιτ. σκέψη 5.

⁴⁹ Καν 1346/2000, αιτ. σκέψη 4.

⁵⁰ Παΐζης Α. Η αντιμετώπιση της διασυννοριακής αφερεγγυότητας των ομίλων εταιριών στην Ευρωπαϊκή Ένωση, σελ 116, εκδόσεις Νομική Βιβλιοθήκη 2019.

⁵¹ <https://www.mondaq.com/italy/insolvencybankruptcy/663178/the-eu-recast-regulation-on-insolvency-proceedings-no-2015848-and-avoiding-actions-by-the-receiver>.

την ύπαρξη ορισμού του ομίλου εταιρειών. Ο ορισμός του ομίλου εταιρειών και της μητρικής επιχείρησης δίδονται στο Κεφάλαιο I, στο άρθρο 2 του Καν. 848/2014, που φέρει τον τίτλο «ορισμοί». Συγκεκριμένα, στις παραγράφους 13 και 14 ορίζονται ότι «Για τους σκοπούς του παρόντος κανονισμού ως όμιλος εταιρειών νοείται η μητρική επιχείρηση με όλες τις θυγατρικές της επιχειρήσεις», και στην επόμενη παράγραφο εντοπίζουμε τον ορισμό της μητρικής επιχείρησης «ως επιχείρηση η οποία ελέγχει, άμεσα ή έμμεσα, μία ή περισσότερες θυγατρικές επιχειρήσεις», «ως μητρική επιχείρηση νοείται επιχείρηση η οποία ελέγχει, άμεσα ή έμμεσα, μία ή περισσότερες θυγατρικές επιχειρήσεις. Επιχείρηση η οποία καταρτίζει ενοποιημένες οικονομικές καταστάσεις σύμφωνα με την οδηγία 2013/34/ΕΕ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου θεωρείται ως μητρική επιχείρηση».

4.6 Το κέντρο των κύριων συμφερόντων στον όμιλο εταιρειών

Στο άρθρο 3 του νέου κανονισμού 848/2015 και συγκεκριμένα στην παράγραφο 1 ρυθμίζεται η διεθνής δικαιοδοσία. Σύμφωνα λοιπόν με αυτό, τα αρμόδια δικαστήρια για την έναρξη της διαδικασίας αφερεγγυότητας είναι αυτά στα οποία βρίσκεται το κέντρο των κύριων συμφερόντων⁵²⁵³ του αφερέγγυου οφειλέτη, «Αρμόδια για την έναρξη της διαδικασίας αφερεγγυότητας είναι τα δικαστήρια του κράτους μέλους στο οποίο βρίσκεται το κέντρο των κύριων συμφερόντων του οφειλέτη («κύρια διαδικασία αφερεγγυότητας»). Το «κέντρο των κύριων συμφερόντων»⁵⁴ θα πρέπει να αντιστοιχεί στον τόπο όπου ο οφειλέτης ασκεί συνήθως τη διοίκηση των συμφερόντων του⁵⁵⁵⁶ και, συνεπώς, είναι τόπος επαληθεύσιμος από τους τρίτους»⁵⁷. Δυστυχώς ούτε με την νομοθέτηση του νέου κανονισμού δεν υλοποιήθηκε αυτό που είχε λεχθεί από την θεωρία για την αντιμετώπιση του ομίλου ως μία ενιαία οικονομική οντότητα⁵⁸, παρέμεινε λοιπόν όπως ο προκάτοχος του στην άποψη πως θα πρέπει να έχουμε μια διαδικασία ξεχωριστή για κάθε νομική προσωπικότητα. Φαίνεται λοιπόν πως τα κράτη δεν είναι ακόμα ώριμα να αποδεχθούν μια ενοποίηση θυσιάζοντας μέρος των κυριαρχικών τους δικαιωμάτων.

Ως ένα δείγμα προόδου μπορούμε να εντοπίσουμε στον νέο κανονισμό το γεγονός ότι πλέον παρέχεται η δυνατότητα έπειτα από διενέργεια αποδεικτικής διαδικασίας να μεταβληθεί το κέντρο των κύριων συμφερόντων της εταιρείας⁵⁹ και να θεωρηθεί η δηλωθείσα καταστατική έδρα. Στην περίπτωση που αποδειχθεί πως όλες οι εταιρείες του ομίλου έχουν την πραγματική τους έδρα σε ένα κράτος, τότε σκόπιμο είναι να υπάρξει ενιαία δικαιοδοσία του δικαστηρίου για την έναρξη της διαδικασίας αφερεγγυότητας. Μέσα από το προοίμιο του νέου κανονισμού βλέπουμε ότι προτρέπει το εκάστοτε εθνικό δικαστήριο που θα κληθεί να επιληφθεί των διαδικασιών αφερεγγυότητας των μελών του ομίλου, να προβεί στον διορισμό ενός και μόνο

⁵² EMTEC tribunal de commerce de Nanterre, 15/2/2006, 2006/P00148.

⁵³ CAROUEN 28/01/2009.

⁵⁴ Παΐζης Α. Η αντιμετώπιση της διασυννοριακής αφερεγγυότητας των ομίλων εταιριών στην Ευρωπαϊκή Ένωση, εκδόσεις Νομική Βιβλιοθήκη 2019, σελ. 43-44.

⁵⁵ Υπόθεση Hettlage AG vs co KG δικαστήριο Μονάχου 4-05-2004. Zip 2004 962

⁵⁶ Υπόθεση Automold, AG Koln 23/1/2004, zip 2004 152.

⁵⁷ Καν (ΕΕ) 848/2015, άρθρο 3§1.

⁵⁸ The Heidelberg/Luxembourg/Vienna Report of the application of Regulation No. 1346/2000 on Insolvency Proceedings, σελ.22

⁵⁹ Παΐζης Α. Η αντιμετώπιση της διασυννοριακής αφερεγγυότητας των ομίλων εταιριών στην Ευρωπαϊκή Ένωση, εκδόσεις Νομική Βιβλιοθήκη 2019, σελ. 67.

διαχειριστή της διαδικασίας χωρίς αυτό όμως να έρχεται σε αντίθεση με τις ισχύουσες διαδικασίες.

4.7 Η διατήρηση της αυτοτέλειας της νομικής προσωπικότητας

Απαραίτητη προϋπόθεση για την κήρυξη σε πτώχευση είναι η ύπαρξη νομικής προσωπικότητας. Αυτό υποστηρίζεται από τη συντριπτική πλειοψηφία των εθνικών δικαίων του ευρωπαϊκού χώρου. Η ίδια αρχή ακολουθείται και από τους κανονισμούς 1346/2000 και 848/2015. χετικά με τον πρώτο εξ αυτών στο προοίμιό του προβλέπεται ότι «θα πρέπει να εφαρμόζεται στις διαδικασίες αφερεγγυότητας, ανεξάρτητα από το αν ο οφειλέτης είναι φυσικό ή νομικό πρόσωπο, έμπορος ή ιδιώτης». Εξ αντιδιαστολής συμπεραίνουμε ότι ο κανονισμός δίνει ένα αρκετά ευρύ πεδίο εφαρμογής, στο οποίο όμως δεν περιλαμβάνονται μορφώματα χωρίς νομική προσωπικότητα. Επιπλέον, στο άρθρο 3 παρ. 1 του ίδιου κανονισμού για τη διεθνή δικαιοδοσία, ορίζεται ότι για τις εταιρείες και τα νομικά πρόσωπα τεκμαίρεται μέχρις αποδείξεως του εναντίου ότι είναι ο τόπος της καταστατικής έδρας. Όπως έχει νομολογήσει το ΔΕΕ εξ αυτού έπεται ότι υφίσταται ίδια δικαιοδοσία για κάθε οφειλέτη συνιστώσα διακριτή από νομικής απόψεως προσωπικότητα. Η άποψη αυτή επικρατούσε επί πολλά χρόνια σε θεωρία και νομολογία. Το ΔικΕΕ μόνο στις πιο πρόσφατες αποφάσεις του αντιλήφθηκε με ευρύτητα τον όμιλο εταιρειών ως μία οικονομική οντότητα, κρίνοντας αυτές τις περιπτώσεις ad hoc. Δεδομένης της νομολογίας του Δικαστηρίου, ο νέος κανονισμός θα μπορούσε στο V Κεφάλαιο, που αφορά τις διαδικασίες αφερεγγυότητας, να υπερκεράσει αυτό το θεσμό και να αντιληφθεί με ευρύτητα τον όμιλο με βάση την οικονομική ανάλυση, καθώς σε περίπτωση αφερεγγυότητας μίας εταιρείας, ειδικά αν αυτή είναι μητρική, δημιουργείται ένα ντόμινο διότι αυτό σημαίνει συνήθως ότι το σύνολο του ομίλου αντιμετωπίζει οικονομικά προβλήματα. Ο ευρωπαίος νομοθέτης, για ακόμη μία φορά αποφεύγει να κάνει μία τέτοια ρύθμιση, και οι διατάξεις που διατύπωσε φαίνεται να είναι ακόμη σε πρώιμο στάδιο. Περαιτέρω, αναγνωρίζει ότι σε περίπτωση συντονισμού (άρθρα 61–70 Καν. 848/2015) θα πρέπει να διασφαλίζεται η αποτελεσματικότητα και ταυτοχρόνως να επιδεικνύεται σεβασμός στη χωριστή νομική προσωπικότητα εκάστου μέλους του ομίλου. Ο κανόνας της διεθνούς δικαιοδοσίας επαναλαμβάνεται στο άρθρο 3 παρ.1 εδ. β' του 848/2015, ενώ και από τις διατάξεις του V Κεφαλαίου διαπιστώνουμε ότι πρόθεση των ρυθμίσεων αποτελεί ο σεβασμός των ξεχωριστών διαδικασιών, δεδομένου ότι αξιοποιούνται τα μοντέλα ενοποίησης της συνεργασίας αντί άλλων. Συνεπώς, και υπό το καθεστώς του καινούριου κανονισμού εναπόκειται στη νομολογία να κρίνει σε κάθε περίπτωση ξεχωριστά ότι η οικονομική ανάλυση θα πρέπει να υπερισχύσει της νομικής και να αντιμετωπιστεί ο όμιλος ως μία οντότητα, όπως συμβαίνει σε άλλους δικαιοικούς κλάδους (π.χ. δίκαιο του ελεύθερου ανταγωνισμού). Η διαπίστωση αυτή είναι πιο εύκολη σε περίπτωση ομίλων συγκεντρωμένης ιδιοκτησίας.

4.8 Μοντέλα συντονισμού των παράλληλων διαδικασιών

Η εγκατάσταση ως δικαιοδοτική βάση για τη δευτερεύουσα διαδικασία - η θυγατρική ως εγκατάσταση της μητρικής.

Μία προτεινόμενη λύση αποτελεί η θεώρηση των θυγατρικών εταιρειών ως «εγκαταστάσεων» της μητρικής⁶⁰, όπως η έννοια αυτή οριζόταν στο άρθρο 2 στοιχείο η του Καν. 1346/2000 και ορίζεται πλέον στο άρθρο 2 παρ. 10 του 848/2015, χωρίς μάλιστα να χρειάζεται να διαπιστωθεί η αφερεγγυότητα της θυγατρικής στο κράτος της δευτερεύουσας διαδικασίας. Η λύση αυτή αποτελεί ένα από τα πλέον αμφιλεγόμενα ζητήματα του ευρωπαϊκού δικαίου αφερεγγυότητας, με πολλούς υποστηρικτές, αλλά και πολλούς αντιμάχους. Για τους τελευταίους, αρνητική προϋπόθεση της έννοιας της εγκατάστασης αποτελεί η έλλειψη νομικής αυτοτέλειας σε σχέση με την κύρια εγκατάσταση⁶¹. Σε περίπτωση που η καταστατική έδρα της θυγατρικής συγκεντρώνει τα στοιχεία του κέντρου των κυρίων συμφερόντων, αυτή δε μπορεί να θεωρηθεί ως εγκατάσταση της μητρικής και συνεπώς θα κηρυχθούν κύριες διαδικασίες τόσο για τη μητρική, όσο και για τη θυγατρική. Η παραπάνω περιγραφόμενη θεώρηση εκφράζει μία περισσότερο παραδοσιακή άποψη, την οποία είχε αποτυπώσει και το δικαστήριο στις αρχικές αποφάσεις που αντιμετώπισε το ζήτημα. Ωστόσο, το ΔικΕΕ στις πιο πρόσφατες αποφάσεις του, εφάρμοσε μία ερμηνεία στηριζόμενη στην οικονομική ανάλυση της αφερεγγυότητας ομίλου εταιρειών και αντιμετώπισε τον όμιλο ως μία οικονομική οντότητα, η οποία δεν σύναδε με τη στενή και σε πλήρη ευθυγράμμιση με τους κανόνες του εταιρικού δικαίου ερμηνεία την οποία εφάρμοζε ως εκείνη τη στιγμή.

Αντίθετη λοιπόν άποψη, δέχεται ότι η θυγατρική μπορεί να λειτουργήσει ως εγκατάσταση της μητρικής. Όπως ορίζεται πλέον στο Προοίμιο του νέου Κανονισμού 848/2015, όταν έχει αρχίσει κύρια διαδικασία αφερεγγυότητας κατά νομικού προσώπου ή εταιρείας σε κράτος μέλος διαφορετικό από εκείνο της καταστατικής έδρας του, θα πρέπει να υπάρχει δυνατότητα έναρξης δευτερεύουσας διαδικασίας αφερεγγυότητας στο κράτος μέλος της καταστατικής έδρας. Αυτό μπορεί να συμβεί αν ο οφειλέτης ασκεί στο κράτος αυτό οικονομική δραστηριότητα στη οποία χρησιμοποιεί τον ανθρώπινο παράγοντα και περιουσιακά στοιχεία. Συνεπώς, επειδή ο κανονισμός δίνει έναν ουδέτερο ορισμό στο κέντρο των κυρίων συμφερόντων, συνάγεται ότι υπό την προϋπόθεση πλήρωσης των κριτηρίων που τίθενται, είναι δυνατόν να εκκινήσει δευτερεύουσα διαδικασία αφερεγγυότητας έναντι της θυγατρικής εταιρείας. Η δυνατότητα θεώρησης της θυγατρικής ως εγκατάσταση της μητρικής παρέχεται στην περίπτωση που η ανοιχθείσα στη μητρική διαδικασία αφερεγγυότητας καταλαμβάνει και τη θυγατρική. Ταυτόχρονα θα πρέπει πάντα να πληρούνται τα κριτήρια που προκρίνονται από θεωρία και νομολογία για τον ορισμό της εγκατάστασης. Σε αντίθετη περίπτωση, αν δηλαδή στην κήρυξη της διαδικασίας αφερεγγυότητας της μητρικής δε συμπεριλαμβάνεται η θυγατρική ή δεν πληρούνται τα κριτήρια της εγκατάστασης, θα πρέπει να κινηθεί ξεχωριστή διαδικασία αφερεγγυότητας για τη θυγατρική. Συμπερασματικά, θα πρέπει να υπογραμμισθεί ότι η επιλογή αυτή απευθύνεται περισσότερο σε συγκεντρωτικούς ομίλους, όπως στις περιπτώσεις της προαναφερόμενης νομολογίας. Ο Καν. 1346/2000 δεν ανέφερε ρητά τι γίνεται σε περίπτωση που όλα τα κέντρα των κυρίων συμφερόντων ενός ομίλου βρίσκονταν στο ίδιο κράτος μέλος. Μία μερίδα της θεωρίας υποστήριζε ότι στην περίπτωση αυτή ο κανονισμός δεν αποκλείει την κήρυξη μίας ενιαίας συλλογικής διαδικασίας για την περιουσία περισσότερων εταιρειών κατά το αυτόνομο εθνικό δίκαιο. Υπό την εκδοχή αυτή μπορεί να κηρυχθεί μία ενιαία κύρια διαδικασία

⁶⁰ Αθανασίου Ι. Λία, Μιχαλόπουλος Ν. Γεώργιος, Το Δίκαιο της Διασυνοριακής Αφερεγγυότητας, εκδόσεις Νομική Βιβλιοθήκη 2020, σελ. 246.

⁶¹ Παϊζης Α. Η αντιμετώπιση της διασυνοριακής αφερεγγυότητας των ομίλων εταιριών στην Ευρωπαϊκή Ένωση, εκδόσεις Νομική Βιβλιοθήκη 2019, σελ. 173-174.

για περισσότερες εταιρείες του ομίλου, με την έννοια της σύνδεσης των διαδικασιών και συγχρόνως της ενοποίησης ενεργητικού και παθητικού, όταν αυτό επιτρέπεται από το εθνικό δίκαιο του κράτους μέλους στο οποίο εντοπίζεται το κέντρο των κυρίων συμφερόντων του ομίλου. Τη θεωρητική αυτή άποψη ασπάστηκε ο νέος κανονισμός διατυπώνοντάς τη στο προοίμιό του.

4.9 Σχέδιο συντονισμού σε επίπεδο ομίλου εταιρειών (άρθρο 70, καν.848/2015)

Μέσα από τις διατάξεις του νέου κανονισμού φαίνεται έντονα ο ενεργός ρόλος τον οποίο διαδραματίζει ο συντονιστής στην διαδικασία αφερεγγυότητας ομίλου εταιρειών. Το σχέδιο αυτό το οποίο συντάσσεται από τον ίδιο λαμβάνεται σοβαρά υπόψη από τους διαχειριστές κάτι το οποίο δεν σημαίνει πως εκείνοι υποχρεούνται να το ακολουθήσουν, έχουν λοιπόν διακριτική ευχέρεια επ'αυτού. Στην περίπτωση όμως όπου ο διαχειριστής διαφοροποιηθεί από αυτό θα πρέπει να προβεί άμεσα στην σύνταξη εκθέσεως στην οποία και θα εκθέτει τους λόγους διαφοροποίησης του τόσο με έκθεση του ενώπιον των αρμόδιων φορέων όσο και ενώπιον του συντονιστή. Αρνητική προϋπόθεση ώστε να μην διοριστεί κάποιο πρόσωπο ως συντονιστής του Αρ.71 του νέου κανονισμού είναι να είχε την θέση του διαχειριστή σε οποιοδήποτε μέλος του ομίλου. Δεν θα πρέπει να υπάρχουν στο πρόσωπο του υπόνοιες συγκρούσεως συμφερόντων μεταξύ των μελών του ομίλου, τους διαχειριστές της διαδικασίας αφερεγγυότητας αλλά και τους πιστωτές.

Σύμφωνα με το αρ.72 του νέου κανονισμού, ο συντονιστής υποχρεούται να είναι ένα πρόσωπο αμερόληπτο και απόλυτα επιμελές. Έχει την δυνατότητα να εκφέρει την γνώμη του και να λαμβάνει μέρος στις συνελεύσεις των πιστωτών καθώς και σε οποιαδήποτε διαδικασία η οποία σχετίζεται με μέλος του ομίλου. Ακόμη έχει την δυνατότητα να ενημερώνεται από τους διαχειριστές της διαδικασίας αφερεγγυότητας συγκεντρώνοντας πληροφορίες οι οποίες θα του είναι χρήσιμες για τον συντονισμό της όλης διαδικασίας. Κλείνοντας, άξιο λόγου είναι το γεγονός πως ο συντονιστής έχει την δυνατότητα να ζητήσει την αναστολή της διαδικασίας για ένα μέλος του ομίλου αρκεί αυτό να είναι προς το συμφέρον των πιστωτών μέσω της υλοποίησης ενός περισσότερου ορθά διατυπωμένου σχεδίου. Το αίτημα για ενδεχόμενη αναστολή της διαδικασίας υποβάλλεται στο δικαστήριο το οποίο κηρύσσει την έναρξη της διαδικασίας αφερεγγυότητας.

4.10 Μοντέλα συνεργασίας

Τα μοντέλα συνεργασίας αποτελούν μία μέθοδο οργάνωσης της γενικότερης διαδικασίας αφερεγγυότητας των εταιρειών ενός ομίλου που προέρχεται από το αγγλοσαξωνικό δίκαιο και προβλέπει μία συνεννόηση και ειλικρινή «επικοινωνία» μεταξύ των συνδίκων, δικαστηρίων και μεταξύ συνδίκων και δικαστηρίων μαζί. Ας πάμε, όμως, να δούμε στη συνέχεια πού στοιχειοθετούνται και πώς ρυθμίζονται τα μοντέλα συνεργασίας.

A. ΜΕΣΩ ΚΑΝΟΝΩΝ ΔΙΚΑΙΟΥ:

α) Συνεργασία μεταξύ συνδίκων⁶²: Ο σύνδικος είναι το κεντρικό πρόσωπο που διοικεί και διαχειρίζεται την πτωχευτική περιουσία, επιφορτισμένος με το ρόλο της διεξαγωγής της πτωχευτικής διαδικασίας διαθέτοντας μεγάλο εύρος πρωτοβουλιών και λήψης αποφάσεων. Δεν πρέπει να αγνοούμε, ωστόσο, ότι τελεί πάντοτε υπό τον έλεγχο, την εποπτεία και την κρίση του Δικαστηρίου. Το πολύ απαιτητικό για τον σύνδικο είναι όταν η πτωχευτική περιουσία έχει στοιχεία αλλοδαπότητας, καθώς τότε υποχρεούται να αναζητήσει τα στοιχεία αυτά στην αλλοδαπή και είτε να τα εκποιήσει άμεσα ή να ανακτήσει εάν αυτό είναι σύμφωνο και συμβαδίζει με το σκοπό της επιχείρησης και των εν γένει πιστωτών.

Μέσω της εμπειρίας και της πράξης όλων αυτών ετών έχει προκριθεί ως μοναδική και βέλτιστη λύση, ότι για τις διαδικασίες αφερεγγυότητας σε περίπτωση ομίλου εταιρειών, πρέπει να είναι απαραίτητη η συνεργασία μεταξύ των συνδίκων των διάφορων διαχειριστών. Μια λύση για την καλύτερη διαχείριση των διαδικασιών αφερεγγυότητας ενός ομίλου είναι η συνεργασία μεταξύ των συνδίκων των διάφορων διαχειριστών αφερεγγυότητας. Τι χαρακτήρα, όμως, πρέπει να έχει αυτή η συνεργασία; Οι σύνδικοι οφείλουν να ενημερώνουν διαρκώς, στενώς και ειλικρινώς ο ένας τον άλλον, προκειμένου να επιβηθούν άπαντες. Πρέπει να επισημανθεί, ωστόσο, ότι κάθε σύνδικος πρέπει να έχει πλήρη αντίληψη της κατάστασής και της υποχρέωσης του να ανταλλάξει τις πληροφορίες και τις γνώσεις του για μία εξαιρετική συνεργασία και ως εκ τούτου ένα εξαιρετικό αποτέλεσμα. Μάλιστα, τα στοιχεία αυτά πρέπει να συντρέχουν και να υφίστανται από την αρχή μέχρι το τέλος περάτωση της όλης διαδικασίας διεξαγωγής της διαδικασίας αφερεγγυότητας. Σε κάθε περίπτωση πρέπει να τονιστεί ότι η υποχρέωση της ενημέρωσης μεταξύ των συνδίκων δεν είναι μοναδικός αυτοσκοπός, αλλά κρίνεται ως απολύτως απαραίτητη για την εξασφάλιση ενός επιτυχημένου αποτελέσματος κατά τη διαδικασία αφερεγγυότητας μεταξύ διαφορετικών διαδικασιών που ενέχει εκ των πραγμάτων έναν μεγάλο βαθμό δυσκολίας και επικοινωνίας.

Μεγάλο ενδιαφέρον αποδόθηκε στο ερώτημα: τι χαρακτήρα πρέπει να έχουν οι ανταλλασσόμενες πληροφορίες; Η απάντηση είναι ότι και η παραμικρή πληροφορία μπορεί να χαρακτηριστεί εξαιρετικά χρήσιμη! Επομένως, η υποχρέωση ανταλλαγής πληροφοριών εμπεριέχει κάθε είδος πληροφορία και γνώση και για οποιοδήποτε θέμα, καθώς δεν μπορεί να αξιολογηθεί αντικειμενικώς ποια πληροφορία είναι χρήσιμη ή όχι. Το μοναδικό όριο – απαγόρευση πρέπει να θεωρηθεί η ανταλλαγή πληροφοριών που αποτελούν άκρως εμπιστευτικές πληροφορίες μίας διαδικασίας, τις οποίες ο σύνδικος απαγορεύεται να γνωστοποιήσει ακόμη και σε αυτό το πλαίσιο.

Με βάση τα παραπάνω, λοιπόν, αμοιβαία εμπιστοσύνη, συνεργασία και υποχρέωση ενημέρωσης συμπλέκονται και αλληλοσυνδέονται, ενώ συγχρόνως, εξασφαλίζουν αποτελεσματικότητα στη διαδικασία, ώστε να αποφευχθεί το αρνητικό σενάριο της λήψης αντιφατικών αποφάσεων σε πλαίσιο μιας κοινής εν ευρεία έννοια διαδικασίας διεξαγωγής αφερεγγυότητας. Στο πλαίσιο αυτό που πρέπει να αποφευχθούν οι αντιφατικές αποφάσεις ανήκουν τα στάδια της εκπλήρωσης

⁶²Αθανασίου Ι. Λία, Μιχαλόπουλος Ν. Γεώργιος, Το Δίκαιο της Διασυνοριακής Αφερεγγυότητας, εκδόσεις Νομική Βιβλιοθήκη 2020, σελ. 86-87.

εκκρεμούς αμφοτεροβαρούς σύμβασης, της καταγγελία συμβάσεων, της άσκησης αγωγών πτωχευτικής ανάκλησης, τη χρηματοδότηση της οφειλέτριας επιχείρησης κτλ.

β) Συνεργασία μεταξύ δικαστηρίων:

Έχοντας αναλύσει τη τεράστια σημασία ύπαρξης συνεργατικού πλαισίου μεταξύ συνδίκων, αντιλαμβανόμαστε τον καθοριστικό ρόλο που διαδραματίζει η ειλικρινής και ουσιαστική συνεργασία μεταξύ δικαστηρίων, προκειμένου να καταλήξουν σε μία «συναπόφαση» που θα αξιολογεί και θα κρισιολογεί το βέλτιστον ως προς τη γενικότερη διαδικασία αφερεγγυότητας. Ωστόσο, λόγω του ρόλου του Δικαστηρίου και της εν τοις πράγμασι αξίας του στη δικαιοϊκή ζωή η συνεργασία μεταξύ Δικαστηρίων ενέχει μεγαλύτερες δυσκολίες και προϋποθέτει διάφορα στοιχεία, όπως η νομιμότητα της διαδικασίας. Πολλές έννομες τάξεις έχουν σταθεί επιφυλακτικά απέναντι στη συνεργασία των Δικαστηρίων, καθώς θεωρούν ότι οι Δικαστές και τα Δικαστήρια ως φορείς κρατικής – δημόσιας εξουσίας δεν μπορούν εύκολα να συνεργάζονται, δεδομένου ότι κάτι τέτοιο ίσως εθεωρείτο περιστολή της εξουσίας της αυτής.

ii. Ρύθμιση συνεργασίας με μέσα της ιδιωτικής αυτονομίας:

Πολλές φορές οι θεσπισμένες νομοθετικές ρυθμίσεις για τη συνεργασία δεν ρυθμίζουν ειδικότερα θέματα και εξειδικευμένα ζητήματα, με αποτέλεσμα να οδηγούμαστε στην ανάγκη σύναψης συμφωνιών και πρωτοκόλλων. Οι συμφωνίες μπορούν να είναι «καθοδηγητικές» ή δεσμευτικές. Οι πρώτες εγκαθιδρύουν και θέτουν ένα γενικότερο πλαίσιο συνεργασίας χωρίς να εξαναγκάζουν σε υποχρεωτική συμμόρφωση. Για άλλους, τα «πρωτόκολλα» αποτελούν τις μη δεσμευτικές «κατευθυντήριες γραμμές» ενώ οι συμφωνίες συνεργασίας την υποχρεωτική σύμβαση, που δεσμεύει σε κάθε περίπτωση τα μέρη και τους παράγοντες της διαδικασίας.

α) Η συμφωνία συνεργασίας:

Η συμφωνία συνεργασίας είναι μηχανισμός ad hoc συντονισμού και διαχείρισης μίας κατάστασης, που προσαρμόζεται άμεσα αποκλειστικά και μόνο βάσει των ιδιαίτερων αναγκών της συγκεκριμένης διαδικασίας για την οποία «ενεργοποιήθηκε». Το θετικό της όλης διαδικασίας είναι ότι υπάρχει ένας ακριβής προσδιορισμός ειδικότερων ζητημάτων που απαιτούνται μεταξύ των παράλληλων διαδικασιών, εξασφαλίζοντας έτσι την εδραίωση της ασφάλειας δικαίου και ενισχύοντας την αποτελεσματικότητα και την πίστη στη διαδικασία. Ωστόσο, από την άλλη πλευρά, οι συμφωνίες συνεργασίας εμφανίζουν και σοβαρά μειονεκτήματα, λόγω του ότι είναι εξαιρετικά κοστοβόρες και χρονοβόρες. Συγχρόνως, είναι αγγλοσαξονικής προέλευσης, γεγονός που οδηγεί στο να υπάρχουν – πιθανότατα - επιφυλάξεις κατά πόσο θα μπορέσουν να ενταχθούν και να εφαρμοστούν από την ηπειρωτική κουλτούρα. Ως προς τη νομική τους φύση, αυτές διατηρούν χαρακτήρα συμβατικού δεσμού, ενώ δικαίωμα κατάρτισης της συμφωνίας και σύναψής τους φαίνεται να έχει εκείνος που έχει τη διαχείριση και υποχρέωση διεξαγωγής της πτωχευτικής διαδικασίας, χωρίς να αποκλείεται σε αυτή την περίπτωση και ο οφειλέτης, αν έχει οριστεί ο ίδιος ως διαχειριστής της πτωχευτικής περιουσίας, όπως ακριβώς ορίζεται στο άρθρο 13 του ελληνικού Πτωχευτικού Κώδικα.

β) Τα Πρωτόκολλα:

Τα πρωτόκολλα αποτελούν μία ενίσχυση του συντονισμού μεταξύ διαφορετικών διαδικασιών στην περίπτωση της αφερεγγυότητα ομίλων επιχειρήσεων. Σκοπός των πρωτοκόλλων, όπως και των ανωτέρω περιγραφόμενων συμφωνιών είναι η διατήρηση, εξασφάλιση και η επαύξηση της πτωχευτικής περιουσίας. Ενδιαφέρον παρουσιάζει η τυπική μορφή τους, που προσιδιάζει σε Συνθήκη, καθώς ξεκινάνε με ένα προοίμιο που αναλύονται οι στόχοι και οι επιδιώξεις του. Βασικό προτέρημα τους μπορεί να θεωρηθεί η ειδική ρύθμιση ζητημάτων όπως η αμοιβαία αναγνώριση της κυριαρχίας, η κατανομή και διαμοιρασμός των αρμοδιοτήτων αναφορικά με τα διάφορα στοιχεία της πτωχευτικής περιουσίας, εξειδικευμένες ρυθμίσεις για τον από κοινού έλεγχο από πλευράς πιστωτών και γενικότερες διατάξεις για την ολοκλήρωση της διαδικασίας. Εξαιτίας του καθαρά δικονομικού τους χαρακτήρα, τα πρωτόκολλα χαρακτηρίζονται από πολλούς και ως δικονομικές συμβάσεις. Σε περίπτωση που τα ίδια τα συμβαλλόμενα μέρη δεν έχουν επιλέξει εφαρμοστέο δίκαιο που θα διέπει ειδικότερα ζητήματα και τυχόν διαφωνίες, τότε σύμφωνα με το άρθρο 4 παρ. 1 και 2 της Σύμβασης της Ρώμης εφαρμόζεται το δίκαιο του κράτους με το οποίο συνδέεται στενότερα το πρωτόκολλο. Ο στενότερος δεσμός μπορεί να κριθεί από τον τόπο που βρίσκεται το μεγαλύτερο μέρος της πτωχευτικής περιουσίας, ο μικρός ή μεγάλος αριθμός των πιστωτών και το μέγεθος των πτωχευτικών πιστωμάτων.

Σχολιασμός της οδηγίας (ΕΕ)2019/1023 (Γράφημα 3):

Το τελευταίο βήμα στην έως τώρα πρόοδο στις διαδικασίες αφερεγγυότητας και στην εν τέλη προσπάθεια αναδιάρθρωσης των εταιρειών που αντιμετωπίζουν οικονομικές δυσκολίες λόγω των ληξιπρόθεσμων και απαιτητών οφειλών τους, έρχεται με την οδηγία 2019/1023/ΕΕ⁶³ η οποία με την σειρά της τροποποιεί την οδηγία 2017/1132. Μέσω αυτής παρέχεται στους αφερέγγυους οφειλέτες μια δεύτερη ευκαιρία και η δυνατότητα σε εταιρείες οι οποίες είναι σε πρώιμο στάδιο πτώχευσης να εισαχθούν σε διαδικασία αναδιάρθρωσης⁶⁴. Οι οφειλέτες σύμφωνα με την οδηγία θα χαιρούν ορισμένων προνομίων σε αντίθεση με τα προγενέστερα νομοθετήματα. Θα ενημερώνονται έγκαιρα για την οικονομική κατάσταση στην οποία βρίσκονται σχετικά με τις οφειλές τους ώστε να μπορεί το μέτρο να λειτουργεί προληπτικά, θα ειδοποιούνται λοιπόν εάν ορισμένες πληρωμές που έπρεπε να υλοποιήσουν δεν έλαβαν χώρα και θα τους παρέχονται συμβουλευτικές πληροφορίες από τις αρμόδιες υπηρεσίες σχετικά με τα βήματα τα οποία πρέπει να ακολουθήσουν. Επιπλέον, παρέχονται κίνητρα σε λογιστές, στις φορολογικές διοικήσεις και σε οργανισμούς κοινωνικών ασφαλίσεων ώστε να ενημερώνουν τον πολίτη- ενδεχόμενο αφερέγγυο οφειλέτη για προβλήματα τα οποία αντιμετωπίζει ή ενδέχεται να αντιμετωπίσει προτού η κατάσταση να γίνει μη αναστρέψιμη λόγω του όγκου των οικονομικών εκκρεμοτήτων που έχουν συσσωρευτεί. Στο άρθρο 6 της οδηγίας γίνεται λόγος για αναστολή των ατομικών διώξεων στην περίπτωση που ο οφειλέτης έχει ενταχθεί σε σχέδιο προληπτικής αναδιάρθρωσης⁶⁵, θα πρέπει να τονιστεί όμως ότι αυτό το ευεργέτημα δεν είναι βέβαιο πως θα

⁶³ ⁶³ Αθανασίου Ι. Λία, Μιχαλόπουλος Ν. Γεώργιος, Το Δίκαιο της Διασυννοριακής Αφερεγγυότητας, εκδόσεις Νομική Βιβλιοθήκη 2020, σελ. 60.

⁶⁴ Οδηγία 2019/1023/ΕΕ, άρθρο 1,παρ. 1.

⁶⁵ Με τον ορισμό που δίνει η οδηγία στο άρθρο 2, ως «αναδιάρθρωση» ορίζονται τα μέτρα που περιλαμβάνουν τη μεταβολή της σύνθεσης, των όρων ή της δομής των στοιχείων ενεργητικού και παθητικού του οφειλέτη ή οποιουδήποτε άλλου τμήματος της κεφαλαιακής του διάρθρωσης, όπως ενδεικτικά πώληση περιουσιακών

ακολουθηθεί από το εκάστοτε κράτος αλλά είναι στην διακριτική ευχέρεια να το χορηγήσει στον εκάστοτε αφερέγγυο και ελεγχόμενο οφειλέτη⁶⁶. Τέλος στις ευεργετικές διατάξεις της οδηγίας δεν εντάσσονται οι ασφαλιστικές ή αντασφαλιστικές εταιρείες, τα πιστωτικά ιδρύματα, και οι δημόσιοι φορείς⁶⁷.

Ο στόχος της οδηγίας είναι πασιφανής, είναι να δοθεί μια δεύτερη ευκαιρία στον αφερέγγυο οφειλέτη και να τεθεί ουσιαστικά υπό την κρατική προστασία-εποπτεία ώστε να αποπληρώσει σε συγκεκριμένο χρονικό διάστημα τις οφειλές του. Άξιο μνείας είναι το γεγονός ότι στην οδηγία γίνεται λόγος για «νέα χρηματοδότηση»⁶⁸ του αφερέγγυου οφειλέτη από υφιστάμενο ή καινούριο πιστωτή με στόχο το εκάστοτε σχέδιο αναδιάρθρωσης να είναι περισσότερο βιώσιμο και ο επιχειρηματίας να οδηγηθεί πιο ομαλά στην κανονικότητα με παράλληλη λειτουργία της επιχείρησής του. Συνοψίζοντας, βλέπουμε να παρέχεται από την Ε.Ε ένα εξαιρετικά χρήσιμο εργαλείο προς υιοθέτηση από τα κράτη μέλη με μοναδικό στόχο την βιώσιμη αποπληρωμή των οφειλών του αφερέγγυου οφειλέτη και την συνέχιση της επιχειρηματικής του δραστηριότητας.

στοιχείων ή τμημάτων της επιχείρησης και όταν αυτό προβλέπεται από το εθνικό δίκαιο, πώληση της επιχείρησης εν λειτουργία, καθώς και οποιεσδήποτε απαραίτητες επιχειρηματικές αλλαγές ή συνδυασμό αυτών των στοιχείων.

⁶⁶ Οδηγία 2019/1023, άρθρο 6, παρ.1, εδ.β.

⁶⁷ Οδηγία 2019/1023, άρθρο1, παρ.2.

⁶⁸ Οδηγία 2019/1023, άρθρο2, παρ.1

ΣΤ. ΣΗΜΑΝΤΙΚΑ ΝΟΜΟΛΟΓΙΑΚΑ ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑΤΑ

ΥΠΟΘΕΣΗ THOMAS COOK:

Η παλαιότερη ταξιδιωτική εταιρεία του Ηνωμένου Βασιλείου, η Τόμας Κουκ⁶⁹, «αποχώρησε» από την αγορά ξαφνικά στις 23 Σεπτεμβρίου 2019, αφήνοντας 150.000 παραθεριστές στο εξωτερικό εκτεθειμένους και 22.000 υπαλλήλους άνεργους. Η βασική ερώτηση είναι τι προκάλεσε τον ξαφνικό αυτό θάνατο ενός τεράστιου ομίλου εταιρειών; Και γιατί ο Βρετανός Γραμματέας Επιχειρήσεων έστειλε κατευθείαν μια επιστολή στις υπηρεσίες αφερεγγυότητας ζητώντας τους να ερευνήσουν τη συμπεριφορά των επικεφαλής στελεχών της ταξιδιωτικής εταιρείας;

Ο όμιλος εταιρειών Thomas Cook θεωρείται ως ο «ιδρυτής» των σύγχρονων πακέτων διακοπών. 178 χρόνια μετά την έναρξή της, η εταιρεία δραστηριοποιείτο με ξενοδοχεία, θέρετρα και αεροπορικές εταιρείες σε 16 χώρες. Η πορεία της είναι πολύ ενδιαφέρουσα. Ο Thomas Cook ξεκίνησε το 1841 ως κατασκευαστής γραφείων και ένθερμος υποστηρικτής του κινήματος κατά της κατανάλωσης αλκοόλ και ίδρυσε την εταιρεία Thomas Cook. Ξεκίνησε παίρνοντας τους υποστηρικτές του κινήματος κατά της κατανάλωσης αλκοόλ με το σιδηρόδρομο μεταξύ των πόλεων Leicester και Birmingham. Το 1851 η ταξιδιωτική εταιρεία κατάφερε να φτάσει στο σημείο να μεταφέρει 150.000 ταξιδιώτες στη Μεγάλη Έκθεση στο Λονδίνο. Το 1855 ο Thomas Cook οργάνωσε μια «μεγάλη κυκλική περιοδεία» του Βελγίου, της Γερμανίας και της Γαλλίας, που τελείωσε στο Παρίσι για την Έκθεση. Το 1866 ξεκίνησαν οι πρώτες οργανωμένες συνοδείες Βρετανών Ταξιδιωτών στις Ηνωμένες Πολιτείες. Ο Thomas Cook θεωρείτο επίσης ως πρωτοπόρος που έκανε εφικτό το μαζικό τουρισμό στην Ιταλία. Εισήγαγε «κυκλικά εισιτήρια» που χρησιμοποιούνταν στους ιταλικούς σιδηροδρόμους, κουπόνια ξενοδοχείων για καταλύματα και γεύματα και «κυκλικές σημειώσεις» που ανταλλάσσονταν με την ιταλική λίρα. Τον 20ο αιώνα η εταιρεία εθνικοποιήθηκε, αποκρατικοποιήθηκε και στη συνέχεια αγοράστηκε από μια ευρωπαϊκή εμπορική τράπεζα με έδρα τη Γερμανία. Τον 21ο αιώνα η Thomas Cook AG πραγματοποίησε μια σειρά εξαγορών, συμπεριλαμβανομένης μιας αμφιλεγόμενης συγχώνευσης με την εταιρεία πακέτων διακοπών MyTravel Group. Μέχρι το 2019 το ταξιδιωτικό πρακτορείο είχε εξελιχθεί σε κολοσσό. Δήλωσε έσοδα περίπου 9,6 δισεκατομμυρίων λιρών για το τελευταίο οικονομικό έτος. Είχε 19 εκατομμύρια πελάτες και απασχολούσε προσωπικό 22.000 (μόνο 9.000 στο Ηνωμένο Βασίλειο).

Μετά από μια (τελικά καταστρεπτική) πορεία εξαγορών, ο Thomas Cook⁷⁰ έφτασε σχεδόν σε κατάρρευση το 2011. Επικαλούμενος τις κακές συναλλαγές, η ταξιδιωτική εταιρεία εξασφάλισε πίστωση 100 εκατομμυρίων £ από τις τράπεζες, η οποία έφτασε το καθαρό χρέος της σε £ 1 δις. Οι μετοχές σημείωσαν πτώση 75% στην είδηση ενός δεύτερου αιτήματος για επιπλέον διάρκεια ζωής 100 εκατομμυρίων £. Παρ' όλα τα προβλήματα, ωστόσο, ο ταξιδιωτικός πράκτορας σώθηκε τελικά. Εντούτοις, τα επόμενα χρόνια, εξήντησε αυτή τη χρηματοδότηση και υπέστη νέο χρέος με τα καταστροφικά αποτελέσματα που το σύνολο του κόσμου γνωρίζει.

⁶⁹ <https://www.kathimerini.gr/economy/international/1043898/thomas-cook-i-anatomia-mias-chreokopias/>.

⁷⁰ <https://www.capital.gr/me-apopsi/3388435/pos-na-meiosoume-ti-zimia-apo-tin-ptoxeusi-tis-thomas-cook>.

Τον Μάιο του 2019, η ταξιδιωτική εταιρεία ανέφερε ζημιά 1,5 δισεκατομμυρίου £ για τους έξι μήνες που έληξαν τον Μάρτιο του 2019, συμπεριλαμβανομένης της διαγραφής 1,1 δισεκατομμυρίων £ που προέκυψε από την κακή εξαγορά της MyTravel. Τον Αύγουστο του έτους 2019 ο όμιλος Thomas Cook ανακοίνωσε μια προγραμματισμένη αναδιάρθρωση με ένεση μετρητών ύψους 450 εκατομμυρίων £ από την Fosun - μια εταιρεία που διευθύνεται από τον Guo Guangchang, τον Warren Buffet της Κίνας. Η κινεζική εταιρεία αγόρασε μερίδιο στην Thomas Cook το 2015 ως μέρος του σχεδίου της να κατασκευάσει έναν παγκόσμιο όμιλο διακοπών. Ωστόσο, το σχέδιο απαιτούσε από τις τράπεζες να διαγράψουν 1,7 δισεκατομμύρια λίρες χρέους Thomas Cook. Εν τω μεταξύ, οι Ισπανοί ξενοδόχοι και η τουρκική κυβέρνηση προσφέρθηκαν να επενδύσουν 200 εκατομμύρια λίρες στην προβληματική εταιρεία για να περιορίσουν τις πιθανές ζημιές στις τουριστικές τους βιομηχανίες, αναφέρουν τα μέσα ενημέρωσης. Μέχρι τον Σεπτέμβριο, τα στελέχη του Thomas Cook⁷¹ ήταν σε έντονες συνομιλίες για συμφωνία διάσωσης 1,1 δισεκατομμυρίων λιρών. Ωστόσο, οι διαπραγματεύσεις τελείωσαν άσχημα, καθώς οι τράπεζες ζήτησαν από την ταξιδιωτική εταιρεία να συγκεντρώσει επιπλέον 200 εκατομμύρια λίρες σε ενδεχόμενη χρηματοδότηση. **Αυτό αποδείχθηκε ένα αδύνατο κατόρθωμα και η εταιρεία τελικά μπήκε σε υποχρεωτική εκκαθάριση στις 23 Σεπτεμβρίου 2019.**

Τα τελευταία χρόνια υπήρξαν δύσκολες στιγμές για τον κλάδο των διακοπών και των αεροπορικών εταιρειών στο σύνολό τους. Μετά τις χρεοκοπίες των WOW Air, Germania και Jet Airways, οι αερομεταφορείς χαμηλού κόστους ξεκίνησαν έναν έντονο πόλεμο ναύλων. Σε συνδυασμό με το υψηλό κόστος των καυσίμων συμπίεσε τα περιθώρια και έβλαψε την κερδοφορία. Ωστόσο, οι λόγοι για την κατάρρευση ενός ταξιδιωτικού γίγαντα όπως ο Thomas Cook⁷² δεν είναι απλά και μόνο οικονομικοί, είναι στην πραγματικότητα μάλλον περίπλοκοι. Μέχρι το 2019 η εταιρεία είχε επιβαρυνθεί με χρέη που δεν μπορούσε τελικά να πληρώσει. Η κερδοφορία της έπεσε και οι μετοχές της μειώθηκαν. Μετά την κατάρρευση, ο διευθύνων σύμβουλος της Thomas Cook Peter Fankhauser αποκάλυψε ότι η εταιρεία είχε μια τρύπα 3,1 δισεκατομμυρίων £ στον ισολογισμό της. Δήλωσε επίσης ότι ο ταξιδιωτικός πράκτορας είχε λάβει επτά μη δεσμευτικές προσφορές για τμήματα της επιχείρησής του. Ωστόσο, όλα αυτά είχαν απορριφθεί από το διοικητικό συμβούλιο.

Η επανάσταση στο Διαδίκτυο: Πολλοί αναλυτές περιγράφουν τον Thomas Cook⁷³ ως αναλογική εταιρεία σε μια ψηφιακή εποχή. Η ταξιδιωτική εταιρεία διατηρούσε περισσότερα από 500 ακριβά καταστήματα highstreet στην εποχή των κρατήσεων μέσω διαδικτύου. Η συμπεριφορά των καταναλωτών έχει αλλάξει σταδιακά τον 21ο αιώνα - οι διαδικτυακοί ανταγωνιστές προσφέρουν ένα ευρύ φάσμα συνδυασμών και ευκαιριών για διακοπές. Η άνοδος των αερομεταφορέων Airbnb και χαμηλού κόστους δείχνει ότι πολλοί επιβάτες σήμερα κάνουν κράτηση για ταξίδια και καταλύματα ξεχωριστά. Πτώση στερλίνας: Τα στοιχεία δείχνουν ότι η λίρα διαπραγματεύτηκε λίγο κάτω από τα 1,50 \$ προτού η Βρετανία ψηφίσει να αποχωρήσει από την ΕΕ τον Ιούνιο του 2016. Οι ειδήσεις για το Brexit χωρίς συμφωνία το έφεραν στα 1,20 \$. Θερμικά κύματα 2018/2019: Το ασυνήθιστα ζεστό καλοκαίρι του 2018 κράτησε μέρος των επιβατών στο Ηνωμένο Βασίλειο τον Ιούνιο και τον Ιούλιο Αναγκάζει επίσης την εταιρεία να

⁷¹ <https://www.cnn.gr/tag/ptokeysh-thomas-cook>.

⁷² <https://www.cnn.gr/kosmos/story/191537/xreokopia-thomas-cook-h-anodos-kai-i-ptosi-toy-palaioteroy-taxidiotikoy-praktoreioy>.

⁷³ <https://www.reuters.com/article/us-thomas-cook-grp-investment-explainer-idUSKBN1W804O>.

αυξήσει τις εκπτώσεις της για τον Αύγουστο και τον Σεπτέμβριο. Το καυτό καλοκαίρι έπληξε ξανά το Ηνωμένο Βασίλειο και τις σκανδιναβικές χώρες το 2019, πλήττοντας άσχημα την κερδοφορία. Brexit: Πολλοί παραθεριστές θέτουν σε αναμονή τα σχέδιά τους για ταξίδια στο εξωτερικό λόγω της αβεβαιότητας σχετικά με την έξοδο των Βρετανών από την ΕΕ.

Μετά την κατάρρευση του Thomas Cook, ο διευθύνων σύμβουλος Peter Fankhauser⁷⁴ έκανε μια δημόσια ανακοίνωση εκφράζοντας τη λύπη του και συγνώμη στους συναδέλφους του.

Ωστόσο, λίγο μετά την ομιλία του, διέρρευσαν οι συγκλονιστικές ειδήσεις του Thomas Cook. Τα ΜΜΕ αποκάλυψαν ότι είχε κερδίσει περισσότερα από 8,3 εκατομμύρια £ σε μπόνους για την περίοδο 2014-2018, συμπεριλαμβανομένου μπόνους του 2015 ύψους 2,9 εκατομμυρίων £. Πρώην στελέχη δέχτηκαν πυρά καθώς αναφέρθηκαν ότι είχαν ιδιοποιηθεί περισσότερα από 35 εκατομμύρια £ τα τελευταία 12 χρόνια, ενώ η εταιρεία κατέρρεε σιωπηλά.

Ως αποτέλεσμα, ο Γραμματέας Επιχειρήσεων έστειλε μια επιστολή στην υπηρεσία αφερεγγυότητας ζητώντας τους να ελέγξουν τις ενέργειες των εργοδοτών – υψηλών παραγόντων. Το κείμενο είναι το εξής⁷⁵:

«Μετά την απόφαση των διευθυντών του Ομίλου Thomas Cook να τοποθετήσουν την εταιρεία σε υποχρεωτική εκκαθάριση, το δικαστήριο διόρισε τον Επίσημο Παραλήπτη ως εκκαθαριστή.

Όπως γνωρίζετε, ο Επίσημος Παραλήπτης είναι υποχρεωμένος να διερευνήσει την αιτία αποτυχίας οποιασδήποτε εταιρείας και θα το πράξει σε αυτήν την περίπτωση.

Γνωρίζω ότι η έρευνα βρίσκεται σε εξέλιξη και δεδομένης της σημασίας της συγκεκριμένης υπόθεσης και τις επιπτώσεις της σε χιλιάδες πελάτες και υπαλλήλους, θα ήμουν ευγνώμων αν μπορούσε να αντιμετωπισθεί ως προτεραιότητα.

Σας ζητώ ότι η έρευνα από τον Επίσημο Παραλήπτη να εξετάσει, όχι μόνο τη συμπεριφορά των Διευθυνόντων Συμβούλων αμέσως πριν και μετά της θέσης σε αφερεγγυότητα, αλλά και κατά πόσον οποιαδήποτε ενέργεια από τους διευθυντές έχει προκαλέσει ζημία στους πιστωτές ή στα συνταξιοδοτικά συστήματα.»

Στις 23 Σεπτεμβρίου 2019 ο ταξιδιωτικός γίγαντας έπαψε να διαπραγματεύεται, τα αεροπλάνα του κατασχέθηκαν, οι υπάλληλοί του έλαβαν email με την επίσημη ανακοίνωση. 22.000 υπάλληλοι έχασαν την εργασία τους, 9.000 από αυτούς στο Ηνωμένο Βασίλειο. Περισσότεροι από 600.000 πελάτες της ταξιδιωτικής εταιρείας βρίσκονταν σε διακοπές εκείνη τη χρονική στιγμή και 150.000 παραθεριστές έμειναν εγκαταλελειμμένοι στο εξωτερικό. Η βρετανική CAA ξεκίνησε τη μεγαλύτερη επιχείρηση επαναπατρισμού⁷⁶ στην ιστορία της ειρήνης. Το ονόμασε Matterhorn - από ένα από τα πιο δύσκολα βουνά για αναρρίχηση στον κόσμο. Υποσχέθηκαν ότι όλοι οι επιβάτες θα τοποθετηθούν σε πτήση επιστροφής εντός των επόμενων δύο εβδομάδων. Οι προσπάθειες διάσωσης περιελάμβαναν πάνω από 40 jumbos τα οποία πραγματοποίησαν πάνω από 1000 πτήσεις συνολικά. Όλη η επιχείρηση κόστισε πιθανώς στους Βρετανούς φορολογούμενους πάνω από 100 εκατομμύρια λίρες. Ορισμένοι παραθεριστές παραπονέθηκαν

⁷⁴ <https://www.bbc.com/news/business-46452374>.

⁷⁵ https://assets.publishing.service.gov.uk/government/uploads/system/uploads/attachment_data/file/833692/thomas-cook-letter-beis-insolvency-service.pdf.

⁷⁶ <https://edition.cnn.com/2020/09/16/business/thomas-cook-intl-hnk/index.html>.

ότι κρατούνται όμηροι καθώς τα ξενοδοχεία φοβούνταν ότι δεν θα πληρωθούν μετά την κατάρρευση του Thomas Cook. Πολλά ξενοδοχεία μικρής κλίμακας με συμβόλαιο από τον Thomas Cook ενδέχεται επίσης να χρεοκοπήσουν, λένε οι αναλυτές. Ειδικά σε τυπικούς «ηλιόλουστους» προορισμούς όπως η Τουρκία, η Ισπανία και η Ελλάδα.

Η γερμανική θυγατρική της Thomas Cook ανακοίνωσε ότι υποβάλλει αίτηση αφερεγγυότητας σε μια προσπάθεια να σώσει τις εθνικές της μάρκες μετά την κατάρρευση της μητρικής εταιρείας του Ηνωμένου Βασιλείου τη Δευτέρα, Σεπτέμβριος του έτους 2019. Σχεδόν 100.000 παραθεριστές ταξιδεύουν με τις γερμανικές θυγατρικές και δεν είναι σαφές τι σημαίνει η διαδικασία πτώχευσης για αυτούς.

Συνολικά 600,00 παραθεριστές έχουν παγιδευτεί στην κατάρρευση της βρετανικής εταιρείας. Πολλοί έχουν ταξιδέψει από το Ηνωμένο Βασίλειο, αλλά η αυτοκρατορία του Thomas Cook⁷⁷ εκτείνεται σε όλη την Ευρώπη και δεκάδες χιλιάδες έχουν ταξιδέψει με τις θυγατρικές της. Σύμφωνα με τους κανόνες πακέτων διακοπών της ΕΕ, οι παραθεριστές προστατεύονται οικονομικά από την αφερεγγυότητα μιας εταιρείας, καθώς και από το δικαίωμα επαναπατριsmού. Η Αρχή Πολιτικής Αεροπορίας του Ηνωμένου Βασιλείου είχε το καθήκον να φέρει πίσω περισσότερους από 150.000 παραθεριστές.

Οι επιχειρήσεις της Thomas Cook σε πολλές άλλες ευρωπαϊκές χώρες προσπαθούν επίσης να επιβιώσουν. Η πολωνική θυγατρική, Neckermann Polska, ανέστειλε τις δραστηριότητές της και δήλωσε ότι θα υποβάλει αίτηση πτώχευσης. Η Thomas Cook Netherlands, η οποία είχε 10.000 παραθεριστές στο εξωτερικό, δήλωσε ότι είχε λάβει καθυστέρηση στις πληρωμές, ενώ αναλήφθηκε δράση για να εξασφαλιστεί το μέλλον της. Η Thomas Cook France είχε περισσότερους από 9.600 πελάτες στο εξωτερικό και προσέφυγε στο δικαστήριο σε μια προσπάθεια να βρει έναν αγοραστή. Η Thomas Cook Austria είχε υποβάλει αίτηση πτώχευσης με περίπου 5.000 πελάτες στο εξωτερικό.

Η μητρική εταιρεία Thomas Cook, που ιδρύθηκε το 1841, υπέβαλε αίτηση πτώχευσης, αφού απέτυχε να εξασφαλίσει χρηματοδότηση έκτακτης ανάγκης ύψους 200 εκατομμυρίων £ από την κυβέρνηση του Ηνωμένου Βασιλείου.

Οι Βαλεαρίδες Νήσοι στην Ισπανία αναμένεται να χάσουν εκατομμύρια ευρώ. Η Thomas Cook είχε φορολογικό γραφείο στην Πάλμα με εκατοντάδες υπαλλήλους και συνεργάζεται με διάφορα τοπικά ξενοδοχεία. Στην Κύπρο, οι ξενοδόχοι και η ευρύτερη οικονομία θα μπορούσαν να χάσουν 50 εκατομμύρια ευρώ, σύμφωνα με τον υφυπουργό Τουρισμού της Κύπρου. Η Γκάμπια προετοιμάζεται για μεγάλο αντίκτυπο στον τουρισμό, ο οποίος συμβάλλει σε περισσότερο από το 30% της οικονομικής της παραγωγής. Η ξενοδοχειακή ομοσπονδία της Τουρκίας αναφέρει ότι πολλές μικρές επιχειρήσεις εξαρτώνται από τον Thomas Cook.

Τα σύννεφα συγκεντρώνονταν πάνω από την Thomas Cook για αρκετό καιρό. Αφού δεν κατάφερε να συγκεντρώσει μια απαιτούμενη επένδυση 200 εκατομμυρίων λιρών για να εξασφαλίσει το μέλλον της και χωρίς πιθανότητα διάσωσης, η πολιορκούμενη ταξιδιωτική εταιρεία έπαψε ουσιαστικά να υπάρχει. Το τελικό κλείσιμο του Τόμας Κουκ δεν ήταν

⁷⁷ <https://www.theguardian.com/business/thomascookgroup>.

απρόσμενο από μόνο του, αυτό που ίσως ήταν εκπληκτικό για κάποιους είναι η διαδρομή που ακολούθησε ο ταξιδιωτικός γίγαντας όταν άρχισε μια επίσημη διαδικασία αφερεγγυότητας. Υπάρχει μια ποικιλία επιλογών αφερεγγυότητας ανοιχτών σε προβληματικές επιχειρήσεις. Δύο από τα πιο συχνά χρησιμοποιούμενα είναι η εκκαθάριση και η εξυγίανση.

Εκκαθάριση έναντι εξυγίανσης: Ποια είναι η διαφορά;

Ενώ η εκκαθάριση και η εξυγίανση είναι και οι δύο επίσημες διαδικασίες αφερεγγυότητας, στην πραγματικότητα είναι εξαιρετικά διαφορετικές διαδικασίες με αντίθετα κίνητρα πίσω από καθεμία από αυτές. Όταν μια εταιρεία μπαίνει στην διαδικασία εξυγίανσης, αυτό γίνεται συχνά με ελπίδες να σωθεί η εταιρεία, ή τουλάχιστον ένα μέρος αυτής. Ακόμα κι αν η διάσωση δεν φαίνεται να είναι πιθανή επιλογή, η εξυγίανση είναι συνήθως η προτιμώμενη διαδικασία για μεγαλύτερες εταιρείες, όπως ο Thomas Cook, καθώς αυτό ανοίγει συχνά το δρόμο για τη διανομή των μέγιστων αποδόσεων στους πιστωτές σε αντίθεση με αυτό που θα πραγματοποιηθεί μέσω της διάσπασης και της πώλησης των περιουσιακών στοιχείων που βρίσκονται υπό εκκαθάριση. Η εκκαθάριση είναι μια τελική διαδικασία που επιφέρει το τέλος μιας εταιρείας χωρίς πιθανότητα διάσωσης. Χρησιμοποιείται όταν η υποκείμενη επιχείρηση απλά δεν είναι βιώσιμη και οι υποθέσεις της εταιρείας πρέπει να ολοκληρωθούν. Η εκκαθάριση μιας αφερεγγυας εταιρείας μπορεί να είναι και εθελοντική - που ξεκινά από τους διευθυντές και / ή τους μετόχους της εταιρείας - ή είναι υποχρεωτική, όταν το δικαστήριο προχωρά στην εκκαθάριση της επιχείρησης και των υποθέσεων της. Κατά τη διάρκεια της εκκαθάρισης, ο εκκαθαριστής έχει περιορισμένες εξουσίες στο εμπόριο (εάν καθόλου) που σημαίνει ότι η διοίκηση είναι συνήθως η προτιμώμενη επιλογή στην περίπτωση ζωντανών εταιρειών.

Γιατί λοιπόν ο Thomas Cook επέλεξε την εκκαθάριση;

Για μια εταιρεία του μεγέθους της, η διοίκηση μπορεί να ήταν η αναμενόμενη διαδρομή. Ωστόσο, υποβλήθηκε αίτηση στο Ανώτατο Δικαστήριο του Ηνωμένου Βασιλείου, αναγκάζοντας την Thomas Cook Group plc και τις συνδεδεμένες εταιρείες της σε υποχρεωτική εκκαθάριση και με αποτέλεσμα την άμεση παύση της δραστηριότητας. Αν και οι πιστωτές που υποβάλλουν αίτηση στο δικαστήριο είναι μακράν ο πιο κοινός καταλύτης για την υποχρεωτική εκκαθάριση, ορισμένα μέρη μπορούν να υποβάλουν αίτηση στο δικαστήριο για εκκαθάριση αναφοράς.

Στις 23 Σεπτεμβρίου 2019, η Βρετανική Αρχή Πολιτικής Αεροπορίας (CAA) ανακοίνωσε ότι μία από τις πιο γνωστές ταξιδιωτικές εταιρείες, ο Thomas Cook, είχε κηρύξει πτώχευση. Αυτή η δήλωση επέστησε την προσοχή τόσο στα δικαιώματα όσο και στους κινδύνους των περίπου 600.000 πελατών της Thomas Cook που είχαν εγκλωβιστεί στο εξωτερικό. Μια οδηγία της Ευρωπαϊκής Ένωσης (ΕΕ) του 2015 που τέθηκε σε ισχύ την 1η Ιουλίου 2018, παρέχει ένα νομικό δίκτυ ασφαλείας για πολλούς από τους πελάτες της Thomas Cook. Η ανάλυση των λεπτομερειών και των πρακτικών που σχετίζονται με τον κανονισμό της ΕΕ, ωστόσο, αποκαλύπτει τους κινδύνους που βασίζονται όχι μόνο για τους πελάτες αλλά και για τις ασφαλιστικές εταιρείες σε ολόκληρη την Ευρώπη.

Τις ημέρες μετά την ανακοίνωση της αφερεγγυότητας της βρετανικής μητρικής εταιρείας της Thomas Cook, γερμανικές, αυστριακές, ολλανδικές και γαλλικές θυγατρικές υπέβαλαν διαδοχικά πτώχευση. Οι πτήσεις, τα θέρετρα και τα ξενοδοχεία που είχαν κάνει κράτηση

περίπου 150.000 Βρετανοί, 140.000 Γερμανοί, 10.000 Γάλλοι, 4.600 Αυστριακοί και πολλοί άλλοι Ευρωπαίοι ταξιδιώτες δεν καλύπτονταν πλέον οικονομικά, θέτοντας το ερώτημα ποιος είναι υπεύθυνος για την ανάκτηση και αποζημίωση αυτών των πελατών.

Τα κοινά ταξιδιωτικά προγράμματα ασφάλισης, τα οποία αγοράζουν οι πελάτες πριν από το ταξίδι τους, δεν καλύπτουν τον κίνδυνο αφερεγγυότητας. Προκειμένου να καλυφθεί αυτό το κενό, η ΕΕ θέσπισε έναν κανονισμό που εγγυάται την ασφάλεια των καταναλωτών. Η οδηγία 2015/2302 της ΕΕ, η οποία αφορά τα οργανωμένα ταξίδια και τις συνδεδεμένες ταξιδιωτικές ρυθμίσεις, προβλέπει ότι τα κράτη μέλη της ΕΕ πρέπει «να διασφαλίσουν ότι οι διοργανωτές που είναι εγκατεστημένοι στην επικράτειά τους παρέχουν ασφάλεια για την επιστροφή όλων των πληρωμών που πραγματοποιούνται από ή για λογαριασμό ταξιδιωτών στο βαθμό που οι σχετικές υπηρεσίες δεν εκτελούνται ως συνέπεια της αφερεγγυότητας του διοργανωτή. Σύμφωνα με αυτόν τον κανονισμό, τα κράτη μέλη πρέπει να απαιτούν από τις ταξιδιωτικές εταιρείες να παρέχουν μέτρα ασφαλείας στους πελάτες σε περίπτωση που η εταιρεία κηρύξει πτώχευση. Το άρθρο 17 της οδηγίας 2015/2302 ορίζει επίσης ότι, σε περίπτωση αφερεγγυότητας ενός ταξιδιωτικού πράκτορα, οι πελάτες πρέπει να επαναπατριστούν και να τους παρέχονται καταλύματα, εάν είναι απαραίτητο, δωρεάν. Επιπλέον, οι ταξιδιωτικές υπηρεσίες που δεν έλαβε ο πελάτης πρέπει να επιστραφούν το συντομότερο δυνατό. Νομικά, αυτό εγγυάται την ασφάλεια των πελατών. Στην πράξη, ωστόσο, τα κράτη αντιμετωπίζουν εμπόδια στην εκπλήρωση όλων αυτών των καθηκόντων.

Πρώτα απ' όλα, οι κρατικές κυβερνήσεις έπρεπε να φέρουν τους τουρίστες-πελάτες πίσω στις χώρες καταγωγής τους χωρίς καθυστέρηση. Η επιστροφή των χρημάτων για υπηρεσίες που δεν εκτελέστηκαν ήταν δευτερεύουσας σημασίας. Συνήθως, οι ασφαλιστικές εταιρείες διορίζονται ως εκκαθαριστές για να φροντίσουν αυτά τα θέματα εάν μια ταξιδιωτική επιχείρηση όπως ο Thomas Cook υποβάλλει πτώχευση. Η Allianz Insurance είναι υπεύθυνη για τους Αυστριακούς πελάτες, για παράδειγμα, καλύπτοντας Αυστριακούς καταναλωτές με συνολικό ποσό 22 εκατομμυρίων ευρώ (24 εκατομμύρια δολάρια ΗΠΑ).

Το χρηματικό ποσό που διατέθηκε σε αυτό το ταμείο υπήρξε θέμα αντιπαράθεσης στη Γερμανία, όπου η Zurich Insurance Group είναι υπεύθυνη για τους πελάτες της Thomas Cook. Η Zurich Insurance Group διαχειρίζεται ένα ταμείο αφερεγγυότητας ταξιδιού με μέγιστο ποσό 110 εκατομμυρίων ευρώ (121 εκατομμύρια δολάρια ΗΠΑ), όπως ορίζεται από τη γερμανική νομοθεσία. Οι πολιτικοί του γερμανικού πράσινου κόμματος ζήτησαν πολύ υψηλότερο ποσό, καθώς αυτό το ποσό δεν θα ήταν αρκετό για την επιστροφή χρημάτων σε όλους τους γερμανούς πελάτες της Thomas Cook. Επιπλέον, αυτά τα κεφάλαια παρέχουν οικονομική κάλυψη όχι μόνο για τους πελάτες της Thomas Cook, αλλά και για όλες τις περιπτώσεις αφερεγγυότητας των ταξιδιωτικών επιχειρήσεων. Ένα μικρότερο γερμανικό ταξιδιωτικό γραφείο, η Troll Tours, είχε ήδη κηρύξει πτώχευση νωρίτερα το 2019. Δεδομένου ότι τα κεφάλαια της Zurich Insurance Group πρέπει να διαιρεθούν μεταξύ των πελατών όλων των υποθέσεων αφερεγγυότητας από το οικονομικό έτος 2019, συμπεριλαμβανομένων των Troll Tours και Thomas Cook, η πιθανότητα κατάλληλης επιστροφής χρημάτων για τους καταναλωτές μειώνεται σημαντικά.

Σε αντίθεση με τους ευρωπαίους πολιτικούς, οι ασφαλιστικές εταιρείες είναι λιγότερο πιθανό να συμφωνήσουν σε αύξηση των πόρων που διατίθενται για υποθέσεις αφερεγγυότητας ταξιδιωτικών πρακτορείων. Η προστασία αφερεγγυότητας δεν είναι επικερδής επιχείρηση, γι

Αυτό υπάρχουν μόνο λίγες ασφαλιστικές εταιρείες υπεύθυνες για ολόκληρη τη γερμανική ταξιδιωτική αγορά. Οι ταξιδιωτικές συμπεριφορές και η ταξιδιωτική βιομηχανία έχουν αλλάξει δραματικά τις τελευταίες δύο έως τρεις δεκαετίες. Ο συνολικός αριθμός επιβατών αυξήθηκε όπως και ο αριθμός των αεροπορικών εταιρειών χαμηλού κόστους. Πολλοί καταναλωτές σήμερα κάνουν κράτηση για online ταξίδια και επιλέγουν μεμονωμένες πτήσεις με οικονομικές αεροπορικές εταιρείες και ενοικιάσεις Airbnb αντί για οργανωμένες εκδρομές. Ως αποτέλεσμα αυτών των μεταβαλλόμενων τάσεων των καταναλωτών και της μη προσαρμογής σε αυτές τις τάσεις, τα παραδοσιακά ταξιδιωτικά γραφεία, όπως ο Thomas Cook, έχουν χάσει τη θέση τους στην ταξιδιωτική αγορά. Αυτό μπορεί να αυξήσει τον κίνδυνο πτώχευσης για τα πρακτορεία, κάτι που θα μπορούσε να οδηγήσει σε απώλειες για τις ασφαλιστικές εταιρείες. Όπως ορίζει η οδηγία της ΕΕ για το 2015, ωστόσο, τα κράτη μέλη οφείλουν να διασφαλίζουν ότι στους καταναλωτές παρέχεται αποζημίωση σε περίπτωση πτώχευσης ενός οργανωτή ταξιδιών. Οι ασφαλιστικές εταιρείες, επομένως, πρέπει να προσφέρουν ταξιδιωτικά προγράμματα ασφάλισης σε καταναλωτές σε κάθε κράτος μέλος της ΕΕ, αυξάνοντας αναπόφευκτα τον κίνδυνο οικονομικής απώλειας για τις επιχειρήσεις τους.

BROOKS BROTHERS

Η Brooks Brothers⁷⁸, η γνωστή εταιρεία λιανεμπορίου για το ντύσιμο των μεγάλων και σημαντικών ανδρών των Ηνωμένων Πολιτειών από το 1818, υπέβαλε αίτηση πτώχευσης, λυγίζοντας κι εκείνη κάτω υπό την πίεση της πανδημίας κοροναϊού μετά από χρόνια πωλήσεων, καθώς οι πελάτες αγάλιασαν πιο περιστασιακά ρούχα και οι πωλήσεις μεταφέρθηκαν στο διαδίκτυο. Η εταιρεία, που ιδρύθηκε και εδρεύει στη Νέα Υόρκη, υπέβαλε αίτηση αναδιάρθρωσης του Κεφαλαίου 11 στο δικαστήριο πτώχευσης των ΗΠΑ για την Περιφέρεια του Ντελαγουέρ. Ο Claudio Del Vecchio, ο Ιταλός βιομήχανος που αγόρασε το εμπορικό σήμα το 2001 και εξακολουθεί να κατέχει την εταιρεία, δήλωσε στους New York Times τον Μάιο ότι δεν θα αποκλείσει το Κεφάλαιο 11 ως πιθανότητα.

Η πτώχευση της Brooks Brothers⁷⁹ είναι η τελευταία πτώση μεγάλης εταιρείας υψηλού προφίλ κατά τη διάρκεια της πανδημίας, η οποία προκάλεσε εκτεταμένο κλείσιμο καταστημάτων και μειώσεις πωλήσεων, αναδιαμορφώνοντας τους εμπορικούς δρόμους πόλεων σε ολόκληρη τη χώρα. Από τον Μάιο, μεγάλα ονόματα όπως οι J.C. Penney, Neiman Marcus και J.Crew έχουν υποβάλει αίτηση κατά την διαδικασία του Κεφαλαίου 11. Οι αλυσίδες, συμπεριλαμβανομένης της Brooks Brothers, σκοπεύουν να συνεχίσουν να λειτουργούν. «Η Brooks Brothers είναι η πιο εμβληματική αμερικανική μάρκα», δήλωσε ο William Susman, διευθύνων σύμβουλος της Threadstone Advisors. «Ενώ σε διαφορετική μορφή, είμαι πεπεισμένος ότι η μάρκα θα επιβιώσει και θα συνεχιστεί για τα επόμενα χρόνια. Πρόκειται για μια περίπτωση μιας αποτυχημένης εταιρείας, όχι μιας αποτυχημένης μάρκας».

Η εταιρεία, η οποία είναι η παλαιότερη⁸⁰ μάρκα ενδυμάτων σε συνεχή λειτουργία στις Ηνωμένες Πολιτείες, δήλωσε ότι αποφάσισε να κλείσει 51 καταστήματα στις ΗΠΑ από τις περίπου 250

⁷⁸ <https://www.iefimerida.gr/kosmos/ipa-kiryxe-ptotheysi-i-brooks-brothers>.

⁷⁹ <https://www.liberal.gr/economy/kiruxe-ptotheysi-i-brooks-brothers/311655>.

⁸⁰ <https://www.kathimerini.gr/economy/international/1086685/ptotheyse-o-oikos-brooks-brothers-poy-entyse-40-ploedroys-ton-ipa/>.

τοποθεσίες της στη Βόρεια Αμερική. Νωρίτερα φέτος, η Brooks Brothers είπε ότι θα κλείσει τα τρία εργοστάσιά της στις Ηνωμένες Πολιτείες - στο Queens, Haverhill, Mass. ; και Garland, N.C. - προκαλώντας ανησυχία για το μέλλον της μάρκας και την ταυτότητά της ως όνομα «Made in America». Αντιμετωπίζει επί του παρόντος μια διαμάχη στο Haverhill, όπου ένας εκπρόσωπος συνδικάτου για 400 εργαζόμενους είπε ότι η εταιρεία αρνήθηκε να πληρώσει αποζημίωση σε υπαλλήλους, μερικοί από τους οποίους έχουν εργαστεί εκεί εδώ και δεκαετίες.

Η Brooks Brothers έχει μια μοναδική και πλούσια σύνδεση με την αμερικανική κληρονομιά και τον πολιτισμό. Έχει ντύσει τέσσερις προέδρους των ΗΠΑ Abraham Lincoln, Barack Obama και Donald J. Trump, μεταξύ άλλων. Ακόμη και ο Ralph Lauren ξεκίνησε ως πωλητής στην Brooks Brothers στη Νέα Υόρκη. Για δεκαετίες, η μάρκα ήταν συνώνυμη με τα επαγγελματικά ανδρικά ρούχα της Αμερικής, τα κοστούμια της που αποτελούν το επίκεντρο της μόδας με την πιο δομημένη αγγλική ραπτική και το πιο επιβλητικό ιταλικό στυλ.

Οι Times ανέφεραν τον περασμένο μήνα ότι ο κ. Del Vecchio είχε προσλάβει τον PJ Solomon, την επενδυτική τραπεζική εταιρεία, ήδη από πέρυσι για να διερευνήσει «επιλογές» όπως πώληση ή περαιτέρω επένδυση. Ένα σχέδιο αναδιάρθρωσης δημιουργήθηκε πριν από την πανδημία και φέτος, μια ομάδα δυνητικών επενδυτών αποτίμησε την εταιρεία μεταξύ 300 εκατομμυρίων και 350 εκατομμυρίων δολαρίων. Αλλά ο κ. Del Vecchio είπε στους The Times ότι δεν ένιωθε ότι οι συζητήσεις «ταιριάζουν με τις ανάγκες της εταιρείας».

Ο κ. Del Vecchio είπε επίσης ότι οι ετήσιες πωλήσεις από το 2017 έως το 2019 ήταν ουσιαστικά σταθερές σε περίπου 1 δισεκατομμύριο δολάρια και ότι η εταιρεία είχε χρέος «λιγότερο από» 300 εκατομμύρια δολάρια.

Οι εκπρόσωποι της Ένωσης στο εργοστάσιο του Haverhill, το οποίο είναι το μεγαλύτερο Brooks Brothers στις Ηνωμένες Πολιτείες, δήλωσαν ότι η εταιρεία αρνήθηκε τις αιτήσεις για αποζημίωση βάσει των ετών υπηρεσίας και άλλων παροχών μετά το κλείσιμο των εγκαταστάσεων, αφήνοντας το εργατικό δυναμικό εκτεθειμένο. Η κατάθεση της αίτησης πτωχεύσεως είναι ένα άλλο πλήγμα για τους εργαζομένους, καθώς οι διαδικασίες πτώχευσης συχνά αφήνουν μικρά περιθώρια διευθέτησής στις οικονομικές απαιτήσεις των εργαζομένων.

Εκπρόσωποι της εταιρείας, οι οποίοι συναντήθηκαν αυτοπροσώπως, ανέφεραν ότι δεν υπήρχε ρήτρα αποχώρησης στη συμφωνία του Haverhill, σε αντίθεση με εκείνα στα άλλα δύο εργοστάσιά της εταιρείας στις ΗΠΑ. «Μόλις πριν από δύο μήνες, έλαβαν κάθε είδους έπαινο για τον γρήγορο τρόπο προσαρμογής των εργοστασίων στις μάσκες κατά του ιού».

Η Brooks Brothers δήλωσε στο email της ότι αναμένεται να ολοκληρώσει την πώληση «μέσα στους επόμενους μήνες» και σημείωσε ότι ήταν «κρίσιμο να ευθυγραμμιστεί κάθε πιθανός αγοραστής με τις βασικές αξίες, τον πολιτισμό και τις φιλοδοξίες μας». Διαφορετικά, είπε ο Robert Burke, ο ιδρυτής μιας επώνυμης εταιρείας συμβούλων, "αυτό σημαίνει το πιθανό τέλος της πρώτης αμερικανικής μάρκας που ειδικεύεται στα ανδρικά ρούχα."

Η πώληση της επιχείρησης είχε διερευνηθεί πιθανότατα πριν από την επιδημία της πανδημίας και αναμένεται να ολοκληρώσει τη διαδικασία τους επόμενους μήνες. Σε μια κατάθεση δικαστηρίου, η εταιρεία δήλωσε ότι διέθετε περιουσιακά στοιχεία και υποχρεώσεις μεταξύ 500 εκατομμυρίων και ενός (1) δισεκατομμυρίου δολαρίων. Τον Αύγουστο, η Brooks πωλήθηκε για 325 εκατομμύρια δολάρια σε μια κοινοπραξία με επικεφαλής εν μέρει τον Jamie Salter, τον ιδρυτή και διευθύνοντα σύμβουλο της Authentic Brands Group.

Z. ΜΠΟΡΕΙ ΕΝΤΕΛΕΙ ΝΑ ΥΠΑΡΞΕΙ ΕΝΙΑΙΑ ΠΡΟΣΕΓΓΙΣΗ ΤΟΥ ΖΗΤΗΜΑΤΟΣ?

5.1: Προσωπικές προτάσεις για την επίλυση των δημιουργούμενων ζητημάτων:

Αρχικά θα ήταν ωφέλιμο όταν ομιλούμε για δικονομική συγκέντρωση όλων των διαδικασιών έναντι των μελών του ομίλου αυτό να υλοποιείται ανεξάρτητα με το εάν οι τρίτοι-πιστωτές το αναγνωρίζουν, διότι κι αν ακόμα πράγματι υπάρχει κεντρική διοίκηση σε έναν τόπο αλλά αυτή δεν αναγνωρίζεται από τους τρίτους οδηγούμαστε σ'έναν φαύλο κύκλο με μοναδικούς χαμένους τα μέλη του ομίλου. Θα πρέπει λοιπόν η δικονομική συγκέντρωση να συντελείται ανεξάρτητα με την αναγνωρισιμότητα της από τους τρίτους αρκεί αυτό να πρόκειται να αποβεί ωφέλιμο για τα μέλη του ομίλου.

Θα πρέπει να δίδεται η δυνατότητα στα μέλη του ομίλου τα οποία συγκροτούν το συγκεντρωτικό τμήμα του ομίλου να καταθέτουν από κοινού αίτηση ενώπιον του δικαστηρίου το οποίο πληροί το κριτήριο της προσφορότητας. Αυτό δεν είναι άλλο από την επιβεβαίωση οφέλους προς τους πιστωτές και συμβάλει στην αποτελεσματική αναδιάρθρωση του ομίλου.

Σκοπός αυτού είναι η πλήρης αναδιοργάνωση και εξυγίανση του ομίλου. Η δικονομική συγκέντρωση υπό αυτό το πρίσμα δεν μπορεί σε καμία περίπτωση να θεωρηθεί καταχρηστική λόγω του ότι εκλείπει το στοιχείο της προθέσεως προς πρόκλησης ζημίας στους πιστωτές ενώ συγχρόνως τίθεται ως προαπαιτούμενο η πιθανολόγηση της ωφέλειας για τα μέλη του ομίλου.

Στην περίπτωση της Ελλάδας αν και δεν αναφερθήκαμε στον κύριο κορμό της εργασίας μας, θα ήταν φρόνιμο να λεχθούν οι εξής παρατηρήσεις. Υπάρχουν ρυθμίσεις σύμφωνα με τον κανονισμό 848/2015 που είναι άγνωστες στο ελληνικό δίκαιο, πρέπει λοιπόν η Ελλάδα να κάνει βήματα προς την συνεργασία με έτερα δικαστήρια κρατών μελών με στόχο την εξομάλυνση της διαδικασίας και την προστασία των πιστωτών αλλά και των οφειλετών-ομίλων εταιρειών. Η απαρίθμηση των απαιτούμενων αλλαγών που θα πρέπει να υπάρξει μεταξύ του Ελληνικού Δικαίου και του Ευρωπαϊκού εκφεύγει των ορίων της παρούσας μελέτης όμως εντοπίσαμε ορισμένα ζητήματα που θα μπορούσαν άμεσα να τεθούν επί τάπητος προς επίλυση των ζητημάτων.

1. Πρωτόκολλα αφερεγγυότητας⁸¹: Κρίνεται σκόπιμο να εξετασθεί η δυνατότητα εισαγωγής, λειτουργίας ή ακόμα και καταγγελίας πρωτοκόλλων αφερεγγυότητας. Τα πρωτόκολλα αφερεγγυότητας έχουν ήδη εφαρμοσθεί από τα ηπειρωτικοευρωπαϊκά κράτη μέλη και η εισαγωγή τους στον κανονισμό 848/2015 αποδεικνύει την κοινώς αποδεκτή χρησιμότητα και αποτελεσματικότητά τους.
2. Αφερεγγυότητα ομίλου: Θα πρέπει να υπάρξουν στοχευμένες ενέργειες νομοθετικού περιεχομένου όπου θα πρέπει να επιτρέπουν την εφαρμογή της διαδικασίας συντονισμού εντός των συνόρων της Ελληνικής Δημοκρατίας. Η άσκηση των

⁸¹ Παίξης Α. Η αντιμετώπιση της διασυννοριακής αφερεγγυότητας των ομίλων εταιριών στην Ευρωπαϊκή Ένωση, εκδόσεις Νομική Βιβλιοθήκη 2019, σελ 313.

εξουσιών του συντονιστή θα πρέπει να ρυθμίζεται ειδικώς από το ελληνικό δίκαιο και τα δίκαια των άλλων κρατών.

Σε αυτό το σημείο θέλω να τονίσω το εξής: Από την πρώτη στιγμή που επέλεξα το συγκεκριμένο θέμα διπλωματικής εργασίας στο μυαλό μου «στροβίλιζε» μία συγκεκριμένη σκέψη ως λύση στο ζήτημα αυτό για το οποίο έχει χυθεί αμέτρητη ποσότητα μελάνης για την επίλυση του. Ίσως πρακτικά αδύνατη, ίσως νομικά ανέφικτη, ίσως πολιτικά «ανεπιθύμητη» από τα ΚΜ της Ένωσης λόγω των εθνικών αγκυλώσεων τους και της επιφυλακτικότητάς τους απέναντι στην ισχυρή Ε.Ε , παρόλα αυτά η ιδέα ήταν πάντοτε εκεί. Παραπάνω αναπτύξαμε εκτενώς ειδικότερα ζητήματα της διαδικασίας αφερεγγυότητας με διασυνοριακό χαρακτήρα και πάντοτε εμφανιζόταν μπροστά μας το ζήτημα της «αρμοδιότητας», άλλως της «δικαιοδοσίας». Πληθώρα αποφάσεων, θεωρητικών συζητήσεων, νομικών σχεδίων και επίσημων κειμένων έχουν πολλαπλώς και ποικιλοτρόπως προβληματιστεί όλα τα προηγούμενα χρόνια αναφορικά με τη δημιουργία ενός κοινού και ενιαίου πλαισίου. Μήπως, λοιπόν, το πλαίσιο αυτό θα ήταν ο σχεδιασμός και η σύσταση ενός νομικού οργανισμού με διασυνοριακό χαρακτήρα; Μήπως ένας ανεξάρτητος και διακρατικός θεσμός θα μπορούσε να δώσει λύση σε όλα τα προβλήματα; Μήπως με αυτόν τον τρόπο καταφέραμε να υπερβούμε τις εκάστοτε εθνικές αγκυλώσεις και να εξασφαλίσουμε την πραγματική αλλαγή στο πλαίσιο της διασυνοριακής αφερεγγυότητας. Ένα κοινό νομικό καθεστώς και ένα νομικό όργανο το οποίο αποτελούμενο από εκπροσώπους όλων των συμβαλλόμενων κρατών θα αποφάσιζε για την τύχη της εκάστοτε διαδικασίας αφερεγγυότητας καθώς και το νομικό καθεστώς που θα την διέπει όπου η απόφαση του θα τύγχανε κοινής αποδοχής. Με αυτόν τον τρόπο η διαδικασία θα απλουστευόταν με μοναδικούς κερδισμένους τα δύο αντιμαχόμενα έως τότε μέρη, οφειλέτη και πιστωτή.

Η. ΕΠΙΛΟΓΟΣ

Η παρούσα ανάλυση προσπάθησε να ρίξει φως στην πρακτική σκοπιμότητα και αποτελεσματικότητα του νέου νομικού πλαισίου σχετικά με τη διασυνοριακή αφερεγγυότητα του ομίλων εταιρειών, όπως έχουν συσταθεί με τον Αναδιατυπωμένο Κανονισμό 848/2015 με σκοπό την διευκόλυνση της αποτελεσματικότητας των διαδικασιών αφερεγγυότητας.

Προκειμένου να αντιμετωπιστεί αυτό τίθεται το εξής απλό ερώτημα, αν ο κανονισμός πραγματικά ανταποκρίθηκε στις προσδοκίες, η έρευνα διεξήχθη με έρευνα κριτικού των κύριων στόχων του R-EIR: ενίσχυση της ασφάλειας δικαίου, καταπολέμηση του φόρουμ αγορές και επίτευξη διάσωσης της εταιρείας. Οι νέες διατάξεις είχαν σχεδιαστεί με την πρόθεση να προωθηθούν οι προαναφερθέντες στόχοι, αλλά τελικά αυτοί κατάφεραν να επιτύχουν εν μέρει μόνο έναν τέτοιο σκοπό, αποτυγχάνοντας να αξιοποιήσουν πλήρως τις δυνατότητές του πεδίου εφαρμογής. Κατά συνέπεια, θα παρουσιαστούν οι θετικές εξελίξεις του κανονισμού παρακάτω, ακολουθούμενες από τα εντοπισμένα ζητήματα που φαίνεται να παραμένουν ανοιχτά. Πρώτα απ' όλα, ο κανονισμός προσφέρει έναν συγκεκριμένο ορισμό για τα GoCs και συγκεκριμένα ένθετα κριτήρια για την εξακρίβωση της COMI τους και, ως εκ τούτου, της δικαιοδοσίας, με στόχο την ενίσχυση της ασφάλειας δικαίου και μείωση καταχρηστικών μετεγκαταστάσεων και αγορών φόρουμ. Επιπλέον, ο σεβασμός του ξεχωριστού δόγματος νομικής προσωπικότητας επιτρέπει σε περιπτώσεις συγκεντρωτικών ομάδων να επιτύχουν μια αναδιάρθρωση του χρέους σύμφωνα με μία κουλτούρα «φιλική προς την διάσωση των εταιρειών». Επιπλέον, εισάγει τους μηχανισμούς συνεργασίας-επικοινωνίας και συντονισμού προκειμένου να ενισχυθεί η αποτελεσματικότητα της ανεξάρτητης διαδικασίας αφερεγγυότητας. Μολονότι ο κανονισμός μπορεί να συγκριθεί με άλλα μέσα «ήπιας νομοθεσίας» (όπως η UNCITRAL Πρότυπος νόμος για τη διασυνοριακή αφερεγγυότητα) λόγω της μάλλον ήπιας προσέγγισής του σχετικά με τις εταιρικές ομάδες, αυτό που αξίζει να αναφερθεί είναι ότι για πρώτη ουσιαστικά φορά ένα συγκεκριμένο νομικό καθεστώς που αφορά ομίλους εταιρειών υποστηρίζεται από διατάξεις «σκληρού δικαίου» με τη δεσμευτική μορφή κανονισμού. Διαδικασίες με πιο συγκεντρωτικό και συντονισμένο τρόπο, με στόχο την ενίσχυση της νομικής βεβαιότητας προς όφελος των πιστωτών και την επίτευξη ομαδικής αναδιάρθρωσης.

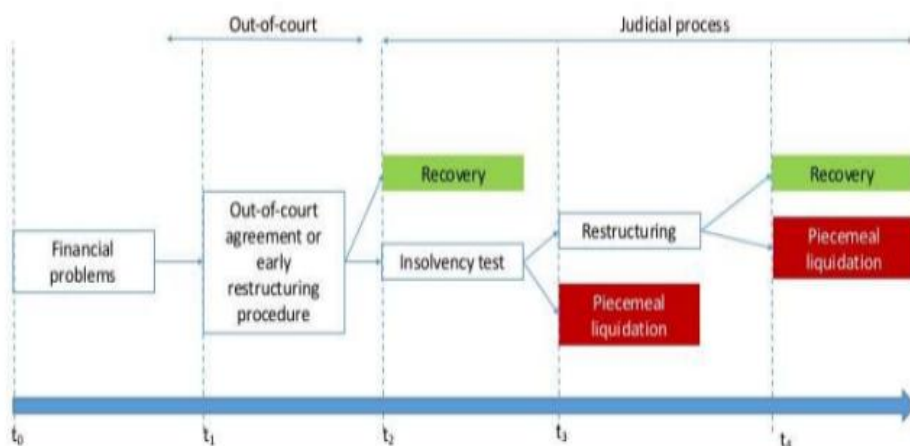
Ωστόσο, αν και το νέο νομικό πλαίσιο των εταιρικών ομίλων αποτελεί πλέον ένα σημαντικό βήμα προς τη σωστή κατεύθυνση, είναι αμφισβητήσιμο εάν επιτυγχάνει πραγματικά τους στόχους του ο νέος κανονισμός, καθώς οι εγγενείς αποκλίσεις φαίνονται προφανείς. Συγκεκριμένα, το πεδίο εφαρμογής του νέου νομικού πλαισίου περιορίζεται σε κάθετα ολοκληρωμένες ομάδες, αγνοώντας έτσι άλλες κοινές εταιρικές δομές. Η έννοια του COMI που περιέχει και υποκειμενικά κριτήρια μπορεί να έχει δυσμενή αποτελέσματα στην περίπλοκη κατάσταση των ομίλων εταιρειών. Αυτό μπορεί να οδηγήσει σε χειραγώγηση και καταχρηστική αγορά φόρουμ, επηρεάζοντας έτσι την ασφάλεια δικαίου και την προβλεψιμότητα του νομικού καθεστώτος. Υπό το πρίσμα αυτών, η αποτελεσματική αναδιάρθρωση του χρέους του ομίλου είναι μάλλον αβέβαιη. Ωστόσο, η αποτελεσματικότητα των νέων διατάξεων δεν είναι αδύνατη.

Ως εκ τούτου, ο κανονισμός φαίνεται να συνιστά έναν ευαίσθητο συμβιβασμό μεταξύ αντικρουόμενων συμφερόντων για την βελτίωση της αποτελεσματικότητας και την επίτευξη της ομαδικής διάσωσης, χέρι όμως σεβασμού λόγω της ανεξαρτησίας των διαδικασιών

αφερεγγυότητας και της προσπάθειας προστασίας των συμφερόντων των πιστωτών. Πράγματι, οι δυνητικά θετικά αποτελεσματικές θεραπείες που πρότεινε ο νέος κανονισμός αντιμετώπισαν το σκληρό εμπόδιο της επίτευξης μίας πολιτικής συναίνεσης στα κρίσιμα θέματα, επομένως ο R-EIR θα μπορούσαμε να πούμε πως αποτελεί ένα είδος πολιτικού συμβιβασμού. Συμπερασματικά, σύμφωνα με τα αποτελέσματα που προσδιορίστηκαν στην προηγούμενη ανάλυση, το ευέλικτο νέο καθεστώς που θεσπίστηκε με τον νέο κανονισμό, φαίνεται πως έχει εισαγάγει χρήσιμα εργαλεία για την ενίσχυση της ασφάλειας δικαίου, την καταπολέμηση της καταχρηστικής αγοράς φόρουμ και την επίτευξη ομαδικής διάσωσης των εταιρειών σε καθεστώς αφερεγγυότητας, διαμορφώνοντας έτσι μια νέα εποχή για την διεθνή διαδικασία αφερεγγυότητας και ουσιαστικά την επίλυση ζητημάτων που ταλανίζουν εδώ και δεκαετίες τους πολίτες αλλά και την οικονομία πολλών κρατών. Ωστόσο, ελπίζουμε ότι αυτός ο νέος κανονισμός δεν θα αποτελέσει το τελευταίο βήμα προς μια ορθή κατά την γνώμη μου κατεύθυνση.

Θ. ΠΑΡΑΡΤΗΜΑΤΑ:

Γράφημα 1:

Γράφημα 2:

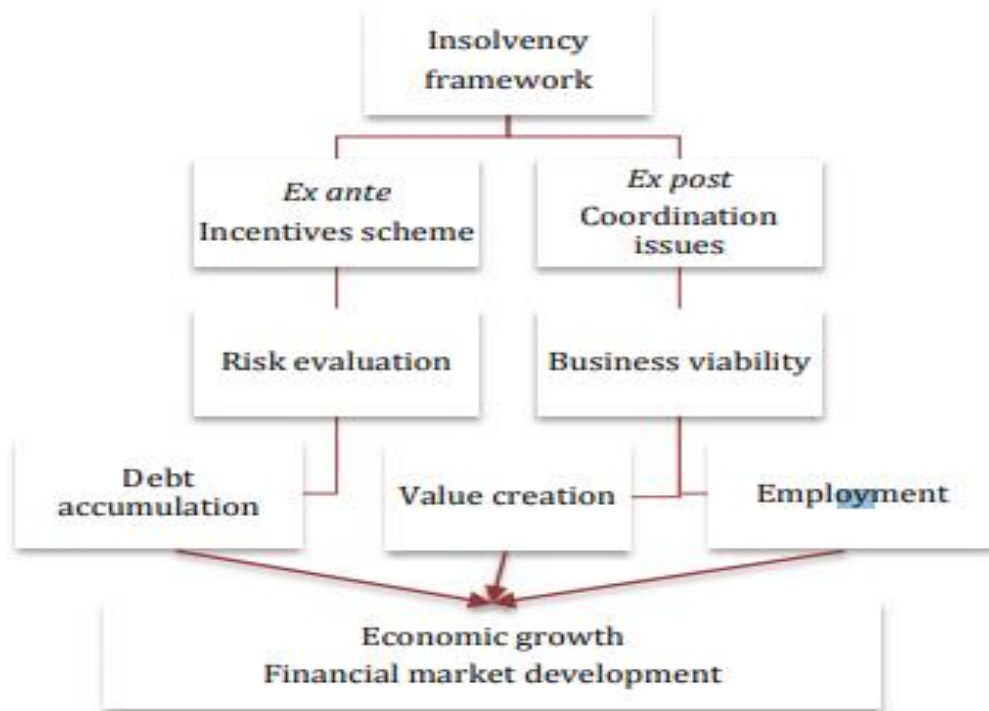
Table 1. Selected aspects of insolvency frameworks in selected euro area countries

		FRANCE	GERMANY	ITALY	SPAIN
OPENING OF PROCEEDINGS	Pre-insolvency proceeding	Yes (up to 12 months)	Yes (3 months)	Yes	Yes (credit institutions)
	Insolvency test	Illiquidity	Imminent illiquidity, illiquidity & overindebtedness	Illiquidity	Illiquidity
RELIEF ACTIONS	Automatic stays	Yes	Yes	Yes	Yes
	Avoidance actions (clawback period)	18 months	Between 3 months and 12 months (10 years if knowledge of illiquidity)	Between 6 & 24 months	24 months
GOVERNANCE OF PROCEEDINGS	Cramdown	No	Yes	Yes	No
	Directors' liability (time to file)	45 days	21 days	No time limit	2 months (suspension in pre-insolvency)
	Priority of claims (tax claims)	Priority	No priority	Priority	Priority
	Specialised insolvency courts	No	Yes (lower courts)	No (but spin-offs in large regions)	No

ΕΥΡΩΝΟΜΟΤΕΛΕΙΑ

Γράφημα 3:

Figure 2. Stylised view of the economic effects

Source: Author.

I. ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΚΕΣ ΑΝΑΦΟΡΕΣ:

ΝΟΜΟΘΕΤΙΚΑ ΚΕΙΜΕΝΑ:

Κανονισμός (ΕΚ) αριθ. 1346/2000 του Συμβουλίου, της 29ης Μαΐου 2000, περί των διαδικασιών αφερεγγυότητας, *EE L 160 της 30.6.2000, σ. 1 έως 18*

Κανονισμός (ΕΕ) 2015/848 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 20ής Μαΐου 2015, περί των διαδικασιών αφερεγγυότητας, *EE L 141 της 5.6.2015, σ. 19 έως 72*

Οδηγία 2013/34/ΕΕ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 26ης Ιουνίου 2013, σχετικά με τις ετήσιες οικονομικές καταστάσεις, τις ενοποιημένες οικονομικές καταστάσεις και συναφείς εκθέσεις επιχειρήσεων ορισμένων μορφών, την τροποποίηση της οδηγίας 2006/43/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου και την κατάργηση των οδηγιών 78/660/ΕΟΚ και 83/349/ΕΟΚ του Συμβουλίου Κείμενο που παρουσιάζει ενδιαφέρον για τον ΕΟΧ

United Nations Commission on International Trade Law, (UNCITRAL) Legislative Guide on Insolvency Law, Part three: Treatment of enterprise groups in insolvency, (2012) UN.

United Nations Commission on International Trade Law, (UNCITRAL) Model Law on Cross-Border Insolvency (1997) UN, GA Res 52/158, UN GAOR, 6th Comm, 52nd sess., Agenda Item 148, UN Doc A/RES/52/158 (30 January 1998).

ΝΟΜΟΛΟΓΙΑ:

- Case C-341/04, Eurofood IFSC Ltd. [2006] ECR I-3813
- MG Rover Group Ltd and others, High Court of Justice Birmingham, [30.3.2006], NZI 2006
- Re Daisytek – ISA Ltd and others [2003] All ER (D) 312 (Jul)
- Crisscross Telecommunications Group, Re High Court London, Chancery Division (UK) [2003]
- Case C-133/78, Henri Gourdain v Franz Nadler [1979] ECR 1979
- Salomon v. Salomon & Co. Ltd. [1897] AC 22 (HL) 30.
- Υπόθεση THOMAS COOK
- Υπόθεση Brooks Brothers
- Υπόθεση C-396/09, Interdil Srl, υπό εκκαθάριση vs Fallimento Interdil Srl, Intesa Gestione Crediti SpA,

- Υπόθεση in re Harley medical group (Ireland) LTD 2013. IEHC2019.
- Υπόθεση Gevevan trading co ltd vs kjell tore skjevesland.
- Υπόθεση cirio del monte
- Υπόθεση EMTEC tribunal de commerce de Nanterre, 15/2/2006, 2006/P00148
- Υπόθεση CAROUEN 28/01/2009.
- Υπόθεση Eurotunnel 2/08/2006, n 047554
- Υπόθεση Automold, AG Koln 23/1/2004, zip 2004 152.

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ:

Αθανασίου Ι. Λία, Μιχαλόπουλος Ν. Γεώργιος, Το Δίκαιο της Διασυνοριακής Αφερεγγυότητας, εκδόσεις Νομική Βιβλιοθήκη 2020.

Κ. Καλαβρός, Διεθνής Εμπορική Διαιτησία, εκδόσεις Σάκκουλα, том 1, 2019.

Κινινή Ε., Ο νέος Κανονισμός 848/2015 για τις διασυνοριακές διαδικασίες αφερεγγυότητας, ΔΕΕ 2016.

Μιχαλόπουλος Γ., Ο κανονισμός 1346/2000 περί των διαδικασιών αφερεγγυότητας: η πρώτη νομολογία, ΧρΙΔ 2005.

Μιχαλόπουλος Γ., Διασυνοριακές Κοινοτικές Πτωχεύσεις, Νομική Βιβλιοθήκη 2007.

Μουσταΐρα Ε., Οι εργασίες της Uncitral σχετικά με τις διαδικασίες αφερεγγυότητας, Αφιέρωμα Κοτσίρη, 2004.

Παΐζης Α., Αφερεγγυότητα μελών ομίλου εταιρειών υπό τον Κα. (ΕΕ) 848/2015, 26ο ΠΣΕΕ, Νομική Βιβλιοθήκη 2017.

Παΐζης Α. Η αντιμετώπιση της διασυνοριακής αφερεγγυότητας των ομίλων εταιριών στην Ευρωπαϊκή Ένωση, εκδόσεις Νομική Βιβλιοθήκη 2019.

Περάκης Ε. οι προσπάθειες για μια κοινοτική σύμβαση αναγνώρισης των αλλοδαπών αποφάσεων, ΕΕΕυρΔ 1994.

Περάκης Ε., Πτωχευτικό Δίκαιο, Νομική Βιβλιοθήκη 2017.

Τέλλη Ν., Πεδίο Εφαρμογής του Κανονισμού (ΕΚ) 1346/2000, Επισκ ΕΔ 2013.

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΑΡΘΡΟΓΡΑΦΙΑ:

<https://www.kathimerini.gr/economy/international/1086685/ptocheyse-o-oikos-brooks-brothers-poy-entyse-40-proedroys-ton-ipa/>.

<https://www.iefimerida.gr/kosmos/ipa-kiryxe-ptoheysi-i-brooks-brothers>.

<https://www.liberal.gr/economy/kiruxe-ptocheusi-i-brooks-brothers/311655>.

<https://www.kathimerini.gr/economy/international/1043898/thomas-cook-i-anatomia-mias-chreokopias/>.

ΞΕΝΗ ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ:

Borg/Mangano, European Cross – Border Insolvency Law, 2016

Brinkman, Moritz, European Insolvency Regulation, Article-by-Article Commentary, 2019.

Moustaira Elina, International insolvency Law, 2019

Moss, Fletcher and Isaacs, on the EU Regulation on Insolvency Proceedings, 3^η έκδοση, 2016.

Wessels/Markell/Kilborn, International Cooperation in bankruptcy and insolvency matters, 2009.

ΞΕΝΗ ΑΡΘΡΟΓΡΑΦΙΑ:

- <https://www.theguardian.com/business/thomascookgroup>.
- https://assets.publishing.service.gov.uk/government/uploads/system/uploads/attachment_data/file/833692/thomas-cook-letter-beis-insolvency-service.pdf.
- <https://edition.cnn.com/2020/09/16/business/thomas-cook-intl-hnk/index.html>

ΑΝΑΦΟΡΕΣ ΚΑΙ ΛΟΙΠΕΣ ΠΗΓΕΣ:

European Commission, press Release, ‘New rules facilitating cross-border insolvency proceedings enters into force today’ (Brussels, 26 June 2017) available at: http://europa.eu/rapid/press-release_IP-17-1743_en.htm (accessed 13 October 2017).

Weller M. in Conference Report: Scientific Association of International Procedural Law, University of Vienna, 21 March 2017, available at: <http://conflictflaws.net/2017/conference-report-scientific-association-of-international-procedural-law-university-of-vienna-16-to-17-march-2017/> , (accessed 31 January 2018).

European Commission, ‘Proposal for a Regulation of the European Parliament and the Council amending Council Regulation (EC) No 1346/2000 on insolvency proceeding’, SWD (2012) 744 final, Strasbourg 12 December 2012.

Report from the Commission to the European Parliament, the Council and the European Economic and Social Committee on the application of the Council Regulation (EC) 1346/2000 of 29 May 2000 on insolvency proceedings 12.12.2012 COM (2012) 743 final.

Explanatory Memorandum attached to the ‘Commission Proposal for a Regulation of the European Parliament and of the Council amending Council Regulation (EC) 1346/2000 on insolvency proceedings’ (2012).

European Commission, Commission Staff Working Document Executive Summary of the Impact Assessment Accompanying the Document Revision of Regulation (EC) No 1346/2000 on Insolvency Proceedings (12 December 2012)

SWD/2012/0417.

Published results of the survey with title: ‘Consultation on the future of European Insolvency Law’ (2012), available at: http://www.cicm.com/wp-content/uploads/2013/07/Resources_GovCon_2012_Response_IPAsResponseToEUConsultation.pdf, (accessed 20 December 2017).

European Parliament Resolution of 15 November 2011 with recommendations to the Commission on insolvency proceedings in the context of EU company law (2011/2006(INI)).

European Parliament (Legal Affairs Department), ‘Insolvency proceedings in case of groups of companies: prospects of harmonisation at EU level’ (2011) PE 432.762.

Communication from the Commission, ‘Europe 2020 – A Strategy for Smart, Sustainable and Inclusive Growth’, COM (2010), 2020 final.

Opinion of the Economic and Social Committee no. C75/01 of 2000, par. 1.1.

Committee on Legal Affairs and Citizens' Rights, Report of the on the Convention on Insolvency Proceedings of 23 November 1995, [23 April 1999] (PE 228.795/fin).

European Parliament, Resolution on the Convention on Insolvency Proceedings of 23 November 1995, [1999] OJ 279, 01/10/1999 P. 0499.

Virgós M., Schmidt E., Report on the Convention of the Insolvency Proceedings (1996) [6500/96].

Noël J. & Lemontey J., Report on the Convention Relating to Bankruptcies - Composition and Analogous Procedures, (1970), 16.775/XIV/70-E (EU Commission Working Document).

Μελέτη για μια νέα προσέγγιση επιχειρηματική αποτυχία και αφερεγγυότητα - Συγκριτική νομική ανάλυση του μέλους - Σχετικές διατάξεις και πρακτικές των κρατών: https://ec.europa.eu/info/sites/info/files/insolvency_study_2016_final_en.pdf

RJ de Weijjs, “Harmonisation of European Insolvency Law and the Need to Tackle Two Common Problems: Common Pool & Anticommons” 19 October 2011, and available at: <http://ssrn.com/abstract=1950100>

S. Kolmann, “Thoughts on the governing [sic] insolvency law” presented at the Conference on the Future Of The European Insolvency Regulation, 28 April 2011, Amsterdam - see <http://www.eir-reform.eu/>

DJ Rhee, “The principle of effective protection: reaching those parts other [principles] cannot reach?” BEG/ALBA conference, Athens, 2011, and available at: <http://www.adminlaw.org.uk/docs/sc%2012%20Deok%20Joo%20Rhee.pdf>

Eurogroup (2016a), “Insolvency Frameworks in the Euro Area: Efficiency Principles and Benchmarking”, Note to the Economic Policy Committee in euro area formation, March 31st , available at http://www.consilium.europa.eu/en/meetings/eurogroup/2016/04/22-eurogroupinsolvency-EGares-note_pdf/

Eurogroup (2016b), “Thematic discussions on growth and jobs: National insolvency frameworks”, Eurogroup statement, April 22nd available at <http://www.consilium.europa.eu/en/press/press-releases/2016/04/22-eg-statement-nationalinsolvency-frameworks/>

IMF (1999), “Orderly and Effective Insolvency Procedures: Key Issues”, Legal Department, available at <http://www.imf.org/external/pubs/ft/orderly/>